

APSTIPRINĀTS

Valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"

Rīgā, 2025. gada 5. decembrī

Valdes sēdes protokols Nr.39

Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību
“Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”
VIDĒJĀ TERMIŅA DARBĪBAS STRATĒGIJA
2025 - 2030

2025

SATURS

Ievads.....	4
Vispārīga informācija par Sabiedrību.....	4
Būtiskākie notikumi.....	7
ZMNĪ stratēģiskie mērķi	8
Misija, Vīzija, Vērtības.....	10
Vides faktoru analīze	11
SVID analīze.....	12
Iekšējā kontroles sistēma	14
Sabiedrības biznesa modulis.....	15
Meliorācijas sistēmu pārvaldība	16
NĪ pārvaldība	29
Sabiedrībai noteikto 2020-2024 vidējā termiņa darbības stratēģijas īstenošanas rezultāti	35
Sagaidāmās vērtības	37
Nefinanšu un finanšu mērķi.....	41
Salīdzinājums ar līdzīgiem uzņēmumiem.....	55
Peļņas vai zaudējumu aprēķins, balance, naudas plūsmas plāns un dividenžu politika.....	57
Investīciju plāns darbības nodrošināšanai un attīstībai.....	57
Risku analīze.....	58
Stratēģijas attīstības un atbalsta politika.....	64
Pielikums Nr. 1	72
Pielikums Nr.2.....	74

Dokumenta tekstā izmantotie termini un to saīsinājumi:

Saīsinājums	Saīsinājuma skaidrojums
ANM	ES Atveseļošanās un noturības mehānisma fonds
BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnes institūts "BIOR"
BIS	Būvniecības informācijas sistēma
DVS	Dokumentu vadības sistēma
ELFLA	ES Eiropas Lauksaimniecības Fonds lauku attīstībai
ERAF	ES Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESSF	ES Solidaritātes fonds
EUR	Eiropas Savienības naudaszīme – eiro
FM	Latvijas Republikas Finanšu ministrija
GIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas
IKS	Iekšējās kontroles sistēma
KEM	Klimata un enerģētikas ministrija
LAD	Lauku atbalsta dienests
LBTU	Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LIFE	ES LifeGoodwater IP fonds
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LR	Latvijas Republika
LV2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam
LVM	Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži"
MH postenis	Melioratīvās hidrometrijas postenis - veic sistemātiskus mazo upju, ezeru, ūdenskrātuvju un meliorācijas sistēmu ūdens līmeņa novērojumus un caurplūdumu mērījumus
MK	Ministru kabinets
MKIS	Meliorācijas kadastrs ir valsts informācijas sistēma, kas ietver informāciju par meliorācijas sistēmas stāvokli, statusu un melioratīvo hidrometriju, kā arī zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju
NAP2027	Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2021. – 2027. gadam
NEKP2030	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam
NĪ	Nekustamā īpašuma objekti: telpas un zemes, kuras šobrīd izmanto valsts iestādes valsts pārvaldes funkciju īstenošanai un, telpas un zemes, kuras ir piedāvājamas nomai brīvajā tirgū un nākotnē var tikt izmantotas valsts iestāžu vajadzībām
Polderis	Polderis ir meliorācijas sistēma, kas veidota, lai aizsargātu teritoriju no applūšanas vai nosusinātu kādu platību
Rīgas HES	Rīgas hidroelektrostacijas ūdenskrātuves inženieraisardzības būves
SEG emisija	Siltumnīcefekta gāzu izplūde
VARAM	Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija
VMD	Valsts meža dienests
VNM	Valsts nozīmes meliorācija
VZD	Valsts zemes dienests
ZM	Latvijas Republikas Zemkopības ministrija
ZMNĪ, Sabiedrība	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"

Ievads

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" ir kvalitatīvus pakalpojumus sniedzošs, stabils un sabiedrībā atzinīgi novērtēts uzņēmums ar labu korporatīvo pārvaldību.

Vidēja termiņa darbības stratēģija periodam no 2025. gada līdz 2030. gadam ietver būtiskākos stratēģiskos mērķus un to sasniegšanai nepieciešamās darbības.

Stratēģija ir izstrādāta, ņemot vērā normatīvos aktus, deleģēšanas līgumus, kapitāla daļu turētāja, Zemkopības ministrijas noteiktos uzdevumus un kapitālsabiedrības iepriekšējā plānošanas periodā noteiktos darbības stratēģiskos virzienus, tā nodrošinot funkcionālu un strukturētu tās attīstības pēctecību.

Izstrādājot Stratēģiju, ir ņemtas vērā Pārresoru koordinācijas centra valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijas.

Stratēģija ir balstīta uz pieņēmumu, ka kardināli nemainās kapitālsabiedrībai deleģēto uzdevumu apjoms un būtība, tās juridiskais statuss un valsts nodokļu politika.

Stratēģija ir izstrādāta, vadoties no kapitālsabiedrības dalībnieka gaidu vēstulē minētā.

Vispārīga informācija par Sabiedrību

ZMNĪ pamatdarbība ir sava un nomātā nekustamā īpašuma apsaimniekošana, valsts un valsts nozīme meliorācijas sistēmas atjaunošana un uzturēšana t.sk. hidrometrisko posteņu un meliorācijas tiešsaistes platforma, Rīgas hidroelektrostacijas ūdenskrātuves inženierisardzības būvju ekspluatācija un uzturēšana.

Kapitālsabiedrības firma	Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"
Juridiskā adrese	Republikas laukums 2, Rīga, LV-1010
Reģistrēta LR Uzņēmumu reģistrā	2004. gada 10. decembrī, vienotais reģistrācijas Nr.40003338357
Pamatkapitāla lielums	Reģistrētais un pilnībā apmaksātais daļu kapitāls EUR 3 422 006 sastāv no 3 422 006 daļām ar vienas daļas nominālvērtību EUR 1.
Dalībnieki un piederošo daļu skaits	100% ZMNĪ kapitāla daļas pieder valstij, un valstij piederošo kapitāla daļu turētāja ir ZM
Valdes sastāvs	Valdes loceklis
Sabiedrības komercdarbības veidi (NACE klasifikators)	Pilsētas un piepilsētas pasažieru sauszemes pārvaldījumi (H 49.31) Datu apstrāde, uzturēšana un ar to saistītās darbības; interneta portālu darbība (J 63.1) Hidrotehnisko objektu būvniecība (F 42.91) Būvniecības projektu izstrādāšana (F 41.1) Būvdarbu pabeigšana (F 43.3) Citur neklasificētie specializētie būvdarbi (F 43.99) Operācijas ar nekustamo īpašumu (L 68) Arhitektūras un projektēšanas pakalpojumi un konsultācijas (M 71.1)

	Automobiļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings (N 77.1)
Padomes sastāvs	Sabiedrībai nav izveidota padome
Līdzdalība citās sabiedrībās	Nav līdzdalība citās sabiedrībās

Veiktās iemaksas valsts budžetā, t.sk.,	Iemaksas tūkst., EUR				
	2020	2021	2022	2023	2024
Dividendes:	17	11	6	15	18,5
Samaksātie nodokļi un nodevas, EUR, kas ietver ZMNĪ ienākumu, iedzīvotāju ienākuma, pievienotās vērtības un nekustamā īpašuma nodokļus un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	5448	2991	2597	2948	2985
KOPĀ:	5460	3002	2610	2962	3000

Saņemts valsts budžeta finansējums	Finansējums tūkst., EUR				
	2020	2021	2022	2023	2024*
Valsts pamatbudžeta apakšprogramma 26. 02.00 "Meliorācijas kadastra uzturēšana, valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatācija un uzturēšana"	3856	4407	4936	5240	5416
Valsts pamatbudžeta apakšprogramma 26. 03.00 "Ikgadējie maksājumi par Daugavas kaskādes HES zemes resursiem nodarīto kaitējumu kompensēšanu"	752	752	752	752	752
Valsts pamatbudžeta programma 02 00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"	-	-	-	507	185
Valsts pamatbudžeta apakšprogramma 26. 02.00 prioritārie pasākumi	-	-	2535	-	-
KOPĀ:	4 608	5 159	8 223	6 499	6 353

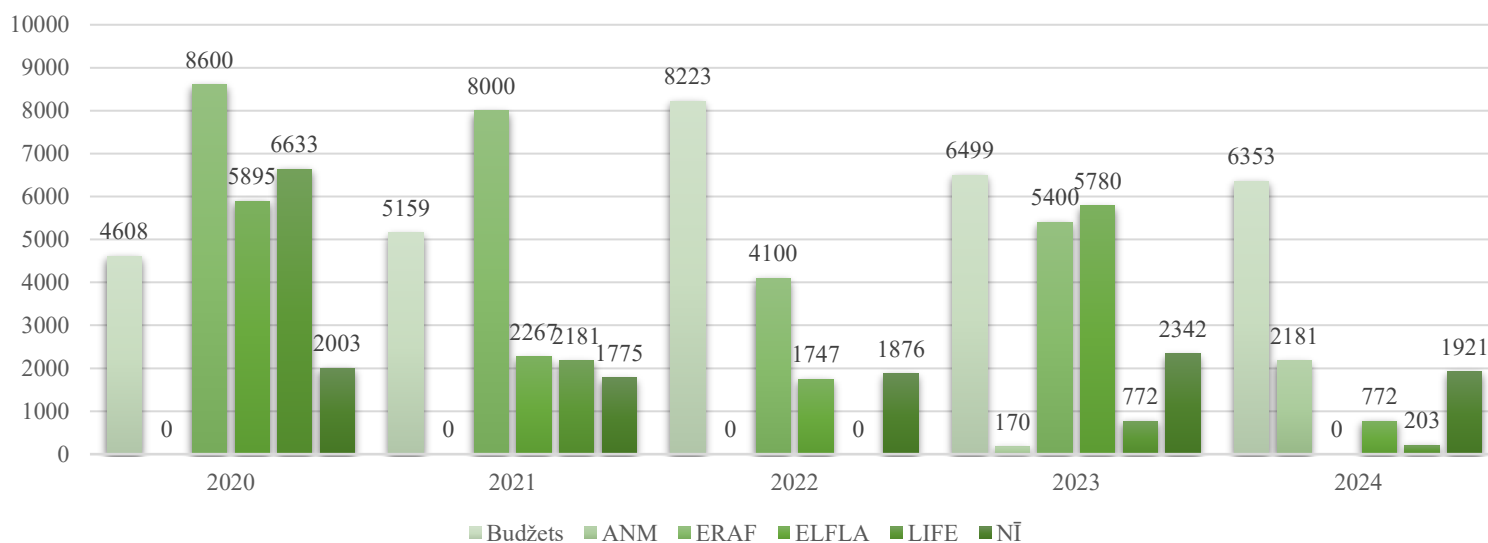
Saņemts ES fondu finansējums	Finansējums tūkst., EUR				
Gads	2020	2021	2022	2023	2024*
ESSF/ANM	-	-	-	170	2 181
ERAF	8 600	8 000	4 100	5 400	-
ELFLA	5 895	2 267	1 747	5 780	772
LIFE	189	90	55	90	203
KOPĀ:	14 684	10 357	5 902	11 440	3 156

*plānotais

Ieņēmumi no NĪ apsaimniekošanas	Tūkst., EUR				
Gads	2020	2021	2022	2023*	2024*
Ieņēmumi	2 003	1 775	1 876	2 342	1 921

* elektroenerģijas cenas pieaugums pamatojoties uz jaunu iepirkuma līgumu

Ieņēmumu sadalījums, tūkst., EUR

Kā redzams finanšu sadalījumā piešķirtā budžeta finansējums, kas tiek piešķirts meliorāciju sistēmu uzturēšanai ir tikai daļa no kopējā ZMNĪ finansējuma meliorācijas deleģēto valsts uzdevumu izpildei. Lielākā daļa meliorācijas sistēmas tiek atjaunotas sadarbībā ar ES projektiem un to līdzfinansējumu.

Būtiskākie notikumi

2004. gadā	Reorganizējot bezpeļņas organizāciju valsts uzņēmumu "Lauksaimnieku centrs", izveidota valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" un uzsākta pārvaldījumā nodoto ZM valdījumā esošo valsts NĪ apsaimniekošana.
2008. gadā	Uzsākti Latvijas valsts meliorācijas sistēmu un VNM sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas darbi.
2009. gadā	Uzsākta Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācija un uzturēšana.
2009. gadā	Uzsākta Valsts un ES atbalsta Latvijas lauku attīstības programmas 2007.–2013. gadam pasākuma "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" projektu īstenošana.
2010. gadā	Uzsākta valsts informācijas sistēmas "Meliorācijas kadastrs" uzturēšana, nodrošinot datu pieejamību sabiedrībai tīmekļa vietnē www.melioracija.lv .
2010. gadā	Uzsākta valsts MH posteņu uzturēšana un modernizācija.
2015. gadā	Uzsākta Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstībai atbalsta pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakš pasākuma "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" 2014.–2020. gada plānošanas periodam projektu īstenošana (ELFLA).
2016. gadā	Uzsākta ES darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt plūdu riskus lauku teritorijās" 2014.–2020. gada plānošanas perioda projektu īstenošana.
2016. gadā	Uzsākta pārvaldīšanā nodoto nekustamo īpašumu energoefektivitātes pasākumu īstenošana ES darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.2.pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās" ietvaros projektu īstenošana.
2017. gadā	Uzsākta meliorācijas sistēmu datu aktualizācija MKIS kopējā datubāzē.
2018. gadā	Saskaņā ar Energoefektivitātes likuma prasībām, ir veikta energoefektivitātes pasākumu īstenošana, ar mērķi ietaupīt enerģiju, un ievērojot MK Nr.668 "Energoefektivitātes monitoringa un piemērojamā energopārvaldības sistēmas standarta noteikumi" ZMNĪ ir ieviesta sertificēta energopārvaldības sistēma: LVS NE ISO 50001:2012, sertifikāta numurs LVRJG12871BE.
2018. gadā	Saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20. pantu un Ministru kabineta 2017. gada 17. oktobra noteikumiem Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" ir izveidota iekšējās kontroles sistēma.
2018. gadā	Ņemot vērā valdes locekļu iegūtās iemaņas un prasmes, pārvaldot Eiropas Savienības fondu finansējuma apguvi, kā arī lai mērķtiecīgāk izlietotu piešķirtos valsts budžeta līdzekļus, turpmāk valde ietver divus valdes locekļus.
2018. gadā	Uzsākta gaisa kuģu (dronu) izmantošana valsts nozīmes ūdensnoteku apsekošanai un tehniskā stāvokļa novērtēšanai.
2018. gadā	Uzsākta ZMNĪ traktortehnikas pielietošana valsts aizsargdambju uzturēšanai un latvāņu apkarošanai.

2019. gadā	Saskaņā ar Eiropas Parlamentu un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, izstrādāta ZMNĪ "Privātuma politika".
2019. gadā	Saskaņā ar LR "Trauksmes celšanas likums" noteikto, ZMNĪ izveidota iekšējās trauksmes celšanas sistēma.
2019. gadā	Sadarbībā ar ES Solidaritātes fonda līdzfinansējumu uzsākta esošo meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju atjaunošana un bojājumu novēršana līdz tādām stāvoklim, kādā tās bija pirms 2017. gada ilgstošo lietavu izraisītajiem plūdiem apgūšana.
2020. gadā	Uzsākta sagatavošanās process dalībai ES LIFE programmas līdzfinansētā projekta Nr.LIFE18 IPE/LV/000014 – LIFE GOODWATER, integrētā projekta "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdeņu kvalitātes stāvokļa sasniegšanai" īstenošana.
2021.gadā	Pabeigta hidrometrisko posteņu modernizēšana ar automātisko datu pārraidi.
2022.gadā	Izstrādāta valsts un valsts nozīmes inventarizācijas metodika un inventarizācijas procesa uzsākšana.
2022.gadā	2022. gada 11. augustā pieņemts lēmums par valdes atsaukšanu un pagaidu valdes iecelšanu (ārkārtas dalībnieku sapulces protokols Nr. 66).
2023.gadā	Veikta pāreja uz jaunajiem serveriem, kas nodrošina ātrāku MKIS datu bāzes darbību.
2023.gads	Pabeigts ERAF projekts, īstenoti 33 projekti, kopējā vērtība 44,1 milj. EUR.
2023.gadā	Uzsākta ES Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 1. komponentes "Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja" 1.3. reformu un investīciju virziena "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" 1.3.1.2.i. investīcijas "Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā" projekta īstenošana.
2023. gadā	2023. gada 14.jūlijā pieņemts lēmums par pagaidu valdes iecelšanu (ārkārtas dalībnieku sapulces protokols Nr. 69).
2024.gadā	2024. gada 22. maijā pieņemts lēmums par valdes locekļa iecelšanu uz 5 gadiem (ārkārtas dalībnieku sapulces protokols Nr. 72).
2024. gadā	Uzsākta Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) investīcijām materiālajos aktīvos 2023.–2027. gada plānošanas perioda intervences "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" (intervences kods – LA 4.3.) projekta ieviešana.

ZMNĪ stratēģiskie mērķi

Vispārējais stratēģiskais mērķis – īstenot pārvaldījumā nodoto valsts teritorijas attīstībai nepieciešamo valsts nekustamo īpašumu – stratēģisku meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju, kā arī zemes vienību, uz kurām tās atrodas, – ekonomisku pārvaldīšanu un meliorācijas kadastra uzturēšanu, nodrošinot lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes resursu ekonomiski izdevīgu, videi saudzīgu un sociāli atbildīgu ilgtspēju.

Vispārējais stratēģiskais mērķis noteikts atbilstoši pamatprincipam, ka publiskas personas augstākais mērķis, esot dalībniekam kapitālsabiedrībā, ir sniegt maksimālu labumu sabiedrībai, nodrošinot efektīvu mērķu sasniegšanu tirgus segmentā, kur to nevar vai nespēj veikt privātais sektors, kā arī ievērojot Latvijas valsts izvirzītos mērķus un prioritātes Latvijas ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam un Latvijas vidēja termiņa attīstības plānā NAP2027.

Kopumā, lai nodrošinātu, ka meliorācijas sistēmas un hidrobūves efektīvi darbojas, ir nepieciešama holistiska pieeja, kas integrē zinātniskus pētījumus, tehnoloģiskos jauninājumus un ilgtspējīgas zemes apsaimniekošanas principus, lai risinātu klimata pārmaiņu radītās sekas un nodrošinātu lauksaimniecības ilgtspēju nākotnē.

Būtiskākais avots meliorācijas sistēmu attīstībai plānā izvirzīto mērķu sasniegšanai ir Eiropas Savienības fondu līdzfinansējums ar piesaistītu valsts līdzekļu līdzfinansējumu. Tajā pašā laikā daudzus atsevišķus uzdevumus iespējams īstenot jau ar esošajiem vai papildu valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem.

Attīstības plānošanas/ normatīvais dokuments	Prioritāte/mērķis
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (LV2030)	<u>Prioritāte:</u> Telpiskās attīstības perspektīva <u>Mērķis:</u> Radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus. <u>Rīcības virziens:</u> Nacionālo interešu telpas: lauku attīstības telpa <u>Risinājumi:</u> <i>Zemes ielabošanas pasākumi.</i> Jāsniedz atbalsts lauku saimniecībām meliorācijas un zemes ielabošanas pasākumu veikšanai.
Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam (NAP2027)	<u>Prioritāte:</u> Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība <u>Prioritātes mērķis:</u> Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai. <u>Rīcības virziens:</u> "Daba un Vide – "Zaļais kurss" <u>NAP2027 prioritāšu pamatojuma avoti:</u> jāņem vērā, ka klimata pārmaiņu rezultātā palielināsies nokrišņu daudzums, līdz ar to meliorācijai un spējai novadīt lieko ūdens daudzumu būs arvien lielāka nozīme. <u>Uzdevums:</u> klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus (katastrofu draudu, t.sk., plūdu un krasta erozijas, novēršanas un to pārvaldīšanas pasākumu īstenošanai), kā arī tautsaimniecības nozaru pārvaldībā, un ilgtspējīgā nokrišņu notekūdeņu apsaimniekošanā, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu.
Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam	Kopējā SEG emisiju apjoma samazinājums. Nepieciešamība attīstīt zaļā publiskā iepirkuma, tajā iekļaujot arī energoefektivitātes nosacījumus, kā horizontāla pasākuma īstenošanu visās nozarēs un palielināt tā īpatsvaru kopējā publiskā iepirkuma apjomā.
ZM Informatīvais ziņojums "Latvijas Bioekonomikas stratēģija 2030"	<u>Produkcijas ražošanas veicināšana bioekonomikā:</u> Bioekonomikas attīstībā noteicošie faktori ir zemes izmantošanas veids un augsnes sniegtās funkcijas. Zemes izmantošanas veidi var būt dažādi – aramzeme, zālājs, mežs, zivsaimniecība, dabas aizsardzība u.c. Savukārt atkarībā no augsnes tipa tiek nodrošinātas dažādas funkcijas – primārā ražošana, ūdens režīmu regulācija, oglekļa piesaiste, bioloģiskās daudzveidības un dzīvotņu nodrošināšana, barības vielu aprīte.
ZM Informatīvā ziņojuma projekts "Par prioritāriem rīcības virzieniem meliorācijas politikā"	<u>Meliorācijas attīstības virsmērķis:</u> Klimata pārmaiņu seku mazināšana. <u>Mērķis:</u> Zemes un vides resursu ilgtspējas nodrošināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības un tautsaimniecības infrastruktūras objektu saglabāšanai, izmantošanai un attīstībai, vienlaikus rūpējoties par kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu un iedzīvotāju civilo drošību.

Attīstības plānošanas/ normatīvais dokuments	Prioritāte/mērķis
	<u>Uzdevums:</u> klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana, kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana, sabiedrības izpratnes par meliorācijas nozīmību veicināšana, jauno meliorācijas speciālistu piesaiste un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana.
Meliorācijas likums	Mērķis ir nodrošināt tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošina iedzīvotāju drošībai un labklājībai, infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību lauku apvidu un pilsētu zemē. Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju nodrošina ZMNĪ. Mērķis ir nodrošināt efektīvu, pārskatāmu un pareizu finanšu pārvaldības principiem atbilstošu ES fondu ieviešanu Latvijā.
Par plānu "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.–2027. gadam" PLĀNS "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.–2027. gadam"	<u>Plāna virziens:</u> Zemes un vides resursu ilgtspējas nodrošināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības un tautsaimniecības infrastruktūras objektu saglabāšanai, izmantošanai un attīstībai, vienlaikus rūpējoties par kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu un iedzīvotāju civilo drošību. <u>Rezultatīvais rādītājs:</u> Ilgtspējīga meliorācijas sistēmu darbības uzlabošana un darbības nodrošināšana 2027. gadā.

Misija, Vīzija, Vērtības

Misija

- spēt nodrošināt optimālo zemes mitruma režīmu atbilstoši zemes teritoriālajā plānojumā noteiktajam izmantošanas mērķim, saglabājot līdzsvaru starp ekonomiskajām, sociālajām un vides interesēm. Būt līderim Zemkopības ministrijas īpašumu apsaimniekošanā.

Vīzija

- būt stabilam un pārliecinošam Latvijas valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekošanas līderim ar efektīvu videi draudzīgu sistēmu ieviešanu un inovatīvā meliorācijas kadastra pārvaldīšanā. Visu Zemkopības ministrijas padotību iestāžu administratīvo ēku pārvaldītājs, vienlaikus administratīvās teritorijas nozares pārvaldes institūcijas konsolidējot vienā īpašumā.

Vērtības – ZMNĪ vērtības uzņēmuma darbības veidošanā:

- Darbinieku komanda – spēcīga, saliedēta uz kopīga mērķa sasniegšanu orientēta darbinieku komanda, kas iedrošina un izaicina.
- Profesionalitāte – ZMNĪ ir ilggadēja pieredze meliorācijas jomā un profesionāli, sertificēti speciālisti. Meliorēto zemju īpašniekiem atpazīstams uzņēmums, kā arī stabils, uzticams un prognozējams biznesa partneris meliorācijas jomas būvuzņēmējiem;
- Atbildība – katrs speciālists ir atbildīgs par uzticēto uzdevumu izpildi solītajā termiņā un apjomā, saviem pieņemtajiem lēmumiem. Uzņēmums uzņemas atbildību par saviem lēmumiem un izvirzīto mērķu īstenošanu;
- Lepnums par savu uzņēmumu - atklāta un regulāra komunikācija par Sabiedrības vērtībām veicina darbiniekiem izprast un pieņemt tās mērķus. Vērtību skaidrošana var notikt gan caur iekšējiem informatīvajiem materiāliem, gan regulārās sapulcēs un konferencēs. Darbinieki, kuru personīgās vērtības ir saskaņotas ar uzņēmuma vērtībām, parasti ir vairāk motivēti un apmierināti ar savu darbu;
- Videi draudzīgs – veidojam darbinieku vides apziņu, būvprojektos pieprasām iestrādāt videi draudzīgas meliorācijas sistēmas elementus un grunts atkārtotu izmantošanu, nepieļaujot apkārtējās vides piesārņošanu ar atkritumiem un naftas produktiem. Pakāpeniski tiek uzsākts videi draudzīgu meliorācijas sistēmu ieviešana.

Vides faktoru analīze

Nozīmīgi ir analizēt ZMNĪ darbības iekšējos un ārējos faktorus. Sabiedrības esošās situācijas galvenās atziņas ir atspoguļotas SVID analīzes veidā. SVID mērķis ir saskaņot ZMNĪ stiprās puses ar iespējām.

Iekšējo faktoru izvērtēšanā tiek vērtētas ZMNĪ darbībā notiekošā stiprās un vājas puses:

Stiprās puses — tās organizācijas īpašības, kas tai var palīdzēt sasniegt noteikto mērķi.

Vājas puses — tās organizācijas īpašības, kas var kavēt noteiktā mērķa sasniegšanu.

Stiprās puses:

- Pieredze NĪ pārvaldības un attīstības jomā
- Pieredzējuši un profesionāli darbinieki
- MKIS modernizēšana
- Līderis meliorācija jomā
- Pārvaldīšana, pēctecība
- Sabiedrības kultūra un vērtības

Vājas puses:

- Ierobežoti resursi objektu atjaunošanas, pārbūves un labiekārtošanas darbiem
- Jauno speciālistu trūkums nozarē, zināšanu nodošana nozares speciālistiem
- Jaunu tehnoloģiju ieviešana un programmu modernizēšana notiek pakāpeniski finanšu resursu iespējās
- Reputācija, sasniedzamība
- Normatīvo aktu atjaunošana

ZMNĪ Stratēģijas darbību ietekmē arī ārējie faktori, tādi, kā ekonomikas izaugsme vai lejupslīde, inflācija, nodarbinātības līmenis, valsts politika un regulējumi, nodokļu politikas izmaiņas, sabiedrības demogrāfiskās izmaiņas, tehnoloģiju attīstība un pieejamība (automatizācija, digitalizācija, MI), vides faktori, veselības un labklājības tendences (kā Covid-19 laikā), tirgus tendences un konkurences līmenis u.c., kas kopumā veido ZMNĪ ārējo vidi, un ko Sabiedrība kā indivīds nevar ietekmēt, bet spēt laicīgi pielāgoties. Vidi kopumā veido spēki un tendences, kas, vairāk vai mazāk, skar visus uzņēmumus, bet zemāk tiek uzskaitīti tie, kas tiešāk ietekmē ZMNĪ attīstību.

Iespējas:

- Klimata izmaiņas
- Kopējais ES virziens (piem. "Zaļais kurss"), ES fondi
- Nozares vai dzīvesveida tendences
- Efektīva sadarbība ar valsts, pašvaldību un nevalstiskām organizācijām
- Būt par visu ZM nekustamo īpašumu pārvaldītāju, tādējādi samazinot kopējās administrācijas izmaksas
- Tehnoloģiju attīstība
- Valsts ekonomikas pozitīvas izaugsmes rezultātā palielināt finansējuma apjomu valsts meliorāciju sistēmu pārvaldīšanai

Draudi:

- Klimata izmaiņas, palielināts nokrišņu daudzums
- Meliorāciju sistēmu atjaunošanas atkarība no ES finansējuma
- Aglomerācija
- Birokrātiskie procesi – dokumentu saskaņošana, normatīvo aktu prasības (eksperti), normatīvo aktu pretrunas
- Nespēja rast vienotu viedokli par ZM resora iestāžu pārvaldījumā esošo NĪ nodošanu ZMNĪ valdījumā, lai paaugstinātu NĪ tehnisko stāvokļa kvalitāti un uzlabotu to efektivitāti.
- IT sistēmu drošības apdraudējumi
- Valsts nodokļu politikas, ekonomisko un ģeopolitisko apstākļu izmaiņas (piem. kara darbība Ukrainā), kas var palielināt elektrības un siltuma resursu izmaksas

SVID analīze

Sabiedrības iekšējie faktori ir būtiski, jo tie var tieši ietekmēt ZMNĪ konkurētspēju, efektivitāti un spēju pielāgoties ārējiem apstākļiem.

Vājo pušu un draudu ietekmes mazināšanas pasākumi

Vājā puse / Drauds	Ietekmes mazināšanas pasākums
Ierobežoti finanšu resursi attīstībai	Aktīva ES fondu piesaiste, projektu sagatavošana.

Darbspēka novecošanās un jaunu speciālistu trūkums	Jauno speciālistu piesaiste, konkurētspējīgs atalgojums; mentoringa programmas, sadarbība ar augstskolām.
Administratīvais slogs meliorācijas jomā	Normatīvo aktu izvērtēšana un priekšlikumu sagatavošana birokrātijas mazināšanai; līdzdalība darba grupās.
Klimata pārmaiņas un plūdu riski	Investīcijas meliorācijas sistēmu uzturēšanā un pārbūvē; sadarbība ar pašvaldībām.
Sabiedrības zema izpratne par meliorāciju	Sabiedrības informēšanas kampaņas, nozares reputācijas stiprināšana.

- Vājās puses un draudi SVID analīzē atspoguļo potenciālos riskus, kas var ietekmēt ZMNĪ mērķu sasniegšanu.

- Katram no šiem aspektiem tiek piedāvāts konkrēts ietekmes mazināšanas pasākums, kas kalpo par preventīvu rīcību.

SVID drauds / vājā puse	Atbilstošs risks risku analīzē
Ierobežoti finanšu resursi	Stratēģiskais / Finanšu risks
Darbinieku trūkums	Operacionālais risks
Sabiedrības neizpratne	Reputācijas risks
Birokrātisks regulējums	Atbilstības risks
Klimata pārmaiņas	Stratēģiskais / Vides risks

ZMNĪ stiprās puses ir ilglaicīgā pieredze un profesionalitāte NĪ pārvaldībā un meliorācijas atjaunošanā un uzturēšanā. Sabiedrībā strādā profesionāli - sertificēti melioratori. ZMNĪ attīstības pamatā ir komandas darbs, kultūra un vērtības – meliorācijas semināri, darbinieku atzinības, saliedēšanas pasākumi.

No ārējiem draudiem visbīstamākais ir klimata izmaiņas ar nokrišņu daudzuma palielināšanās un birokrātiskie procesi. Latvijā pēdējos gados ir palielinājušies plūdu riski un tie kļuvuši postošāki. To pierāda 2017.gada plūdi Latgalē, 2023.gada plūdi Jēkabpilī un 2024.gada postošie plūdi Jelgavā un Jūrmalā, kas kopumā radījuši zaudējumus vairāku simtu miljonu eiro apmērā. Pēc 2024.gada plūdiem izveidotā darba grupa, kura sastāvēja no Saeimas, valsts un pašvaldību institūciju pārstāvjiem, kā arī meliorācijas nozares speciālistiem, kam ir likumā noteiktas tiesības, uzdevumi un atbildība plūdu risku mazināšanai, konstatēja, ka nozīmīga loma plūdu draudu mazināšanā ir meliorācijas sistēmām, kuras netiek savlaicīgi atjaunotas, ekspluatētas un uzturētas, jo to bieži traucē nesamērīgs administratīvais slogs. Ir nepieciešams precizēt normatīvos aktus, lai mazinātu administratīvo slogu meliorācijas sistēmu būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā un nodrošinātu cilvēku, vides un īpašumu drošību. KEM sagatavotais tiesību akta projekts par grozījumiem MK noteikumos Nr.475 "Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība" meliorācijas sistēmas īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam to kopšanai un saglabāšanai tiek paredzēts jauns, papildus administratīvais un izmaksu slogs, kas praktiski vērsts pret meliorācijas jomu, lauksaimniecības un mežsaimniecības nozari. Tiesību akta projektā iekļautas papildus prasības, kas nosaka, ka arī pirms meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas darbu veikšanas, t.i. grunts ieskalojumu, sadzīves atkritumu, kritušus koku, pielūžņojumu, piesērējumu, bebru aizsprostojumu izvākšanas, caurteku piesērējumu iztīrīšanas un krūmu novākšanas praktiski ikvienā ūdensnotekā vai grāvī būtu nepieciešams saņemt Valsts vides dienesta izsniegtos tehniskos noteikumus un vides ekspertu

atzinumus. Šāda birokrātiskas sloga palielināšana traucē meliorācijas sistēmu atjaunošanu un attīstību.

Šobrīd Sabiedrības stiprās puses ir pietiekamas, lai nosegtu vājās puses un novērstu draudus. ZMNĪ ir un jāmeklē risinājumi ārējo apstākļu draudiem, lai nodrošinātu Sabiedrības attīstību. ZMNĪ ir pieņemts riska vadības speciālists, kas izskata iespējamos draudus un sniedz priekšlikumus to novēršanai.

Iekšējā kontroles sistēma

IKS nodrošina ZMNĪ risku vadību, to kontroli un iespējamu preventīvu risku novēršanu, nodrošina labas pārvaldības principu ievērošanu, kas virza ZMNĪ uz ilgtspējīgu attīstību, kā arī ceļ ZMNĪ konkurētspēju. Lai apzinātu iespējamos riskus, preventīvi tos monitorētu un kontrolētu ZMNĪ virzību un darbību tā, lai maksimāli novērstu riska iestāšanās un netiktu apdraudēta ZMNĪ stratēģisko mērķu realizācija, ZMNĪ ir veidots IKS mehānisms, kas sastāv no piecām komponentēm, kas tiek integrētas visos Sabiedrības pārvaldes līmeņos un darbības procesos.

ZMNĪ IKS sastāvdaļas:

- saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20. pantu un Ministru kabineta 2020. gada 17. oktobra noteikumiem Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" ir izveidota iekšējās kontroles sistēma;
- Saskaņā ar likuma "Trauksmes celšanas likums", ZMNĪ ir izveidota un darbojas Trauksmes celšanas sistēma;
- Saskaņā ar likuma "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums", ZMNĪ izstrādāta politika noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā;
- saskaņā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 20. pantu un Ministru kabineta 2020. gada 17. oktobra noteikumiem Nr. 630 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai publiskas personas institūcijā" sākot ar 2022.gada 01.jūliju ZMNĪ ir izveidota amata vienība Risku vadības speciālists, amata vienībai nodots Korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumu tvērums, nodrošinot IKS elementu izstrādi, izpildi un pilnveidošanu;
- saskaņā ar ZMNĪ Ētikas kodekss organizācijā ir izveidota un darbojas Ētikas komisija;
- saskaņā ar 2023. gada 11. aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr. 199 "Par Korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākuma plānu 2023.-2025.gadam", ir ieviesta kārtība, kādā izvērtē iespējamos riska faktorus interešu konflikta novēršanai;
- saskaņā ar Fizisko personu datu apstrādes likumu attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, izstrādātā Personas datu aizsardzības pārkāpumu konstatēšanas, reģistrēšanas, izmeklēšanas, novērtēšanas un paziņošanas kārtība;
- saskaņā ar likumu "Nacionālās kiberdrošības likums" tiek izstrādāts iekšējais normatīvs rīcībai.

Izveidotā risku vadības sistēma, kopsakarībā ar iekšējās kontroles sistēmu, ļauj ZMNĪ pastāvīgi novērtēt un uzlabot iekšējo procesu kvalitāti un nodrošināt iekšējo procesu efektivitāti. Tas palīdz veidot stabilu pamatu ilgtspējīgai uzņēmējdarbībai un ilgtermiņa izaugsmei.

Saskaņā ar Energoefektivitātes likuma prasībām, ir veikta ZMNĪ energoefektivitātes pasākumu īstenošana, un ieviesta energopārvaldības sistēma ar standartu ISO 50001:2012, sertifikāta numurs LVRIGH128718E. Tā mērķis ir veidot pastāvīgu un efektīvu sistēmu, lai

nodrošinātu enerģijas lietderīgu izmantošanu, uzlabotu energoefektivitāti un samazinātu ietekmi uz vidi.

ZMNĪ, ievērojot likuma "Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums" 11. pantā noteikto pienākumu, veicot iepirkumus vai iepirkuma procedūras, kuru veikšanai piemēro Publisko iepirkumu likumu, pārbauda personas: kandidātu vai tāds pretendents, kuram piešķiramas līguma slēgšanas tiesības; kandidāta vai pretendenta valdes un padomes loceklis, pārstāvēt tiesīgā persona un prokūrists; kandidāta vai pretendenta norādītais apakšuzņēmējs, kura veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 10% no kopējās līguma vērtības; personu, uz kuras iespējām kandidāts vai pretendents balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst dokumentos noteiktajām prasībām. Mērķis ir pirms līguma noslēgšanas pārliecināties, ka iepirkuma uzvarētāji nav nacionālās sankciju subjekti vai būtiski finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējoši ES vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteikto sankciju subjekti, kuri var ietekmēt līguma izpildi.

Sabiedrības biznesa modulis

Labas pārvaldības princips ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai tiktu ievērotas privātpersonu tiesības un tiesiskās intereses, principi, kuri piemērojami arī attiecībā uz ZMNĪ iekšējo organizāciju un norāda, ka darbs jāorganizē tā, lai būtu efektīvs. Tas ietver to, ka pārvaldība nemītīgi jāuzlabo un jāseko līdzi resursiem un tēriņiem. Vislielākie draudi labai pārvaldībai rodas no korupcijas un likumpārkāpumiem.

Sabiedrības pārvaldi īsteno dalībnieks, dalībnieku sapulce un valde. Dalībnieku sapulces kompetencē esošos lēmumus pieņem kapitāla daļu turētājs (ZM).

ZMNĪ vadība tiek organizēta atbilstoši labas korporatīvās pārvaldības praksei saskaņā ar likumu "Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likums", Komerclikumu un citiem saistošajiem normatīvajiem aktiem.

ZMNĪ lēmumu pieņemšanas process ir sistematizēts un plānveidīgi vadīts atbilstoši izskatāmā jautājuma būtībai:

Sabiedrības pārvaldība:	
Dalībnieku sapulces	Dalībnieku sapulces kompetence noteikta Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā.
Valdes sēdes	Saskaņā ar sabiedrības statūtiem, Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, Komerclikumu un citiem sabiedrībai saistošiem normatīvajiem aktiem sabiedrības valdes vispārīgie darbības principi noteikti valdes reglamentā, kas apstiprināts ar valdes un dalībnieku sapulces lēmumu.
Komisijas, padomes:	
Publisko iepirkumu komisija	Ievērojot Publisko iepirkuma likuma prasības, nodrošināt iepirkumiem paredzēto līdzekļu racionālu, efektīvu izlietošanu, iepirkumu procedūru atklātumu un iepirkumu izpildītāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem.
NĪ iznomāšanas komisija	Nodrošināt ZMNĪ īpašumā un pārvaldīšanā esošo NĪ iznomāšanu atbilstoši iekšējiem un ārējiem normatīvajiem dokumentiem.

Inventarizācijas komisija	Nodrošināt īpašumā un pārvaldījumā esošo objektu apjomu pārbaudi dabā, salīdzināt prasījumu un saistību summas ar debitoriem un kreditoriem, pārbaudīt nemateriālo ieguldījumu, finanšu ieguldījumu, naudas līdzekļu, kā arī īpašumā vai pārvaldījumā esošo nekustamo īpašumu objektu grāmatvedības uzskaites datu atbilstību aktualizētajiem valsts reģistru datiem.
IT padome	Nodrošināt informācijas un komunikācijas tehnoloģiju minimālās drošības prasības un to atbilstību normatīviem. Tiek izskatīti datu drošības jautājumi tādi, kā mājaslapas drošība, personas datu aizsardzība un tīmekļa vides (www.melioracija.lv) drošība.
Ētikas komisija	Vispusīgi un objektīvi izvērtēt Ētikas kodeksā noteikto normu ievērošanu, izskatot sūdzības (iesniegumus) par darbinieku neētisku rīcību vai rīcību, kas ir pretrunā Ētikas kodeksam.

Meliorācijas sistēmu pārvaldība

Meliorācija ir darbību kopums, kas tiek veikts, lai uzlabotu augsnes un ūdens apstākļus lauksaimniecības, meža zemēs un citās nozarēs.

Lauksaimniecībā: meliorācija var palielināt ražas apjomus un uzlabot lauksaimniecības produkcijas kvalitāti. Meliorācijas pasākumi, piemēram, grāvju rakšana un drenāžas ierīkošana, var uzlabot augsnes auglību. Uzlabojot lauksaimniecības apstākļus, var uzlaboties arī vietējo iedzīvotāju dzīves kvalitāte.

Mežkopībā: ierīkojot meliorācijas sistēmas var uzlabot augsnes struktūru un gaisa pieejamību, kā arī nodrošinot optimālu mitruma režīmu, kas ir kritiski svarīgi koku augšanai. Tas īpaši attiecas uz mitrām un purvainām vietām, kur augšana var būt ierobežota. Lielāka augsnes barības vielu pieejamība var veicināt ātrāku un veselīgāku koku augšanu.

Ūdens resursu pārvaldībā (ciemati): meliorācijas sistēmas palīdz regulēt gruntsūdens līmeni, kas var samazināt augsnes eroziju un nopietnu plūdu riskus.

Būvniecībā (tilti, autoceļi, ēkas, lidlauki): meliorācijas pasākumi var ietekmēt inženierkomunikācijas un infrastruktūras stabilitāti. Efektīvi izstrādātas apūdeņošanas sistēmas var uzlabot ražošanas efektivitāti.

Vides ietekme: meliorācija var ietekmēt ūdens kvalitāti, atkarībā no izmantotajām metodēm un pieejām. Pārdomāta meliorācija var radīt labvēlīgākus apstākļus meža biotopiem, nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Zivju audzēšana: meliorācijas pasākumi var palīdzēt uzlabot ūdens kvalitāti, samazinot piesārņojumu un nodrošinot labvēlīgākus apstākļus zivju audzēšanai.

Racionāla zemes izmantošana un mitrāju regulācija var radīt labvēlīgus apstākļus zivju vairošanai un izdzīvošanai. Uzlabojot augsnes struktūru un ūdens noturību, tiek radīti apstākļi, kas atbalsta zivju augšanas apstākļus.

Klimata izmaiņas: meliorācija, kas ietver augsnes mitruma regulēšanu un augsnes struktūras uzlabošanu, var būtiski ietekmēt augsnes oglekļa depozītu un līdz ar to arī klimata pārmaiņas. Meliorācija var mainīt augsnes struktūru un mikroorganismu aktivitāti, kas ietekmē oglekļa ciklu. Piemēram, augstāks augsnes skābums vai sāļums var ietekmēt mikrobu aktivitāti un oglekļa sadalīšanos. Kopumā meliorācija var būt gan pozitīva, gan negatīva ietekme uz augsnes oglekļa depozītiem, un tās ietekme uz klimata pārmaiņām ir atkarīga no tā, kādi pasākumi tiek veikti un kā tie tiek īstenoti. Ilgtspējīgas meliorācijas prakses var palīdzēt mazināt negatīvās sekas un veicināt oglekļa uzkrāšanos.

Iepriekšējā stratēģijas periodā tika noteikti tādi nefinanšu mērķi, kā:

1. Nodrošināt iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes iespējas polderētajās zemes platībās – poldera sūkņu staciju uzturēšana un atjaunošana;
2. Veicināt ilgtspējīgu zemes resursu produktivitāti, kā arī infrastruktūras attīstību – ūdensnoteku atjaunošana un uzturēšana;
3. Ar Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraisardzības būvju palīdzību novērst plūdu riskus Ogres un Ikšķiles pilsētās, un novērst apdraudējumu apkārtējās infrastruktūras appludināšanas varbūtību – Rīgas HES dambju un sūkņu staciju uzturēšana;
4. Novērst appludināšanas varbūtības apdraudējumu - būvju tehnisko noteikumu izdošanas un projektēšanas stadijā, tai skaitā ņemot vērā MH posteņu novērojumus;
5. Sniegt sabiedrībai informāciju par interesējošās valsts teritorijas daļas attīstības iespēju un ierobežojumiem, pielietojot MKIS datus digitālā veidā - datu atjaunošana un uzturēšana www.melioracija.lv;
6. Atjaunot valsts meliorācijas sistēmu vērtību – inventarizācijas izstrāde un ieviešana;
7. Veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības noturību – ekoprojektu ieviešana meliorāciju sistēmu īstenošanā (sadarbībā ar fondu Life Goodwater) ;
8. Veicināt sabiedrības izpratni par meliorācijas sistēmu darbības aktualitātēm, ko ZMNĪ ir sekmīgi pildījusi – informēt sabiedrību par darbiem un meliorācijas nozīmi.

Valsts meliorācijas būves

1. attēls. Polderu sūkņu staciju izvietojums Latvijā.

Sabiedrība nodrošināja darbību un uzturēšanu 40 polderu sūkņu stacijās ar aizsargdambju joslas garumu 431,81 km un kopējo valsts polderu sateces platību 66 782 hektāru visā Latvijā.

Visvairāk polderu koncentrējas ap Lielupi un Babītes ezeru, Nīcas novadā Liepājas reģionā un ap Lubānas ezeru. Platības ziņā lielākais apjoms ir Zemgales reģionā, kur 12 polderi nodrošina applūšanu 18 772 ha platībā. Kurzemes reģions apsaimnieko 10 polderus ar kopējo sateces baseina platību 12 515 ha, Latgales reģionā ir 7 polderi ar kopējo sateces baseina platību 9 967 ha, bet Vidzemes reģionā tikai 3 polderi ar kopējo sateces baseina platību 4 520 ha.

Kopš 2016. gada Sabiedrība apsaimnieko arī 8 Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraisardzības būvju sūkņu stacijas un 9 kilometrus aizsargdambju, kurš pasargā no applūšanas 3 779 ha polderu platības ap Rīgas HES ūdenskrātuvi – Salaspils, Ikšķiles, Ogres un Ķeguma novados.

1. Sabiedrība poldera sūkņu staciju pārbūvēm piesaistījusi ES fondu līdzfinansējumu - ar ERAF fonda palīdzību iepriekšējās stratēģijas periodā tika pārbūvētas 4 poldera sūkņu stacijas - Silzemnieku, Strimēnu, Valgundes 1 un Džiļāunes, 2 Vidzemē, 1- Zemgalē un 1 Latgalē.

2020. gadā tika veikta Silzemnieku poldera sūkņu stacijas pārbūve, Burtņieku pagastā, Burtņieku novadā. No aplūšanas riskiem pasargāti Burtņieku pagasta iedzīvotāji, kas saimnieko plūdu riskiem pakļautajā 791 ha teritorijā.

2. attēls. Silzemnieku sūkņu stacija pēc pārbūves, 2020.

2023. gada jūlijā tiek nodota pārbūvētā Dziļāunes poldera sūkņu stacija Bērzpils pagastā, Balvu novadā, kas pasargā no aplūšanas 1155 ha teritoriju un 300 Bērzpils pagasta iedzīvotājus un kam kopējās projekta izmaksas ir 1 miljons EUR.

3. attēls. Dziļāunes sūkņu stacija pēc pārbūves, 13.07.2023

2023. gada augustā tika pabeigta Strimēnu poldera sūkņu stacijas pārbūve Pelēču pagasta, Preiļu novadā, kas no pārpurvošanās riskiem pasargā 461 ha lielu teritoriju. Kopējās izmaksas ar ERAF līdzfinansējumu sastāda 1 miljonu EUR.

4. attēls. Strimēnu sūkņu stacija pēc pārbūves, 01.08.2023.

2023. gada 24.novembrī ekspluatācijā tika nodota Valgundes 1. vasaras poldera sūkņu stacijas pārbūve Valgundes pagastā, Jelgavas novadā, kas nebija atjaunota kopš 1969.gada. Sūkņu stacija nodrošina 345 ha lielu teritorijas un Valgundes pagasta iedzīvotāju drošību no applūšanas riskiem.

5. attēls. Valgundes 1 sūkņu stacija pēc pārbūves, 15.11.2023.

Ar ERAF līdzfinansējumu periodā no 2020.-2024. tiek atjaunoti 3 valsts nozīmes aizsargdambji kopumā 22,6 km garumā.— Kapūnes, Bārtas upes kreisā krasta un Lubānas ezera Ziemeļu dambis. 2020. gada decembrī tiek nodots Kapūnes poldera aizsargdambja D-1 atjaunotais posms 12,8 km Lazdukalna pagastā, Rugāju novadā (00/00- 108/40 un D-2 pik. 00/00-19/66). Kopējais darbu finansējums bija 1,3 miljoni EUR. Samazināts plūdu apdraudējumu Lazdukalna pagasta 750,87 ha applūstošajā teritorijā.

6. attēls. Kapūnes poldera aizsargdambis, 2020

2021. gadā tiek atjaunots Bārtas upes kreisā krasta dambis, Nīcas pagastā, Nīcas novadā 4,81 km, samazinot plūdu apdraudējumu 4161 ha lielai teritorijai, tādējādi palielinot pagasta iedzīvotāju drošību, veicinot uzņēmējdarbības attīstību un uzlabojot iedzīvotāju dzīves kvalitāti pagasta teritorijā. Kopējais darbu finansējums 3 miljoni eiro/EUR. Pēc projekta īstenošanas palielinājusies dabas teritoriju vērtība un nodrošināta produktīva teritorijas izmantošana. Galvenie paveiktie darbi dambja atjaunošanā ir grunts piebēršana un sablīvēšana, ģeotekstila ieklāšana, šķembu slāņa izveide, akmens masas bēruma izveide, augsnes piebēršana un ceļa klātnes (brauktuves) atjaunošana. Projekts iegūst "Latvijas Būvniecības gada balvas 2021" atzinību nominācijā "Inženierbūves pārbūve".

7. attēls. Bārtas upes kreisā krasta dambis, 2021

2022. gadā Rēzeknes novada Gaigalavas pagastā 4,98 kilometru garumā atjaunots un pieņemts ekspluatācijā vēl viens būtisks valsts nozīmes meliorācijas sistēmas objekts – Lubāna ezera Ziemeļu dambis. Dambja atjaunošanā ir samazināti plūdu draudi ap 400 Rēzeknes, Gulbenes, Madonas un Balvu novada iedzīvotājiem un plūdu draudu skartajā 31 920 ha plašajā teritorijā. Atjaunojot Ziemeļu dambi, veikta apauguma novākšana no būvtrasēm, aizsargdambja nogāžu stiprinājuma krāvuma izbūve, akmeņu krāvumu izbūve, plastmasas rievpaļu stiprinājuma būve, ceļa nobrauktuves izveidošana un dambja klātnes atjaunošana, vides pieejamības uzlabošana (nobrauktuve ratiņkrēsliem) u.c. darbi. Dambis atjaunots par ERAF un Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Kopējais darbu finansējums bija 3,4 miljoni EUR.

8. attēls. Lubānas ezera Ziemeļu dambis, 2022

2. Valsts un valsts nozīmes ūdensnotekas tiek uzturētas par valsts piešķirto finansējumu. Atjaunošana tiek veikta ES fondu ietvaros. Ar ES piesaistīto finansējumu atjaunotie objekti ir jāuztur kārtībā piecus gadus no ekspluatācijā pieņemtā laika. Pēdējos piecos gados ZMNĪ ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) finansējumu un Latvijas līdzfinansējumu ir atjaunojusi 137 valsts nozīmes ūdensnotekas 760 km garumā, ieguldot 25,7 miljonus EUR.

Gads	2020	2021	2022	2023	2024*
ESSF, km	227,18	-	-	-	-
ERAF, km	60,78	36,65	4,98	18,42	-
ELFLA, km	259,10	147,35	92,45	249,85	18,37
LIFE, km	-	-	-	11,76	-
Prioritārie, km	-	-	-	18,51	-
Kopā, km	547,06	184,00	97,43	298,54	18,37

*plānotais apjoms

ERAF projekta ietvaros 2021. gadā viens no lielākajiem atjaunotajiem objektiem ir Gaujas – Ādažu kanāls, kas pasargā Ādažu novada 290 hektārus (ha) plūdu riska teritoriju no applūšanas, kā arī samazina plūdu draudus 928 iedzīvotājiem Ādažu un Garkalnes novados. Atjaunojot kanālu, nodrošināta videi draudzīga meliorācijas sistēmas elementa ierīkošana – veikta ezera sedimentācijas daļas pārtīrīšana un esošo nosedumu izvākšana no ezera, kā arī uzstādīts videi draudzīgs un energoefektīvs apgaismojums. Saglabāti vēsturisko slūžu krastu balsta fragmenti. Kopējās izmaksas 3,37 miljoni EUR.

9. attēls. Gaujas – Ādažu kanāls, 2021

Valsts nozīmes ūdensnotekā Iecava 2022. un 2023. gadā tika atjaunoti divi posmi 19,89 km un 18,42 km garumā, kā arī izveidots sliekšnis ūdensplūsmas regulēšanai, no aplūšanas pasargāta lauksaimniecības zemes 1300 ha platībā, meža meliorētās teritorija 1200 ha platībā un 1352 Jelgavas pilsētas un Ozolnieku novada iedzīvotāji. Ieguldīti 750 tūkstoši EUR.

10. attēls. VNŪ Iecava, izbūvētais sliekšnis, 2023

2023. gada nogalē Latgalē tika pabeigta pārbūve zemtekai– Mazā Rēzeknīte, kas atrodas Nagļu, Rikavas pagastā, Rēzeknes novadā un tās atjaunošanā ieguldīti 780 tūkstoši EUR.

11. attēls. Zemteka Mazā Rēzeknīte, 2023

3. Pamatojoties uz 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 860 "Daugavas hidroelektrostacijas ūdenskrātuves krastu nostiprināšanas darbu un Rīgas hidroelektrostacijas ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācijas izdevumu finansēšanai piešķirtās ikgadējās budžeta dotācijas izlietojuma kārtībai", ZMNĪ veic ekspluatāciju un uzturēšanu, lai nodrošinātu Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju darbību:

- 1) astoņās poldera sūkņu stacijās (Ogre-1, Ogre-2, Ogre-4, Ikšķile-1, Ikšķile -2, Ciemupe, Tome un Spolītes), atsūknējot ūdeni un pasargājot no applūšanas 2525 ha lielu teritoriju, nodrošinot sūkņu regulāru apkopi un remontu;
- 2) aizsargdambjos 8,2 km garumā, veicot dambju apsekošanu, applāušanu (pilsētu teritorijā vairākas reizes sezonā), dambja remontu (aizsargdambis aizsargā teritoriju pret aplūšanu);

12. attēls. Rīgas HES aizsargdambis, 2021.

- 3) dziļās drenāžas 10,8 km garumā, veicot apsekošanu un nelielus remontus (paredzēta filtrācijas ūdeņu no Rīgas HES ūdenskrātuves pārtveršanai, lai nodrošinātu polderu teritorijas no applūšanas un pārpurvošanās) ar 260 akām;

- 4) sūkņu staciju krājbaseinos (izlīdzina ūdens pieplūdi sūkņiem) veicot to apļaušanu, pārtīrīšanu un sanešu aizvākšanu.

4. Sabiedrība nodrošina tehnisko noteikumu izsniegšanu BIS sistēmā, kas saistīta ar darbībām meliorētajās zemēs un ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, atbilstoši Meliorācijas likuma 4.pantam, fiziskām un juridiskām personām.

Lai nodrošinātu informāciju sev un citiem (piem. LVGMC) Sabiedrība pa visu Latvijas teritoriju apsaimnieko 57 hidrometriskos posteņus: 47 - upju posteņi; 6- ezeru posteņi; 4-drenu posteņi.

Melioratīvais hidrometriskais postenis ir ierīce, kas tiek izmantota, lai uzraudzītu un mērītu ūdens plūsmu un līmeni meliorācijas sistēmās.

Ar hidrometrisko postenis nodrošina:

- ūdens līmeņa mērīšanu - regulāri monitorējot ūdens līmeni, var prognozēt plūdus vai sausumu;
- ūdens plūsmas kontroli - nodrošinot informāciju par ūdens plūsmu, meliorācijas speciālisti var labāk plānot lauksaimniecības aktivitātes un ūdens sadali;
- augsnes kvalitātes uzlabošanu - pareizi regulējot mitruma līmeni, var uzlabot augsnes produktivitāti un novērst augsnes eroziju.

Hidrometrisko posteņu novērojumu rindu dati tiek izmantoti, veicot hidrauliskos aprēķinus hidrotehniskajām un meliorācijas būvēm un nosakot to dimensijas.

Hidrometriskos posteņus uztur un novērojumus veic atbilstoši 2018. gada 4. janvāra MK noteikumiem Nr. 9 „Melioratīvās hidrometrijas darbu veikšanas kārtība”.

Hidrometriskajos posteņos nolasījumi tiek veikti automātiski katru stundu un informācija reizi dienā tiek sūtīta uz centrālo serveri, kurā dati uzkrājas un no kura aktuālā informācija redzama interneta vietnē www.zmni.lv un ir publiski pieejami.

Dati no caurplūdumu mērījumiem tiek ievadīti arī Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra programmā HYMER, kur uzkrājas informāciju hidrogrāfisko līkņu veidošanai. Ikgadējie maksimālie, lielākie vidējie un minimālie ūdenslīmeņu un caurplūdumu apkopojuma tabulas pievienotas sabiedrības interneta vietnē sadaļā “Hidrometrijas posteņi”.

13. attēls. Hidrometriskais postenis Ežezers- Ezernieki (kreisā pusē) un postenis Vircava – Lielvircava (labā pusē)

Ūdens līmeņu nolasījumi tiek veikti Latvijas normālo augstumu sistēmā (LAS – 2000,5). Atjaunotajos upju un ezeru hidrometriskajos posteņos ir uzstādītas FAT OTT ecoLog 500 un FAT OTT ecoLog 1000 iekārtas, kuras nodrošina automātisku ūdens līmeņa monitoringu. Par četrus drenu posteņu atjaunošanu un datu nolasījumu veikšanu ir noslēgts savstarpējās sadarbības līgums ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāti. Drenu posteņos veiktie datu nolasījumi uzreiz tiek izmantoti zinātniskajā un mācību darbā.

14. attēls. Hidroposteņu izvietojums Latvijā.

5. Meliorācijas kadastra informācijas sistēma (MKIS) apkopo datus un satur informāciju par valsts teritorijā ierīkotajām meliorācijas sistēmām, hidrometrijas posteņiem, hidromezgliem un polderiem ar to sūkņu stacijām, ūdensnotekām un hidrotehniskajām būvēm. Attiecīgi MKIS datubāzē pieejama sīkāka informācija par katru meliorācijas sistēmu un būvēm tajā.

Sabiedrība pārvalda meliorācijas kadastra digitālo informācijas sistēmu, kas ir valstij piederoša informācijas sistēma, par meliorācijas sistēmas kvantitatīvo un kvalitatīvo stāvokli un statusu, satur telpiskos datus, kas ietver meliorācijas kadastra plānus un kartes analogā un digitālā formā, kuros attēlotas meliorācijas sistēmu ūdensnotekas, ūdensnoteku sateces baseinu un meliorētās zemes robežas, meliorācijas sistēmu būves un ierīces un hidrometrijas posteņi ar to meliorācijas kadastra apzīmējumiem. Informācija ir attēlota digitālā veidā, un ir publiski pieejama interneta vietnē www.melioracija.lv.

Lielākā daļa lauksaimniecības zemju meliorācijas sistēmas jau ir digitizētas, un notiek ievadīto datu precizēšana un aktualizācija. Notiek meža meliorācijas datu ievade datubāzē. Laika posmā no 2020.gada ir digitizētas 848 meža meliorācijas sistēmas. Attiecīgi pa gadiem:

2020.gadā 120 meža meliorācijas sistēmas, ar kopīgo platību 1453,35 km²

2021.gadā 164 meža meliorācijas sistēmas, ar kopīgo platību 2566,89 km²

2022.gadā 168 meža meliorācijas sistēmas, ar kopīgo platību 2263,37 km²

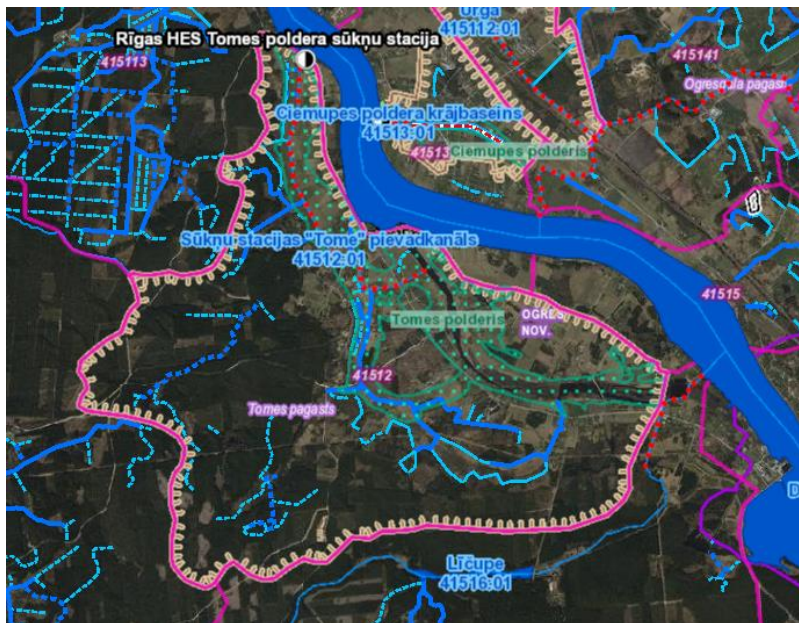
2023.gadā 172 meža meliorācijas sistēmas, ar kopīgo platību 1590,90 km²

2024.gadā 224 meža meliorācijas sistēmas, ar kopīgo platību 1142,94 km²

Informācija no MKIS datubāzes tiek izmantota, izsniedzot tehniskos noteikumus visu veidu būvdarbiem meliorētajās platībās un veicot zemes lietojuma veida nomaiņu meliorētajās zemēs. Kapitālsabiedrība sabiedrībai sniedz informāciju par interesējošās valsts teritorijas daļas attīstības iespējām un ierobežojumiem, izmantojot MKIS datus digitālā veidā.

Informācija no MKIS datubāzes tiek izmantota izstrādājot teritoriju plānojumus, lokālplānojumus un detālplānojumus.

Zemes īpašniekiem iespējams izpētīt viņu īpašumā esošās meliorācijas sistēmas un veikt nepieciešamo būvju ekspluatāciju, lai mazinātu iespējamās teritoriju applūšanas draudus sev un piegulošajās blakus esošās teritorijās.

15. attēls. Rīgas HES inženier aizsardzības būvju Tome poldera attēlojums interneta vietnē melioracija.lv.

Izveidojot interaktīvas kartes, kas vizualizē datus par attiecīgo teritoriju izmantojot GIS rīkus un izmantojot meliorācijas sistēmu apsekošanai izstrādāto mobilo aplikāciju, tiek apzināta aktuālā situācija ar meliorācijas sistēmām un iespējamie plūdu apdraudējumi.

Pateicoties šiem soļiem, iespējams izstrādāt informatīvu un pieejamu resursu, kas palīdz sabiedrībai labāk izprast attiecīgās teritorijas attīstības potenciālu un ierobežojumus, koncentrējoties uz datu izmantošanu digitālā formātā.

Lai dati tiktu regulāri atjaunoti, meliorācijas darbinieki veic objektu apsekošanu dabā (t.sk. izmantojot bezpilota gaisa kuģus – dronus) un tiek piesaistīti ārvalsts pakalpojumi inventarizācijas veikšanā.

Valsts meliorācijas sistēmām inventarizācija jāveic: 14 tūkstoši km valsts nozīmes ūdensnotekām un 434 km valsts polderu aizsargdambjiem. Jaunā inventarizācija tiek veikta atbilstoši 2022.gadā izstrādātajai metodikai.

2022. gadā, izstrādājot metodiku un veicot tās aprobāciju, tika veikta inventarizācija 277,43 km valsts nozīmes ūdensnotekām un 12,52 km aizsargdambjiem.

2023. gadā tika inventarizētas 427,89 km valsts nozīmes ūdensnotekas un 113,74 km aizsargdambji.

2024. gadā tika inventarizētas 514,24 km valsts nozīmes ūdensnotekas un 100,83 km aizsargdambji

6. 2022. gadā Sabiedrība ir veikusi Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu inventarizācijas metodikas izstrādi. Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu inventarizācijas metodika ir process, kas tiek veikts, lai sistematizētu informāciju par meliorācijas infrastruktūru, tās stāvokli, funkcionēšanas kvalitāti un citiem aspektiem, kas būtiski ietekmē lauksaimniecības zemju produktivitāti un ūdens resursu pārvaldību. Šāda inventarizācija ir vitāli nepieciešama, lai efektīvi plānotu meliorācijas darbus, uzraudzītu esošā stāvokļa izmaiņas un nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību.

Galvenie inventarizācijas uzdevumi ir:

- 1) datu vākšana - informācija par esošajām meliorācijas sistēmām (kanāli, drenāžas sistēmas, ūdens rezerves utt.), to topogrāfiskie un hidroloģiskie dati, vides un lauksaimniecības analīze;
- 2) kartēšana – iegūtos datus digitalizēt detalizētās kartēs, kas attēlo meliorācijas sistēmu novietojumu un tehniskos parametrus, identificējot kritiskās zonas, kas prasa īpašu uzmanību;

- 3) stāvokļa novērtēšana - vizuālas pārbaudes un mērījumi, lai novērtētu infrastruktūras stāvokli. Izvērtēt, vai esošās sistēmas ir efektīvas un atbilst noteiktajiem standartiem;
- 4) datu analīze - analizēt iegūtos datus, lai noteiktu tendences, kā arī potenciālās problēmas vai riskus;
- 5) rekomendācijas - sagatavot atskaites par meliorācijas sistēmu stāvokli un ieteikumus uzlabošanai.

Inventarizācijas mērķis ir uzlabot lauksaimniecības un vides kvalitāti, palielināt ūdens resursu efektīvu izmantošanu un nodrošināt ilgstošu un ilgtspējīgu attīstību valsts teritorijā. Apkopojot un sistematizējot informāciju par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmām, tiek radīta labvēlīgāka vide lauksaimniecības attīstībai un vides aizsardzībai.

7. Klimatneitrālas tautsaimniecības veicināšana ir svarīgs mērķis, kas palīdzēs mazināt klimata izmaiņas un nodrošināt ilgtermiņa ilgtspēju. Ilgtspējīga lauksaimniecība - attīstīt meliorācijas sistēmas, kas ir dabai draudzīgas un kurās tiek izmantoti dabas materiāli. ES LIFE programmas integrētā projekta "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai" 2024.gadā būs pabeigti jau trīs objekti dabai draudzīgas meliorācijas ieviešanā - valsts nozīmes ūdensnotekā – Mazupīte (Limbažu novada Skultes pagasts), VNŪ Vašleja un VNŪ Slocene sateces baseinu izveide.

Mazupīte ir atjaunota 3,5 km garumā, veicot mākslīgi veidoto akmens krāvēju nojaukšanu un pārbūvi, pielūžņojuma, piesārņojuma, atkritumu un bebru aizsprostu izvākšanu, tādējādi palielinot ūdensnotekas straujteču platību, samazinot cilvēka radīto hidromorfoloģisko pārveidojumu ietekmi uz ūdensnoteku un tās faunu. Rakšanas darbi ūdensnotekā veikti, ievērojot vides ekspertu ieteikumus. Īstenojot projektu, ūdensnotekas gultne maksimāli saglabāta esošajā stāvoklī, saudzējot izveidojušos gultnes trasi, saglabājot nelielus līkumus un pretējā krasta nogāzi. Nozīmīgākie ūdensnotekā īstenotie pasākumi ir mākslīgu straujteču, zivju nārsta vietu izveide, liellopu ietekmes mazināšana (govju dzirdināšanas vietas un brasla izveide), piesērējuma izrakšana un sedimentācijas baseinu ierīkošana. Zivju migrācijas uzlabošanai ūdensnotekā nojaukts akmeņu krāvējs un krāvēja vietā izveidota straujtece. Ūdensnotekas gultnē katrā kilometrā ierīkota viena zivju nārsta vieta. Tādējādi izveidota labvēlīgāka vide zivju migrācijai, nārstam un uzlabotas ceļotājzivju migrācijas iespējas, kā arī palielināta potenciālo nārsta vietu platība. Liellopu pārejas un dzirdināšanas vietās ūdensnotekas nogāzes un gultne nostiprināta ar akmeņu un oļu bērumu, kurš ir noseigts ar drupinātas grants bērumu, nodrošinot pietiekamu ūdens daudzumu liellopu dzirdināšanai un izveidojot liellopu pāreju. Lai veicinātu ūdens aerāciju, ūdensnotekas gultnē visā ūdensnotekas garumā izraktie akmeņi novietoti atpakaļ gultnē. Mazupītē ierīkoti trīs sedimentācijas baseini, nodrošinot suspendēto daļiņu nosēšanos to gultnē. Meliorācijas sistēmu darbības atjaunošanai, atbilstoši būvnormatīvu prasībām, Mazupītē rakšanas zonā ir pārtīrīti ieteikto grāvji, pretējais krasts pie ieteikto grāvjiem un gultne nostiprināta ar akmeņu šķembu bērumu. Ūdensnotekas labajā krastā visā garumā 10 metru platā joslā ir novākts apaugums, kreisajā krastā apaugums novākts aizsargjoslas 10 metru platumā. Atjaunotas 53 drenu iztekas, tās atrokot.

LIFE Goodwater projekta īstenošanas rezultātā uzlabojusies ūdensteces ekoloģiskā kvalitāte, palielinājusies atjaunotā Mazupītes posma estētiskā pievilcība un atjaunota meliorācijas sistēmu darbība. Turpmāk īstenojot LIFE projektus, sadarbības partneri varēs veikt atjaunotās Mazupītes zinātnisko izpēti. Iegūtie dati tiks izmantoti rekomendāciju sagatavošanai ūdens ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanai Latvijā. Mazupītes atjaunošanā ieguldīti 114,7 tūkstoši eiro no ES LIFE programmas un Latvijas valsts budžeta.

16. attēls. Mazupīte videi draudzīgs atjaunošanas posms 3,5km, 2023.

8. Korporatīvās sociālās atbildības mērķa izpildē ZMNĪ sabiedrības izpratni par meliorācijas sistēmu darbību veicināja dažādās aktualitātēs, jo tas ir svarīgs solis, lai nodrošinātu ilgtspējīgu lauksaimniecību un ūdens pārvaldību. ZMNĪ veidoja izglītojošas kampaņas izmantojot dažādus medijus (TV, preses relīzes, sociālās platformas), lai informētu sabiedrību par meliorācijas sistēmu nozīmi, to darbību un ietekmi uz vidi, kā arī padarītajiem darbiem.

Veids	Objekts	Mēnesis, gads
Starptautiskā konference, (t.sk. video sižets)	Klimata pārmaiņu ietekme uz plūdu riskiem un pasākumi ūdens ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanai	05.2024.
Video sižets	VNŪ Iecava atjaunošana ERAF projekta ietvaros	01.2024.
Video sižets	VNŪ Mazupīte atjaunošana LIFE GOODWATER projekta ietvaros	01.2024.
Video sižets	Slocenes augštecis jeb Vēžupītes atbrīvošana no koku sagāzumiem un atkritumiem	08.2023.
Video sižets	VNŪ Iecava atjaunošana ERAF projekta ietvaros	01.2023.
Video sižets	Gaujas - Daugavas kanāla pārbūve	01.2021.

Tāpat, mūsu meliorācijas speciālisti, piedaloties Meliorācijas biedrības organizētajās sanāsmēs, skaidro pašvaldībām un citiem interesentiem par meliorācijas sistēmām, to uzturēšanu un iespējamo modernizāciju.

Akcentējot meliorācijas sistēmu lomu uz vides aizsardzību ir veidoti sedimentācijas baseini arī VNŪ Slocene un VNŪ Vašleja, kas ir piemērs ekoloģiskai mitrāju saglabāšanai un bioloģiskās daudzveidības veicināšanai. Projektu prezentācija tika rīkota Latvijā unikālajam projektam Mazupīte, kas veidota, kā labai draudzīga meliorācijas sistēma un tās ietekme uz vides saglabāšanu ilgtspējīgai ekoloģijai nākamajām paaudzēm.

Tiek veidoti videomateriāli, kur ZMNĪ darbinieki vienkāršā veidā izklāsta sabiedrībai par paveiktajiem darbiem un to ietekmi uz apkārtējo vidi.

Sabiedrība ir izveidojusi profilus uzņēmumam *Meta Platforms Inc.* piederošās sociālo tīklu platformās *Facebook* un *Instagram*, lai dalītos ar informāciju, darbiem un pieredzēm par meliorācijas sistēmām, veicinot diskusijas un interesi par šo tēmu.

2024. gada 28-30. maijā tika organizēta starptautiskā meliorācijas konference "Klimata pārmaiņu ietekme uz plūdu riskiem un pasākumi ūdens ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanai", kurā piedalījās ap simts meliorācijas nozares pārstāvji no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Somijas.

17..attēls. Starptautiskā meliorācijas konference, 2024

Neskatoties uz meliorācijas sistēmu veidu un piederību, tās ir savstarpēji saistītas un veido vienotu kopumu. Vidēji viens kilometrs valsts nozīmes ūdensnoteku ir saistīts aptuveni ar 3,5 km koplietošanas un viena īpašuma meliorācijas sistēmu ūdensnotekām un ar tām saistītām drenāžas sistēmām.

Sabiedrībai ir izdevies nodrošināt nefinanšu mērķu rezultatīvo rādītāju izpildi sasniegšanu stratēģijas īstenošanas periodā neskatoties uz izaicinājumiem, kas radušies elektrības sadārdzinājumu un Ukrainas kara ietekmē:

- iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes iespējas polderētajās zemes platībās - nodrošināta 32 polderu sūkņu staciju darbība un uzturēti polderu aizsargdambji 230 km garumā;
- veicināt ilgtspējīgu zemes resursu produktivitāti, kā arī infrastruktūras attīstību - uzturētas valsts nozīmes ūdensnotekas 3,5 tūkstoši km garumā;
- ar Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju palīdzību novērst plūdu riskus Ogres un Ikšķiles pilsētās, un novērst apdraudējumu apkārtējās infrastruktūras appludināšanas varbūtību - nodrošināta 8 polderu sūkņu staciju darbība, uzturēti pārvaldījumā esošie aizsargdambji 8,1 km garumā un dziļā drenāža 10,8 km;
- novērst appludināšanas varbūtības apdraudējumu būvju tehnisko noteikumu izdošanas un projektēšanas stadijā, tai skaitā ņemot vērā MH posteņu novērojumus – gadā vidēji 25 000 tehnisko noteikumu un kadastru datu.

NĪ pārvaldība

Kapitālsabiedrības pamatdarbības komerciālais veids, kur tiek gūti ieņēmumi, ir nekustamo īpašumu pārvaldība. Sabiedrība pārrauga un uztur 32 ZM piederošus NĪ un 6 pašu bilancē esošus NĪ ar kopējo platību 52 660 kvadrātmetri un zemes platību 275 hektāri. Tāpat šobrīd tiek nodrošināta apsaimniekošana 9 ZM un 3 pašiem piederošām auto elektrouzlādes stacijām.

ZMNĪ veic publisko funkciju nekustamo īpašumu pakalpojumu jomā, pārvaldot ZM piederošos nekustamos īpašumus, vienlaikus piedāvājot arī atsevišķus nekustamo īpašumu pakalpojumus brīvā tirgū.

Nekustamā īpašuma pārvaldība ir process, kas sevī ietver nekustamā īpašuma uzraudzību, apkalpošanu un attīstību ar mērķi nodrošināt tās efektīvu darbību un vērtības saglabāšanu. Pārvaldības nodrošināšanai ZMNĪ veic dažādas darbības, piemēram:

- Īpašuma uzturēšanu - nodrošinot, ka ēkas un teritorijas tiek uzturētas labā stāvoklī, veicot regulāras pārbaudes, remontus un nepieciešamos uzlabojumus.
- Nomas vadību - iekšējo un ārējo nomnieku atlase, līgumu sagatavošana, nomas maksas iekasēšana un attiecību uzturēšana ar īrniekiem.
- Finanšu pārvaldību - budžeta sastādīšana, izdevumu kontrole un ienākumu plūsmas uzraudzība, kā arī nodokļu jautājumu risināšana.
- Tiesību akti un atbilstība - pārliecināšanās, ka nekustamais īpašums atbilst visiem juridiskajiem un normatīvajiem aktiem, tostarp būvniecības un vides prasībām.
- Tirgus analīzi - Aktīva tirgus analīze, lai noteiktu cenu politikā un optimizētu nekustamā īpašuma vērtību.
- Klientu apkalpošanu - nodrošināt klientu apmierinātību un risināt viņu problēmas vai jautājumus.

Nekustamo īpašumu pārvaldīšanā ZMNĪ ņem vērā, ka būtiskākās priekšrocības tieši no ekonomisko apsvērumu perspektīvas ir vienotas un efektīvākas nekustamo īpašumu pārvaldības nodrošināšana, kas var radīt virkni iespēju nekustamo īpašumu pārvaldīšanai, tostarp:

- Investīciju projektu plānošanā un nekustamo īpašumu atjaunošanā. ZMNĪ izvērtē, ka nākotnes nekustamo īpašumu portfeļa palielinājums nodrošinās finansējumu kapitālieguldījumu veikšanai, kapacitāti investīciju projektu stratēģiskai plānošanai, un īstenošanai.
- Ieguvumi, kas saistīti ar nepieciešamā pakalpojuma apjomu, piemēram, ar izdevīgākiem ārpakalpojuma līgumu nosacījumiem.
- Standartizētu nekustamo īpašumu pārvaldīšanas pieeju nodrošināšana, paredzot vienotus nosacījumus nekustamo īpašumu pārvaldīšanai un apsaimniekošanai (ZMNĪ izstrādā iekšējos normatīvos aktus un nosaka noteiktas vienotas prasības nekustamo īpašumu apsaimniekošanai, nekustamo īpašumu vajadzību noteikšanai, prioritizēšanai u.tml.).

ZMNĪ (neskatoties uz Covid pandēmijas ietekmi un tās sekām darbam attālināti) ir sasniegusi arī ZMNĪ finanšu mērķu izpildi:

- finanšu likviditāte pilnībā ir nodrošinājusi laicīgu visu saistību izpildi gan pret sadarbības partneriem, gan valsti;
- ZMNĪ darbība ir peļņas nesoša.
- administratīvo telpu noslodzes koeficientu pārskata periodā ir izdevies saglabāt tuvu noteiktajai robežai (80%);
- nekustamos īpašumus izdevies uzturēt apmierinošā tehniskā stāvoklī;
- ZMNĪ vidējā peļņa gadā 18 000 EUR (2020-2024).

No Sabiedrības pārvaldībā esošajiem valsts NĪ nomas maksājumiem 2020 - 2024. gada periodā iegūti gandrīz viens miljons EUR lieli finanšu līdzekļi plānotajiem ieguldījumiem un remontdarbiem, kas nepieciešami nekustamā īpašuma uzturēšanai (saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 20. februāra noteikumi Nr.97 „Publiskas personas mantas iznomāšanas noteikumi”, turpmāk – MK noteikumi Nr.97, telpu nomas maksas aprēķinā ir iekļauti izdevumi plānotajiem ieguldījumiem un remontdarbiem, kas ir vidēji 1,8 procenti no attiecīgā nekustamā īpašuma ēkas atjaunošanas vērtības gadā). Daļa no šiem ieņēmumiem tiek ieguldīti ēku energoefektivitātes paaugstināšanā un uzturēšanā, tādos valsts NĪ objektos, kā Republikas laukums 2, Rīgā, Dobeles iela 41a, Jelgavā, Skolas iela 9, Krāslavā, Varšavas iela 24, Daugavpilī, E. Veidenbauma iela 11, Liepājā, Struktoru iela 14a, Rīgā, veicot šādus iekšējos darbus: LED apgaismojuma uzstādīšana, ventilāciju un kondicionēšanas sistēmu remontu, signalizācijas, ugunsdzēsības un apsardzes iekārtu atjaunošana, kanalizācijas un siltummezglu apkopes, kosmētiskie remontu, citi remontu pēc nepieciešamības (piem. santehnika). No ārējiem darbiem tika veikti tādi pasākumi, kā logu nomaiņa, teritoriju seguma remonts, autostāvvietu balstu hidroizolāciju, lietuss kanalizācijas

stāvvadu remonts. Papildus tam, 2023. gadā, lai nodrošinātu telpu pielāgošanu ZMNĪ vajadzībām un veicinātu NĪ objekta Liepu iela 33, Rēzeknē, ilgtspējīgu attīstību, administratīvajā ēkā tika veikti iekštelpu, kāpņu, apkures un ugunsdrošības sistēmas remontdarbi par kopējā summa 47 803 EUR (no kuriem 19 936 EUR tika iegūti valsts NĪ atsavināšanas rezultātā apropriācijas kārtībā). Sākot no 2023. gada 1. decembra administratīvajā ēkā Liepu iela 33, Rēzeknē atrodas ZMNĪ meliorācijas departamenta Latgales reģiona meliorācijas nodaļa, samazinot neizmanto to NĪ īpatsvaru un palielinot valsts NĪ pamatportfeļa administratīvo ēku noslodzes koeficientu.

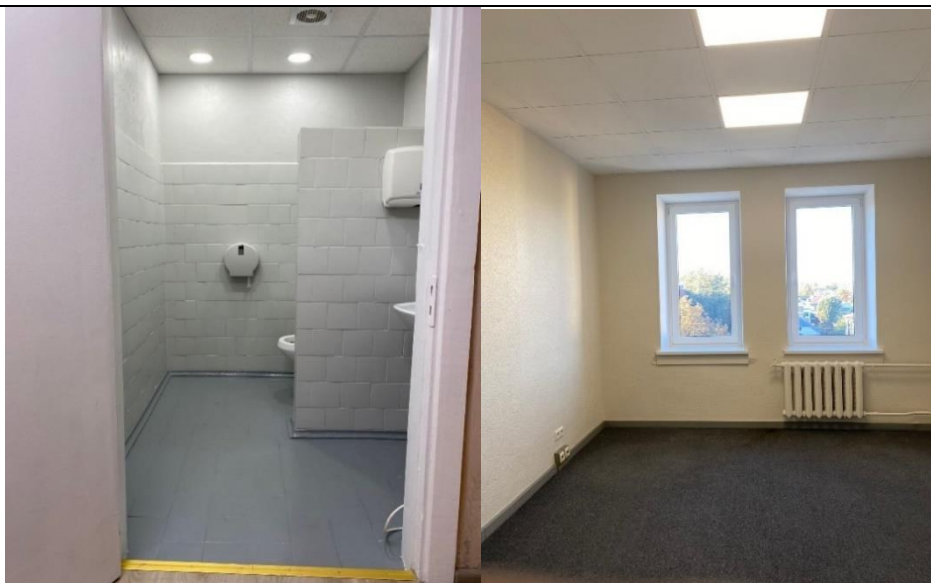
Nekustamā īpašuma pārvaldības Covid-19 pandēmijas laikā, ievērojot Ministru kabineta 2020. gada 14. jūlijā noteikumu Nr.453 "Noteikumi par publiskas personas un publiskas personas kontrolētas kapitālsabiedrības mantas nomas maksas atbrīvojuma vai samazinājuma piemērošanu sakarā ar Covid-19 izplatību" 3.punktā noteikto, Sabiedrība sniedza atbalstu ārkārtas situācijas dēļ grūtībās nonākušajiem nomniekiem/komersantiem, atbrīvojot vai samazinot maksu par telpu/īpašumu nomu.

ZMNĪ nodrošina iznomājamo platību publikāciju savā tīmekļvietnē www.zmni.lv kā arī VAS "Valsts nekustamie īpašumi" tīmekļvietnē www.vni.lv. Tāpat uz ēkām ir izvietoti banneri par iespējamo telpu iznomāšanu.

ZMNĪ izstrādā iekšējo NĪ uzlabošanas/apsaimniekošanas darba plānu katram kalendārajam gadam, kurā veicamie darbi sarindoti prioritārā secībā un norādītas prognozētās darbu izmaksas. Prognozētās darbu izmaksas ir saskaņā ar telpu nomas maksas aprēķina formulu (MK noteikumi Nr.97), sastādot nepieciešamo uzturēšanas izmaksu plānu ēkas dzīves ciklā, ņemot vērā ēkas un neatdalāmo tehnisko iekārtu faktisko stāvokli.

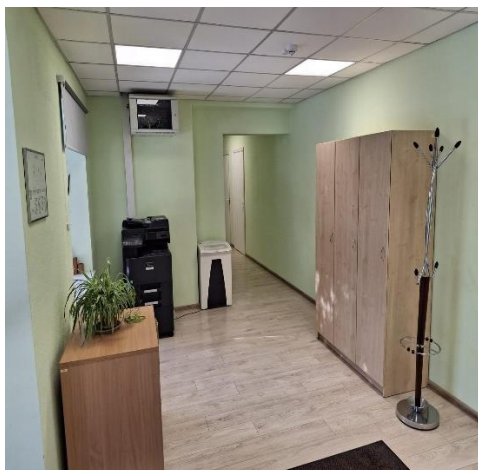
Nekustamā īpašuma pārņemšana	
2020. gads	Pārņemti pārvaldībā 5 NĪ no ZM padotības iestādēm: Zemgales ielā 44A, Dobelē, Dobeles novadā; Patkules ielā 3, Madonā, Madonas novadā; Latgales ielā 6, Krāslavā, Krāslavas novadā; Priežu ielā 10A, Limbažos, Limbažu novadā; Stabu ielā 7, Talsos, Talsu novadā.
2021. gads	Pārņemti pārvaldībā 7 NĪ no ZM padotības iestādēm: Daugavpils ielā 25, Sventē, Sventes pagastā, Daugavpils novadā; "Ušuri" Jaungulbenes pagastā, Gulbenes novadā; "Meža Stauģi" Viesītes pagastā, Viesītes novadā; "Čiekuriši" Mangēnes ielā 2, Mežvaldē, Rumbas pagastā, Kuldīgas novadā; "Mežbogi" Bauskā, Bauskas novadā; "Ugunsdzēsības stacija" Slampes pagastā, Tukuma novadā; "Bērzkalnu Garāžas 1.bloks Nr.4" Bauskā, Bauskas novadā
Nekustamā īpašuma atsavināšana	
2021. gads	Likumā "Par valsts budžetu 2020. gadam" 44. panta 1.daļas noteiktajā kārtībā ZMNĪ atsavināja 3 īpašumus veicot valsts nekustamo īpašumu publiskās izsoles, kopējā atsavināšanas summa (NĪ pirkuma maksa) 141 000,00 EUR: "Gliemežmājas", Rušonā, Rušonas pagastā, Preiļu novadā, izsoles rezultāts 16 000 EUR; Latgales ielā 6, Krāslavā, Krāslavas novadā, izsoles rezultāts 38 000 EUR; Balvu ielā 5, Daugavpilī, izsoles rezultāts 87 000 EUR.
2022. gads	Likumā "Par valsts budžetu 2021.gadam" 40. panta 2. daļas noteiktajā kārtībā ZMNĪ atsavināja 2 objektus veicot valsts nekustamo īpašumu publiskās izsoles, kopējā atsavināšanas summa (NĪ pirkuma maksa) 125 900 EUR: Priežu iela 10A, Limbaži, Limbažu novads, izsoles rezultāts 53 500 EUR; Zemgales iela 44A, Dobeles novads, izsoles rezultāts 72 400 EUR.

2023. gads	ZMNĪ tika pabeigti 2022. gadā iesāktie 2 atsavināšanas procesi un publiskās izsoles rezultātā pārdoti valsts NĪ kopējā summā (NĪ pirkuma maksa) 69 800 EUR apmērā: Priežu iela 10B, Limbaži, Limbažu novads, izsoles rezultāts 22 600 EUR; Šaurā iela 18, Daugavpils, Daugavpils novads, izsoles rezultāts 47 200 EUR.
Nekustamā īpašuma atjaunošana par iegūtajiem līdzekļiem no apropriācijas	
2021. gads	Likumā "Par valsts budžetu 2021. gadam" noteiktajā kārtībā saņemtā Ministru kabineta piekrišana un atļauja palielināt apropriāciju resursiem no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem un izdevumiem 50 % apmērā no nekustamā īpašuma atsavināšanas rezultātā valsts budžetā ieskaitītajiem līdzekļiem. Apropriācijas līdzekļi tika ieguldīti ZMNĪ pārvaldīšanā esošajā valsts nekustamajā īpašumā: 16 235 EUR administratīvā ēka Skolas ielā 9, Krāslavā, ēkas 1.stāva santehnikas mezgla atjaunošana.
2022.- 2023. gads	Pamatojoties uz likumu "Par valsts budžetu 2022. gadam", likumu "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam" ZMNĪ saņēma un ieguldīja apropriācijas līdzekļus nekustamo īpašumu nepieciešamiem un derīgiem uzlabojumiem un enerģijas taupības īstenošanai šādos valsts nekustamajos īpašumos: 24 000 EUR apmērā valsts īpašumā Eduarda Veidenbauma ielā 11, Liepājā iekštelpu remontam; <i>18.attēls. Ed.Veidenbauma iela 11, Liepāja</i> 7 515 EUR apmērā valsts īpašumā Liepājas šosejā 29, Dobelē (katla nomaīņa), un Struktoru ielā 14a, Rīgā, (logu nomaīņa); 7 157 EUR apmērā, lai nodrošinātu administratīvās ēkas iekštelpu un kāpņu, apkures un ugunsdrošības sistēmas remontu valsts īpašumā Liepu ielā 33, Rēzeknē (kas iepriekš bija tukšs un kur šobrīd atrodas Latgales reģiona birojs); 23 073 EUR apmērā, lai nodrošinātu finansējumu kapitālieguldījumiem administratīvās ēkas iekštelpu remontdarbiem valsts īpašumā Rīgā, Struktoru ielā 14a (5. stāvs)

19. attēls. Struktoru iela 5A, Rīga

19 936 EUR apmērā, lai nodrošinātu finansējumu kapitālieguldījumiem administratīvajā ēkā Liepu ielā 33, Rēzeknē iekštelpu, kāpņu, apkures un ugunsdrošības sistēmas remontdarbus.

20. attēls Liepu iela 33, Rēzekne

Nodots Valsts SIA "Valsts Nekustamiem īpašumi"

2023.gads

2023. gadā tika pieņemts likums "Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam", kas turpmāk paredz visu valsts nekustamo īpašumu atsavināšanas procesa organizēšanu nodot Valsts akciju sabiedrības "Valsts nekustamie īpašumi" vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Publisko aktīvu pārvaldītājs Possessor" pārziņā.

ZMNĪ nodeva VAS "Valsts nekustamie īpašumi" izsoles procesa organizēšanai 4 valsts nekustamos īpašumus:

Daugavpils iela 25, Svente (pārdots 04.10.2024.);

"Ušuri" Jaungulbenes pagasts, Gulbenes novads (pārdots 23.10.2023.);

"Meža Stauģi" Viesītes pagasts, Jēkabpils novads (pārdots 26.09.2024.);

"Čiekuriši" Maņģenes iela 2, Mežvalde, Rumbas pagasts, Kuldīgas novads, (pārdots 31.07.2024.). Īpašumi tika nodoti, lai saglabātu citu objektu rentabilitāti un samazinātu Sabiedrības izdevumus, no šīm publiskajām izsolēm Sabiedrība nekādu labumu neguva.

Lielākais no ZMNĪ pārvaldījumā esošajiem objektiem ZMNĪ ir biroja ēka Republikas laukums 2, Rīgā, kas tiek apsaimniekota ņemot vērā stratēģijas plānu.

Saskaņā ar Valsts kontroles revīzijas, lietas Nr. 2.4.1-13/2021 "Vai VSIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" veiktā nekustamā īpašuma Republikas laukumā 2, Rīgā, pārvaldīšana atbilst tiesību aktiem un šī nekustamā īpašuma pārvaldīšana atbilst valsts, kā īpašnieces interesēm?" ziņojumu un ieteikumu ieviešanas grafiku, ZMNĪ savlaicīgi ir ieviesusi astoņus ieteikumus saskaņojot tos ar ZM. Pamatojoties uz ZM sniegto informāciju Valsts kontrole izvērtēja un piekrita pagarināt piecu ieteikumu ieviešanu līdz 2026. gada 15. janvārim.

ZMNĪ nodrošina atsevišķus telpu nomas maksas aprēķina ieviešanu publisko personu iestādēm un privātpersonām. Ēkas nomas maksas pārrēķināšana tiek veikta pēc iepirkuma rezultāta – ēkas apsaimniekošanas, uzturēšanas, ēkas tehniskās apsardzes nodrošināšanas. Tiek nodrošināts, ka nomnieks maksā par iepriekšējā mēnesī saņemtajiem komunālajiem pakalpojumiem proporcionāli nomas lietošanā esošai telpu platībai.

ZMNĪ ir noteikta iekšējā kārtība (metodika/principi), kā nosakāma un aprēķināma nekustamā īpašuma Republikas laukumā 2, Rīgā, platības nomas maksa, iekļaujot tajā nosacījumus, ka nomas maksa periodiski ir pārskatāma un aktualizējama, lai tā atbilstu tirgus prasībām. Ir izstrādāta un ar ZM saskaņota konference zāles izmantošanas kārtība un nosacījumi, kā arī tiek uzturēta vienota informācijas datubāze par to pieejamību. ZMNĪ sadarbībā ar ZM pārskatīja autostāvvietu caurlaižu piešķiršanu un iznomāšanas kārtību, nodrošinot pietiekami produktīvu un ekonomisku pieeju, palielinot ieņēmumu koeficientu no autostāvvietu platību nomas, ir apkopota un uzskaitīta informācija par auto caurlaidēm ēkā strādājošiem darbiniekiem, ievērojot ZMNĪ izstrādāto un ar ZM saskaņoto kārtību un nosacījumus par auto caurlaižu piešķiršanu un anulēšanu.

Pamatojoties uz 2022. gada 24. janvāra noslēgto Līgumu Nr.2-2-2022-7 ar Zemkopības ministriju par piešķirto finansējumu no valsts budžeta programmas 97.00.00 "Nozaru vadība un politikas plānošana" tika piešķirts finansējums 1 545 629 EUR apmērā, lai nodrošinātu kapitālieguldījumus valsts īpašumā Republikas laukumā 2, Rīgā.

Finansējuma ietvaros tika paveikts:

- veco liftu Nr.1, Nr.2, Nr.3, Nr.4, Nr.7, Nr.8 nomaina uz jauniem, moderniem liftiem;
- videonovērošanas sistēmas modernizācija;
- 13.stāva biroja telpu dizaina projekta, pārbūves projekta izstrāde;
- kabinetu/gaiteņu, āra bannera apgaismojuma nomaina (elektroinstalācijas ierīkošana un LED gaismekļu nomaina, griestu nomaina 5.-22.stāvs, kabineti, liftu halles, āra izkārtnes "Zemkopības ministrija")
- transformatora Nr.TP-0216, TP-0217 pārbūves būvprojekta izstrāde.

21.attēls. Republikas laukums 2, Rīgā, 2023

ZMNĪ turpina attīstīt un uzturēt šo stratēģiski svarīgo biroja ēku, kura ZM īpašumā ir no 1993. gada un ZMNĪ apsaimniekošanā jau vairāk kā 20 gadus. Ievērojot informatīvajā ziņojumā "Par tiešās valsts pārvaldes iestāžu biroja telpu optimizācijas iespējām Rīgā" (22-TA-2728) minēto, ZM un ZMNĪ nepieciešams sagaidīt Ministru kabineta lēmumu attiecībā uz FM sagatavoto konceptuālo ziņojumu ar tajā ietvertajiem plānotajiem pasākumiem biroju ēkai Republikas laukumā 2, Rīgā. Balstoties uz FM izstrādātu dokumentu tiks sagatavots biroju ēkas attīstības plāns, paredzot vidējā termiņa un ilgtermiņa pasākumus un ēkas attīstības perspektīvas un finansējuma piesaistes iespējas, nosakot konkrētus mērķus un rezultātīvos rādītājus to sasniegšanai.

ZMNĪ pārvaldīto nekustamo īpašumu skaits pieaugs, līdz ar pakāpenisku ZM padotības iestāžu izmantoto valsts nekustamo īpašumu nodošanu ZMNĪ pārvaldīšanā. Nekustamā īpašuma portfelis līdz 2030. gadam varētu palielināties par 70 līdz 100 nekustamā īpašuma objektiem. ZMNĪ īpašumā un pārvaldīšanā nodotie nekustamie īpašumi atrodas dažādās apdzīvotajās vietās un pilsētās (Rīgā, Daugavpilī, Dobelē, Jelgavā, Krāslavā, Liepājā, Lubānā, Ozolniekos, Rēzeknē un Valmierā). Lielākie ieguvumi no nekustamā īpašuma pārvaldīšanas un apsaimniekošanas ir ZMNĪ kapitāldaļu turētājam ZM un tās padotības iestādēm, jo esošie nekustamā īpašuma objekti tiek pārvaldīti un apsaimniekoti atbilstoši ZM izvirzītajām prasībām.

Kopumā NĪ pārvaldībā veiksmīgi darbojas arī energopārvaldības sistēma, kura orientēta kontrolēt enerģijas patēriņu, identificēt iespējamās energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un īstenot tos.

Sabiedrībai noteikto 2020-2024 vidējā termiņa darbības stratēģijas īstenošanas rezultāti

ZMNĪ finanšu mērķu izpilde:

ZMNĪ finanšu likviditāte pilnībā ir nodrošinājusi laicīgu visu saistību izpildi gan pret sadarbības partneriem, gan valsti.

Finanšu mērķis: "Nodrošināt ienesīgu saimniecisko darbību":

- ZMNĪ darbība ir peļņas nesoša;
- Kopējais likviditātes koeficients 1.

Darbības (biznesa) rādītāju izpilde:

Mērķis: "Saglabāt NĪ administratīvo ēku noslodzes koeficientu esošā līmenī 80%":

- kopumā pārskata periodā ir izdevies saglabāt noslodzi tuvu noteiktajai robežai, neskatoties uz pandēmijas un Ukrainas kara izaicinājumu un faktu, ka nomnieki samazināja nomājamās platības.

Stratēģijas īstenošanas periodā pārsniegti/sasniegti nefinanšu mērķi:

1. Mērķis: "Nodrošināt iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes iespējas polderētajās zemes platībās":

- nodrošināta 32 polderu sūkņu staciju darbība;
- uzturēti valsts un valsts nozīmes polderu aizsargdambji 232 km garumā.

2. Mērķis: "Veicināt ilgtspējīgu zemes resursu produktivitāti, kā arī infrastruktūras attīstību":

- uzturētas valsts un valsts nozīmes ūdensnotekas 3500 km garumā.

3. Mērķis: "Ar Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju palīdzību novērst plūdu riskus Ogres un Ikšķiles pilsētās, un novērst apdraudējumu apkārtējās infrastruktūras appludināšanas varbūtību":

- nodrošināta 8 polderu sūkņu staciju darbība;
- uzturēti pārvaldījumā esošie aizsargdambji 8,1 km garumā;
- dziļās drenāžas uzturēšana 10,8 km.

4. Mērķis: "Novērst appludināšanas varbūtības apdraudējumu būvju tehnisko noteikumu izdošanas un projektēšanas stadijā, tai skaitā ņemot vērā MH posteņu novērojumus":

- izsniegtas līdz 25 000 tehnisko noteikumu un kadastru datu gadā.

5. Mērķis: Sniegt sabiedrībai informāciju par interesējošās valsts teritorijas daļas attīstības iespēju un ierobežojumiem pielietojot MKIS datus digitālā veidā:

- sakārtota informācija par meliorētām zemju platībām 2,19 miljoni ha.

6. Mērķis: Atjaunot valsts meliorācijas sistēmu vērtību:

- meliorācijas sistēmu atjaunošana notiek iesaistoties Eiropas Savienības projektos (ERAF, ELFLA, ANM) sadarbībā ar Zemkopības ministriju un Lauku atbalsta dienestu.

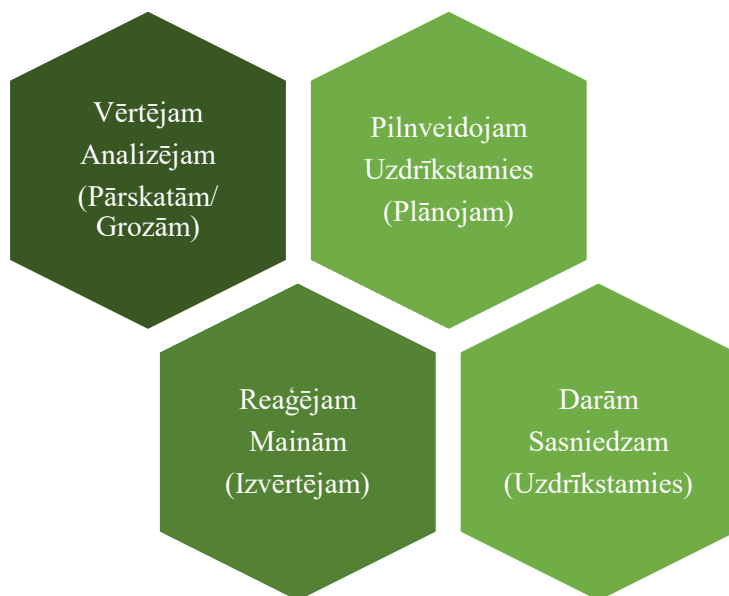
7. Mērķis: Veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības noturību:

- Sadarbībā ar Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centru projekta "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plāna ieviešana laba virszemes ūdeņu kvalitātes stāvokļa sasniegšana" ES fonda LIFE Goodwater ietvaros.

8. Veicināt sabiedrības izpratni par meliorācijas sistēmas darbības aktualitātēm:

- ZMNĪ ir informējusi sabiedrību gan www.zmni.lv mājaslapā, televīzijā un sociālo tīklu platformās.

Sagaidāmās vērtības

ZMNĪ ir izanalizējusi un vērtējusi iepriekšējās stratēģijas rezultātīvo rādītāju sasniegšanu, vēlas pilnveidoties un attīstīt saimniecisko darbību mācoties no pieredzes, aktualizēt veiksmīgo un reaģēt uz nepieciešamo attīstību, lai sasniegtu pēc iespējas labākus rezultātus nākamajā stratēģijas periodā.

Lai apmierinātu klientu un tautsaimniecības vajadzības, ZMNĪ turpinās iesāktos pasākumus tos pakāpeniski pilnveidojot.

Pakalpojumu attīstības virzieni:

Mērķis	Apraksts	Attīstības virziens
Klientu apmierinātība	Pakalpojumiem jābūt augstvērtīgiem un atbilstošiem tiesību normām	Apzināt, lai noskaidrotu vajadzības, lai veicinātu ātru un efektīvu klientu apkalpošanu un problēmu risināšanu
Cenas pieejamība	Piemērotas cenas var veicināt telpu noslodzi un ir būtiskas, īpaši konkurences apstākļos	Palielināt telpu noslodzi piesaistot jaunus klientus samazināsies kopējās izmaksas
Inovācijas	Jauni un radoši risinājumi var palīdzēt uzlabot ZMNĪ produktivitāti, samazinot cilvēkresursu iesaisti	Ieviest jaunu vadības un grāmatvedības programmu t.sk. NĪ moduli, aprīkot NĪ ieejas ar drošības kodiem, polderu sūkņu staciju modernizācija
Ilgspējība	Vides aizsardzība un sociālā atbildība kļūst arvien svarīgāks faktors klientiem. Uzņēmumi, kas ievēro ilgtspējīgas prakses principus, gūst lielāku uzticību.	Turpināt atkritumu šķirošana, elektroenerģijas ekonomija ieviešot LED apgaismojumu, pakāpeniska pāreja uz elektriskajiem automobiļiem
Reputācija un uzticamība	Uzņēmuma reputācija un ilgstošas attiecības ar klientiem	Informēt sabiedrību par padarītajiem darbiem, veikt

	veicina uzticību un klientu lojalitāti.	klientu apmierinātības aptaujas, lepoties ar uzņēmumu
Personalizācija	Piedāvājuma pielāgošana individuālām klientu vajadzībām var uzlabot apmierinātību un veicināt atkārtotu pirkšanu	Ierīkot invalīdu tualetes un nobrauktuves, pielāgot telpas klienta vajadzībām
Tehnoloģiju izmantošana	Modernu tehnoloģiju integrācija, lai uzlabotu pakalpojumu sniegšanu un efektivitāti, ir svarīga tautsaimniecības attīstībai.	e-rēķinu izrakstīšana, elektroniskā saziņa, aktīvāka gaisa kuģu (dronu) un mobilo aplikāciju izmantošana.
Kiberdrošība	Kiberdrošība veicina patērētāju uzticību uzņēmumiem. Ja uzņēmums spēj garantēt, ka tā klientu dati ir droši, tas palielina klientu apmierinātību un lojalitāti.	Kiberdrošības pasākumu veicināšana

Mērķa klientu segmenti:

Struktūra	Pakalpojums	Reģions	Klientu segments
NĪ pārvaldība	Telpu noma	Visi	65% valsts sektors
NĪ pārvaldība	Telpu noma Republikas laukums 2, Rīga	Rīga	66% valsts sektors, 5% sabiedriskais sektors, 2% privātais sektors
Meliorācija	Tehniskie noteikumi, atzinumi, konsultācijas u.c.	Visi	Privātie un pašvaldību zemes īpašnieki
Rīgas HES	Pretplūdu pasākumu nodrošinājums	Ikšķiles, Ogres	Ikšķiles un Ogres iedzīvotāji
Kadastrs	www.melioracija.lv	Visi	Publiski pieejami dati
Meliorācija	valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecība, ekspluatācija un uzturēšana	Visi	Visiem Latvijas iedzīvotājiem

Meliorācijas sistēmu darbība ietekmē visus iedzīvotājus un komersantus, kuru dzīves un saimnieciskās darbības vieta atrodas meliorēto zemju platībās vai to ietekmes teritorijā: lauku attīstībā iesaistītām pašvaldībām, uzņēmējiem un iedzīvotājiem.

Saskaņā ar deleģētiem valsts pārvaldes uzdevumiem, kuri nav peļņu nesoši, konkurence meliorācijas jomā nepastāv, jo veicamie uzdevumi nav komerciāls pasākums: tiek novērsti stratēģisku svarīgu infrastruktūras objektu, ceļu, maģistrālu, ciematu, pilsētu, lauksaimniecības zemju, applūšanas riski. Tāpat bezatlīdzības tiek nodrošināta meliorācijas kadastra informācija par visu valsts meliorācijas sistēmu un zemes slāņu informācijas ieguvu, melioratīvās hidrometrijas posteņu dati, kuri tiek izmantoti sabiedrības interesēs, veicot būvju projektēšanu un prognozējot iespējamo plūdu draudus.

Izvērtējot administratīvo ēku pārvaldīšanas un apsaimniekošanas tirgus apstākļus, secinām:

- vislielākā aktivitāte šajā segmentā vērojama galvenokārt Rīgā, tās tuvākajā apkārtnē un citās Latvijas lielākajās pilsētās;

- šobrīd tirgū biroja telpu piedāvājums pārsniedz pieprasījumu, un esošo brīvo telpu īpatsvars ir samērā augsts;
- ņemot vērā, ka ZMNĪ galvenais uzdevums ir pārvaldīt un apsaimniekot publisku personu darbībai nepieciešamo telpu nodrošinājumu, klientu apkalpošanas centru izvietoti galvenokārt valsts reģionos, prioritāri cenšoties izmantot ZMNĪ pārvaldībā esošās administratīvās ēkas;
- publiskām personām optimizējot savu darbību, samazina to darbībai nepieciešamo nomu telpu platību. Atbrīvotās platības, lai iegūtu papildus ieņēmumus telpu modernizācijai, tiek iznomātas arī komersantiem saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Izplatīšanas kanāli: NĪ pārvaldībā, lai nodrošinātu klientu piesaisti informāciju par pieejamām nomājamām telpām aktualizē:

- www.zmni.lv mājaslapā;
- VAS "Valsts nekustamie īpašumi" mājaslapā;
- banneri uz iznomājamo ēku sienām;
- vietējo reģionu preses izdevumos (avīzēs).

ZMNĪ klientu mainība ir minimālā. Stratēģijas periodā klientu vidējās izmaiņas ir 10%. Covid pandēmijas laikā valsts sektors stipri samazināja nomājamo telpu apjomus un līdz ar to samazinājās ienākumi, tomēr pamazām ZMNĪ piesaista jaunus klientus un saglabā vidējo noslodzi 80%.

ZMNĪ ir profesionāli un kompetenti darbinieki. ZMNĪ ir strādā 14 sertificēti meliorācijas speciālisti: administrācijā 2, Zemgales reģionā 5, Kurzemes reģionā 4, Vidzemes reģionā 2 un Latgales reģionā 1. Darbam nepieciešamo sertifikātu atjaunošanu un uzturēšanu apmaksā ZMNĪ. Lai uzlabotu deleģēto valsts pārvaldes pakalpojumu kvalitāti un darbības efektivitāti, tā palielinot ZMNĪ vērtību un sabiedrībai un tautsaimniecībai iegūstamo labumu Sabiedrība ir piesaistījusi trīs jaunās paaudzes darbiniekus, kuri ir praktizējoši un plāno iegūt sertifikātus tuvākajā nākotnē. ZMNĪ veicina darbinieku profesionālo attīstību un sertifikāciju, ieguldot finanšu līdzekļus sertifikātu uzturēšanā, apmācību nodrošināšanā un abonēšanā.

ZMNĪ darbinieku apmācībā un kvalifikācijas nodrošināšanā ZMNĪ gadā investē 0,1 % no ienākošajiem finanšu līdzekļiem.

ZMNĪ partneri ir visas valstiskās un nevalstiskās organizācijas, kas strādā pie meliorācijas jautājumiem, piemēram, lauksaimniecības un meža zemes sakārtošanas, ūdens apgādes, drenāžas un citiem inženierzinātņu risinājumiem, kas saistīti ar augsnes un vides uzlabošanu:

- sabiedriskās organizācijas – Latvijas melioratoru biedrība, organizācijas, kas pārstāv lauksaimniekus un nodarbojas ar meliorācijas problēmām;
- valstiskās organizācijas kā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Lauku atbalsta dienests, Zemkopības ministrija, Finanšu ministrija.
- kapitālsabiedrības, kas saistītas ar meliorācijas jautājumiem, kā VSIA "Meliorprojekts", VAS "Latvijas valsts meži";
- Pētniecības institūti un universitātes - organizācijas, kas veic pētījumus un sniedz zināšanas meliorācijas jomā, kā BIOR un LBTU;
- Privātie uzņēmumi - uzņēmumi, kas nodarbojas ar meliorācijas sistēmu projektēšanu, būvniecību un apkopi;
- Starptautiskās organizācijas - piemēram, Eiropas Savienības fondi, , kas var sniegt finansējumu vai ekspertīzi meliorācijas projektiem.

ZMNĪ sadarbojas ar BIOR un LBTU, kas palīdz saprast kopīgas videi draudzīgas meliorācijas sistēmas darbības dabā un šī sadarbība ļauj:

- izmantot pētījumus un attīstības iespējas, kas var samazināt izmaksas un paātrināt inovāciju procesu;

- sadarbības ietvaros dalībnieki var apgūt jaunas tehnoloģijas, metodes un labākās prakses, kas var veicināt inovāciju attīstību;
- radīt iespējas stratēģiskām partnerattiecībām;
- veicināt konkurētspēju, izstrādājot videi draudzīgus pakalpojumus;
- apvienot resursus un zināšanas, kas nepieciešamas jaunu risinājumu izstrādei un ieviešanai;
- piesaistīt finansējumu un projektus.

ZMNĪ ir vairāki finansējuma avoti saimnieciskās darbības un deleģēto valsts pārvaldes funkciju nodrošināšanai:

- 1) ieņēmumi no NĪ pārvaldības;
- 2) deleģēto valsts pārvaldes funkciju nodrošināšanai piešķirtais finansējums;
- 3) ES fondu līdzekļu piesaiste.

Ieņēmumi no saimnieciskās darbības:

	Summa tūkst, EUR					
Gads*	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Neto apgrozījums	38 000	20 000	18 000	18200	19 110	19110
Peļņa	24,7	28,4	31,9	31,9	33,5	33,5
Investīcijas atdeve, %	≥10	≥12	≥12	≥12	≥15	≥15

Valsts finansētie un deleģētie valsts pārvaldes uzdevumi spēkā no 2020.gada 16.janvāra un tie nosaka, ka ZMNĪ veic sekojošus uzdevumus:

- meliorācijas kadastra un tā datu uzturēšanu un aktualizēšanu;
- valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu;
- valsts meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu;
- melioratīvās hidrometrijas hidrometrisko posteņu uzturēšanu, sistemātisku novērojumu, mērījumu un aprēķinu veikšanu tajos un hidrometrijas datu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai;
- tehnisko noteikumu izdošanu darbībām meliorētajās zemēs un ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm;
- melioratīvās tehniskās dokumentācijas glabāšanu;
- pirmreizēju valsts meliorācijas sistēmas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas inventarizāciju;
- Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatāciju.

Valsts funkciju uzdevumiem piešķiramais finansējums:

	Summa tūkst, EUR					
Gads*	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Valsts dotācija 26.02.00	6 642	6 642	7 140	7 200	7 350	7 500
Valsts dotācija 26.03.00	746	746	1400	1400	1400	1400

ES fondu projektu īstenošanā plānotais finansējums:

	Summa tūkst, EUR					
Gads*	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ELFLA	9 900	8 750	8 750	8 000	8 500	9 000

ANM**	25 000	3 500	500	500	500	500
LIFE Goodwater	340	200	170	-	-	-
LIFE RiverFlow	-	190	100	-	-	-

*plānotais

** ANM projekta realizācija paredzēta 2026.gadā, uzturēšanai 5 gadus plānots 0,5 milj. katru gadu.

Nefinanšu un finanšu mērķi

Lai īstenotu šo stratēģiju, tiks aprakstītas darbības un to finansiālie ieguldījumi, ņemot vērā konkrēti ZMNĪ resursus, tirgus apstākļus un sociālās vajadzības, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju.

ZMNĪ mērķu sadalījums:

- 1) Specifiskie valsts noteiktie nefinanšu mērķi,
- 2) nefinanšu mērķi – videi draudzīga meliorācijas sistēmu ieviešana;
- 3) darbības un korporatīvās sociālās atbildības mērķi – ZMNĪ, darbinieku motivācijas, klientu apmierinātība, informēšana par vides saglabāšanu;
- 4) finanšu mērķi – NĪ pārvaldība.

1. Specifiskie valsts noteiktie nefinanšu mērķi, kas balstās uz Meliorācijas likumā noteikto nodrošināt tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošina iedzīvotāju drošību un labklājību, infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību un 2020. gada 16. janvārī noslēgto līgumu Nr.2-2-2020-6 "Līgums par valsts pārvaldes uzdevumu deleģēšanu", kur kapitāla daļu turētājs nosaka deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu kvalitatīvu izpildi būtiskākajiem sasniedzamajiem mērķiem:

- 1) meliorācijas sistēmas atjaunošanu un pārbūvi piesaistot Eiropas Savienības investīcijas;
- 2) valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu;
- 3) meliorācijas kadastra datu uzturēšanu, aktualizēšanu un pilnveidošanu;
- 4) melioratīvās hidrometrijas hidrometrisko posteņu uzturēšanu, sistemātiska novērojumu veikšanu, mērījumu un aprēķinu hidrometrijas datu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai;
- 5) izsniedzamo tehnisko dokumentāciju pilnveidi, vadlīniju izstrādi;
- 6) aizsargdambju uzturēšanu;
- 7) tehnisko noteikumu un citu dokumentu, kas saistīti ar meliorētajām zemēm un ekspluatācijas aizsargjoslām ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, izdošanas nodrošināšanu;
- 8) digitālās platformas www.melioracija.lv uzturēšana;
- 9) Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatāciju un uzturēšanu.

Lai ievērotu noteikto Latvijas stratēģisko mērķi- veicināt zemes resursu ilgtspēju, ZMNĪ meliorācijas infrastruktūras atjaunošanai paredz būvniecības procesu nodrošināt videi draudzīgā veidā:

- projektos paredzot videi draudzīgas meliorācijas sistēmas elementus un grunts atkārtotu izmantošanu;
- nepieļaut apkārtējās vides piesārņošanu ar atkritumiem un naftas produktiem.

2. Nefinanšu mērķis - veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības noturību ir ceļš uz "zaļo meliorāciju". Virszemes ūdeņi ir nozīmīga ekosistēmas daļa, un to kvalitāte var ietekmēt ne tikai attiecīgo sateces baseinu, bet arī ar ūdeņiem saistīto resursu kvalitāti, kā arī plašāku ūdeņu (pazemes, arī jūras) kvalitāti. Virszemes ūdeņu kvalitāti Latvijā visvairāk ietekmē divi faktori – barības vielu ieplūde ūdeņos un dažādi pārveidojumi. Barības vielas ūdeņos ieplūst ar notekūdeņiem un notecēm no lauksaimniecības un mežu teritorijām un tas veicina ūdensteču un ūdenstilpju aizaugšanu. Dažādi pārveidojumi (aizsprosti, ostas, krastu nostiprinājumi u.c.) maina ūdeņu dabisko režīmu, tādējādi ietekmējot arī dabiskās dzīvotnes. ZMNĪ sadarbībā ar LVĢMC un LBTU attīra gultnes un ievieš videi draudzīgus meliorācijas sistēmu risinājumus. Projekts atvērts 2020. gadā un turpināsies līdz 2027. gadam, kur laikā tiek pētīti ieviestā projekta rezultatīvie rādītāji, lai šādu risinājumu varētu izmantot plašāk.

3. Darbības un korporatīvās sociālās atbildības mērķi - korporatīvās sociālās atbildības galvenais princips ir demonstrēt ZMNĪ vērtības un principus, atspoguļot, kā ZMNĪ ir iekļāvis sociālās, vides un cilvēktiesību vērtības savā ikdienas darbībā. Realizējot korporatīvo sociālo atbildību ieguvumi ir iespēja piesaistīt un noturēt kvalificētus un motivētus darbiniekus. Savā darba attiecību praksē ZMNĪ ievēro cilvēktiesības, nepieļauj diskrimināciju un piespiedu darbu. Mēs atbalstām pamattiesību principus, kas noteikti Starptautiskās darba organizācijas Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas, Konvencijā par bērna tiesībām.

Visiem ZMNĪ darbiniekiem tiek nodrošinātas tiesības uz drošu un veselīgu darba vidi ar normatīvajos aktos noteikto darba laiku un atbilstošu atalgojumu par veiktajiem darbiem, kas nav mazāks par valstī noteikto minimumu. Visiem darbiniekiem ir tiesības uz vienādu atalgojumu par vienādu darbu. Darbiniekiem ir tiesības apvienoties organizācijās, lai aizstāvētu savas sociālās, ekonomiskās un profesionālās tiesības un intereses. un izmantot šo organizāciju sniegtās iespējas.

ZMNĪ nodrošina darbinieku regulāru izglītošanu un pieredzes apmaiņu, lai sekmētu pēctecību un Sabiedrības darbības ilgtspēju. Ikgadējo apmācību plāns tiek pārskatīts un koriģēts budžeta ietvaros, kas izriet no aktuālās nepieciešamības (individuālās apmācības un kolektīvās apmācības).

Sabiedrības galvenās rīcības ietekmes, lai veicinātu apkārtējās vides ietekmi ir:

- attālināta dokumentu izsniegšana – izmantojot attālinātos pakalpojumus klienti ietaupa laiku un samazina CO2 kas rastos izmantojot transportu nokļūšanai ZMNĪ klientu apkalpošanas centros;
- atkritumu šķirošana administratīvajās ēkās - lai veicinātu dabas resursu efektīvu izmantošanu, lai pēc iespējas mazāk atkritumu tiktu nogādāts apglabāšanai poligonos. Ja atkritumi efektīvāk tiek dalīti, pārstrādāti vai reģenerēti, ir lielāka iespēja samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu un palielināt pārstrādāto atkritumu apjomu;
- energoefektīvu risinājumu izmantošana un elektroenerģijas taupības pasākumu ieviešana (ISO 50001:2012, sertifikāta numurs LVRIGI128718E) nodrošinot elektrības patēriņa samazināšanu;
- pakāpeniska autoparka atjaunošana uz videi draudzīgāku, elektroautomobiļu nomaiņu.

4. ZMNĪ finanšu mērķis ir Nekustamā īpašuma pārvaldība, kas ir process, kas sevī ietver nekustamā īpašuma uzraudzību, apkalpošanu un attīstību ar mērķi nodrošināt tās efektīvu darbību un vērtības saglabāšanu. Sekmīgai pārvaldības nodrošināšanai Sabiedrība veic dažādas darbības, piemēram: īpašuma uzturēšanu:

- nodrošinot, ka ēkas un teritorijas tiek uzturētas labā stāvoklī, veicot regulāras pārbaudes, remontus un nepieciešamos uzlabojumus, nomas un īres vadību,

- iekšējo un ārējo nomnieku atlase, līgumu sagatavošana, nomas maksas iekasēšana un attiecību uzturēšana ar īrniekiem, finanšu pārvaldību,
- budžeta sastādīšana, izdevumu kontrole un ienākumu plūsmas uzraudzība, kā arī nodokļu jautājumu risināšana, tiesību akti un atbilstību,
- atbilstību visiem juridiskajiem un normatīvajiem aktiem, tostarp būvniecības un vides prasībām, tirgus analīzi,
- aktīva tirgus analīze, lai noteiktu cenu politikā un optimizētu nekustamā īpašuma vērtību, klientu apkalpošanu,
- nodrošināt klientu apmierinātību un risināt viņu problēmas vai jautājumus.

Sabiedrības vērtību ķēde – plānotais aktivitāšu kopums, lai veicinātu pakalpojuma pieprasījuma savā atbildības jomā.

Specifiskie valsts noteiktie Nefinanšu mērķi												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			gads	Plānotais gads						Finansējums
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodrošināt iedzīvotāju dzīves vides kvalitātes iespējas polderētajās zemes platībās	Darbināto polderu sūkņu staciju skaits – gab.	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	Dotācija no valsts pamata budžeta apakšprogrammas 26.02.00
	Uzturēto polderu aizsargdambju garums – km	142	142	159	142	≥150	≥150	≥150	≥150	≥150	≥150	
Veicināt ilgtspējīgu zemes resursu produktivitāti	Regulēto, uzturēto ūdensnoteku garums – km	2749	3082	3221	3520	3530	3550	3570	3600	3650	3700	
	Meliorācijas sistēmas (caurtekas, hidromezgli, zemtekas, kājiniķu laipas, pandusi) – gab.	36	36	38	40	40	40	40	40	40	40	
	Meliorācijas sistēmas (liela izmēra korektori, drenāžas) - km	16,2	16,2	16,2	17	17	17	17	17	17	17	
Ar Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraisardzības būvju palīdzību novērst plūdu riskus Ogres un Ikšķiles pilsētās, un novērst apdraudējumu apkārtējās infrastruktūras appludināšanas varbūtību	Darbināto polderu sūkņu staciju skaits – gab.	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	Dotācija no valsts pamata budžeta apakšprogrammas 26.03.00
	Uzturēto polderu aizsargdambju garums – km	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	
	Dziļās drenāžas garums – km	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	10,8	

Specifiskie valsts noteiktie Nefinanšu mērķi												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			gads	Plānotais gads						Finansējums
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Novērst applūdināšanas varbūtības apdraudējumu būvju tehnisko noteikumu izdošanas un projektēšanas stadijā	Hidrometriskie posteņi – gab.	53	53	53	57	57	57	57	57	57	57	Dotācija no valsts pamata budžeta apakš-programmas 26.02.00
	Tehnisko noteikumu un kadastra datu sniegšana, skaits – gab.	27346	28828	25139	26000	26500	26500	27000	27000	27500	28000	
Nodrošināt digitālo informāciju par valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmām, attīstības iespējām un ierobežojumiem	Pielietojot MKIS nodrošināt iespējas bezmaksas piekļuvei datiem (t.sk. tīmekļvietne www.melioracija.lv) – milj. ha	2,19	2,19	2,19	2,19	2,19	2,19	2,19	2,19	2,19	2,2	
Nekustamā īpašuma pārvaldība un attīstība. Efektīva NĪ portfeļa struktūra – palielināt vērtīgo un samazināt neizmantoto NĪ īpatsvaru	Ēku un būvju īpatsvara pieaugums pamata portfeli - %	-	-	-	-	-	10	15	15	15	15	Pašu ieņēmumi no NĪ pārvaldības
	Ēku un būvju īpatsvara samazinājums aktīvu portfeli - %	-	-	-	-	-	5	5	5	5	5	
Atjaunot valsts meliorācijas sistēmu vērtību sadarbībā ar ES fondiem	Poldera sūkņu stacijas skaits – gab.	-	-	3	-	-	8	-	-	-	-	ES fondi (ERAF, ELFLA, ANM) un 26.02.00
	Krājbaseins, gab.	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	
	Aizsargdambju infrastruktūra – km	5	5	-	-	45	45	-	-	5	5	
	Valsts nozīmes ūdensnotekas – km	184	97	299	11	355	436	436	268	59	50	

Gadījumos, kad valsts finansējums valsts noteiktajiem specifiskajiem mērķiem būs mazāks, nekā nepieciešams šo mērķu sasniegšanai tiks samazināts nefinanšu sasniedzamo mērķu apjoms.

Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 12. februāra Regulu (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības, Ministru kabineta 2023. gada 13. jūlija noteikumiem Nr. 392 "Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 1. komponentes "Klimata pārmaiņas un vides ilgtspēja" 1.3. reformu un investīciju virziena "Pielāgošanās klimata pārmaiņām" 1.3.1.2.i. investīcijas "Investīcijas plūdu risku mazināšanas infrastruktūrā" īstenošanas noteikumi", Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 24. jūnija Regulu (ES) 2021/1060, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai, (turpmāk – investīcijas vai ANM noteikumi) un īstenošanas pasākuma 2023. gada 11. oktobrī noslēgtā trīspusējā līguma ar ZM un LAD, tiek plānots valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu atjaunošana plānota 29 objektos.

<u>Poldera sūkņu stacijas:</u>	<u>Aizsargdambji:</u>
Ķūļciema poldera sūkņu stacija Talsu novadā, Kurzeme	Bārtas labā krasta aizsargdambis Nīcas novadā, Kurzeme
Reiņa poldera sūkņu stacija Nīcas novadā, Kurzeme	Bernātu poldera aizsargdambis D-1 un D-2 Nīcas novadā, Kurzeme
Upatu poldera sūkņu stacija	Užavas kreisā krasta poldera aizsargdambis D-3 Ventspils novadā
Mazās Juglas poldera sūkņu stacija un dambis Stopiņu novadā, Zemgale	Bļodnieku poldera aizsargdambis D-1 un D-2 Babītes novadā, Zemgale
Odiņu - Pavasara poldera sūkņu stacija Babītes novadā, Zengale	Jāņupītes poldera aizsargdambis D-1 Babītes novadā, Zemgale
Jāņupītes poldera sūkņu stacija Babītes novadā, Zemgale	Ratnieku - Biteslejas poldera aizsargdambis D-1 Babītes novadā, Zemgale
Straupciema poldera un sūkņu stacija un aizsargdambis Babītes novadā, Zemgale	Vārpas poldera aizsargdambis D-1 Jelgavas novadā, Zemgale
Valgundes 2. vasaras poldera sūkņu stacija Jelgavas novadā, Zemgale	Auces poldera aizsargdambis D-2 Jelgavas novads, Zemgale
Ratnieku - Biteslejas poldera sūkņu stacija "Pērlītes" Babītes novadā	Odiņu - Pavasara poldera aizsargdambis D-1 un D-2 Babītes novadā, Zemgale
	Dziļāunes poldera aizsargdambis D-1 Balvu novadā, Latgale
	Lubāna ezera Austrumu dambis D-1 Rēzeknes novadā, Latgale
	Maltas un Rēzeknes pārrakuma aizsargdambis D-2 Rēzeknes novadā, Latgale
	Pededzes kanāla aizsargdambis Lubānas novadā, Latgale
	Rēzeknes kreisā krasta dambis D-1 Rēzeknes novadā

Tāpat plānots veikt atjaunošanu Valsts nozīmes ūdensnotekās Īdeņas kanāls, Rēzeknes novadā, VNŪ Meirānu kanāls Ošupes pag. Madonas novadā, VNŪ Misa, Ķekavas novadā, VNŪ Vecmalta Nagļu pagasts, Rēzeknes novadā un VNŪ Platone, Lielplatones un Vilces pagasta, Jelgavas novadā. ANM fonda ietvaros plānota arī Rīgas HES objektu atjaunošana:

Ogres - 1 poldera aizsargdambja D-1 Ogres novadā, kā arī sūkņu staciju Ogre-1, Ogre-2 un Ikšķiles-2 restu tīrītāju ierīkošana.

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) investīcijām materiālajos aktīvos 2023.–2027. gada plānošanas perioda intervences “Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā” (intervences kods – LA 4.3.) ietvaros 2024. gadā ZMNĪ uzsāka īstenot pārvaldīšanā esošajās valsts nozīmes meliorācijas sistēmās (būvēs) atjaunošanas un pārbūves projektus. Pirmās kārtas projektu iesniegumu pieņemšana KLP SP intervencē LA 4.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" valsts nozīmes meliorācijas sistēmu uzturētājiem un lauksaimniecības nozares zinātniskajām institūcijām notiek no 2024. gada 11. jūlija līdz 2026. gada 1. decembrim vai līdz izsludinātā pieejamā publiskā finansējuma pilnīgam izlietojumam. Iesniegto projektu īstenošanas beigu datums - divi gadi no Lauku atbalsta dienesta lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanu. Atbalstāmā aktivitāte - meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana, tai skaitā pārbūvētajam vai atjaunotajam meliorācijas objektam piegulošo ceļu pārbūve vai atjaunošana (bez seguma). Ir apstiprināts valsts nozīmes ūdensnoteku saraksts projektu iesniegšanai ar plānotajiem objektiem (t.sk. apjomu un izmaksām), kas sarindoti prioritārā secībā reģiona ietvaros, kopā 146 objekti uz 30 milj. EUR.

Nefinanšu mērķis												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			gads	Plānotais gads						Finansējums
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības noturību	Projekta "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdeņu kvalitātes stāvokļa sasniegšanai" īstenošana tūkst., EUR	52,3	58,2	337,3	255	340	200	169,6	-	-	-	ES programma Life Goodwater un 26.02.00

Lai uzlabotu riska ūdensobjektu stāvokli Latvijā, 19 organizācijas turpina darbu pie 2020. gadā uzsāktā kopīgā projekta "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšana" LIFE18 IPE /LV/000014 (LIFE GOODWATER IP). Projekts tiek īstenots ar Eiropas Savienības vides un klimata programmas LIFE un Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu. Latvijā šobrīd ir 530 riska ūdensobjekti (348 upes un 182 ezeri), un lielākās problēmas rada piesārņojums ar augu barības vielām (slāpekļa un fosfora savienojumiem, kas izraisa eutrofikāciju), kā arī ūdensteču un ūdenstilpju krastu un gultnes pārveidojumi, tostarp, aizsprosti. Projekta mērķis ir ilgtermiņā uzlabot ūdens ekoloģisko kvalitāti riska ūdensobjektos, ieviešot dažādus inovatīvus apsaimniekošanas un pārvaldības pasākumus. Projekta aktivitātes tiek ieviestas 6 upēs – Aģe, Mergupe, Auce, Slocene, Zaņa un Ēda un 3 ezeros – Saukas ezers, Lubāns un Papes ezers. Projekta kopējais budžets ir 14 463 050 EUR, tajā skaitā ES LIFE programmas finansiālais ieguldījums 8 677 830 EUR, Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālais ieguldījums 4 372 616 EUR un projekta partneru līdzfinansējums 1 517 604 EUR. ZMNĪ finansējums: 1 412 379 EUR (t.sk. ES LIFE programmas finansējums: 847 427 EUR, Valsts reģionālās attīstības aģentūras Latvijas Vides aizsardzības fonda finansējums: 423 714 EUR, ZMNĪ līdzfinansējums 141 238 EUR). Projekta ietvaros riska ūdensobjektu stāvokļa uzlabošanai 8 gadu laikā ir plānots piesaistīt arī papildus finansējumu 101 890 569 EUR apmērā no Eiropas Lauksaimniecības Fonda lauku attīstības fonda, Eiropas Reģionālā attīstības fonda, Norvēģijas Finanšu instrumenta un citiem publiskiem un privātiem fondiem.

Darbības un korporatīvās sociālās atbildības mērķi												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			gads	Plānotais gads						Finansējums
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Veicināt sabiedrības izpratni par uzņēmuma darbību - meliorācijas sistēmu darbības aktualitātēm, NĪ nomas iespējām, ZMNĪ atpazīstamību	Veicināt sabiedrības zināšanas un izpratni par meliorācijas nozīmi plašsaziņas līdzekļos (TV sižeti, konferences, semināri, sociālā platforma u.c.) skaits – gab.	7	5	3	8	10	20	20	20	20	20	Dotācija no valsts pamata budžeta apakš-programmas 26.02.00; 26.03.00; ieņēmumi no NĪ pārvaldības
Stiprināt motivējošu un iekļaujošu darba vidi	Ieguldījumi darbinieku kvalifikācijas uzturēšanā un attīstība, % no ZMNĪ ienākošajiem finanšu līdzekļiem	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Īstenot ilgtspējīgu ZMNĪ saimniecisko darbību un sekmētu konkurētspēju	Klientu lojalitātes un apmierinātības līmenis, %	-	-	-	-	-	-	≥70	≥70	≥70	≥70	
Energoefektivitātes un CO2 emisiju samazināšanās ietekme uz vidi	Informēt nomniekus un darbiniekus par elektroenerģijas taupības pasākumiem, pasākumi	-	-	1	1	≥1	≥1	≥1	≥1	≥1	≥1	

Ievērojot starp ZM un ZMNĪ noslēgto valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanas līgumu, ZMNĪ pārvalda turējumā (lietojumā) nodotās ZM valdījumā valstij piekrītošās un valsts īpašumā esošās zemes vienības, tostarp būves, kas atrodas uz tām. Pārvaldījumā esošo valsts nekustamo īpašumu sastāvā ietilpstošī nekustamā īpašuma objekta veidi ir:

- I. Zemes vienības – 111 vienības ar kopējo platību 1071,3 ha:
 - 1) lauksaimniecības zeme – 274,5 ha;
 - 2) zeme piesaistīta administratīvām ēkām, palīgēkām – 34,2 ha;
 - 3) zeme zem/pie sūkņu stacijām – 21,9 ha;
 - 4) zeme zem/pie dambjiem – 400,6 ha;
 - 5) zeme pie hidromezgliem – 8,9 ha;
 - 6) zeme zem/pie kanāliem – 316,5 ha.
- II. Būves:
 - 1) biroja ēkas 35 621,0 m² platībā - 18 gab., tai skaitā augstceltne 26 stāvu augstumā;
 - 2) palīgēkas 4013,8 m² platībā – 33 gab.;
 - 3) garāžas ēkas 452,1 m² platībā – 5 gab.;
 - 4) īslaicīgās apmešanās ēkas 367,7 m² platībā – 1 gab.;
 - 5) polderu sūkņu stacijas 40 gab.
- III. Inženierbūves:
 - 1) dambji – 431 km garumā;
 - 2) hidromezgli, regulatori un laipas – 35 gab.;
 - 3) regulētas ūdensnotekas – 14 tūkstoši km garumā;
 - 4) MH posteņi – 47 upju posteņi, 6 ezeru posteņi, 4 drenu posteņi.

Detalizēta informācija par pārvaldījumā un īpašumā esošajiem objektiem atrodama tīmekļa vietnē www.zmni.lv. Balstoties uz Zemkopības ministrijas pieprasījumu, lai ZMNĪ nodrošinātu informācijas sniegšanu un apkopošanu par katru NĪ objektu atsevišķi, plānotajiem ieņēmumiem, izdevumiem, remontdarbiem u.c. tiek ieviesta nekustamā īpašuma uzskaites un analīze moduļa ieviešana sadarbībā ar SIA "Visma Enterprise" un informācijas apkopošanas uzlabošanai *Microstrategy Business Intelligence* rīka lietošana, izmantojot dažādās informācijas sistēmās esošos un ievadītos datus.

Finanšu mērķi												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			Esošais*	Plānotais gads						Piezīmes
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodrošināt ilgtspējīgu un efektīvu nekustamā īpašuma pārvaldību	Peļņa pirms % maksājumiem, nodokļiem, un amortizācijas (EBITDA), tūkst. EUR	302	252	366	329	349	403	451	451	474	474	
	Rentabilitāte, %	8,3	14,4	13,5	28,1	6,7	12,7	14,3	14,2	14,2	14,2	Norāda uz to, cik rentabla ir Sabiedrības saimnieciskā darbība. Bruto rentabilitāti aprēķina pēc formulas: bruto peļņa / neto apgrozījums x 100.
	Kopējais likviditātes rādītājs, koeficients	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	Koeficients virs 1, nozīmē, ka uzņēmumam ir pietiekami apgrozāmie līdzekļi, lai segtu īstermiņa maksājumus
	Pašu kapitāla atdeve ROE, %	0,29	0,54	0,76	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	Pašu kapitāla atdeve ir augšupejoša
	Pašu ieņēmumi, tūkst. EUR	1 232	1 736	2 378	1 921	1 970	2 000	2 000	2500	2500	2 500	Pašu ieņēmumi no NĪ pārvaldības
	Dividendes, %	80	80	80	80	70	70	64	64	64	64	Skaidrojums sniegts sadaļā "Peļņas vai zaudējumu aprēķins, bilance, naudas plūsmas plāns un dividenžu politika".

Finanšu mērķi												
Mērķis	Mērķa raksturojošie rādītāji	Faktiskais gads			Esošais*	Plānotais gads						Piezīmes
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	Nomas maksas ieņēmumu īpatsvars no publiskā sektora ne mazāk kā % kopējos nomas ieņēmumos	-	-	-	-	56	56	57	57	59	59	
	Nodrošināt NĪ administratīvo ēku Republikas laukumā 2, Rīgā noslodzes koeficientu ne zemāku par %	-	-	-	-	70	72	75	75	77	77	
	Nodrošināt NĪ pamatportfeļa un aktīvu portfeļa administratīvo ēku noslodzes koeficientu ne zemāku par %	-	-	-	-	60	62	65	65	67	67	

NĪ pārvaldības virzība ir uz efektīvu un videi draudzīgu apsaimniekošanu, nosakot mērķus:

- apsaimniekošanas plāna izstrāde un ilgtspējas attīstības plāns, kurā iekļauti mērķi, stratēģijas un rīcības plāni ar integrētu ilgtspējīgas prakses iekļaušanu, piemēram, ēku energoefektivitātes un vides pieejamības nodrošināšanu;
- tehnoloģiju izmantošanu, lai automatizētu administratīvos procesus un datu analīzi, piemēram, attālinātā apkalpošana, automatizācija administratīvo ēku ieejai (personalizētas kartiņas), RVS Visma Horizon NĪ apsaimniekošanas moduļa ieviešana;
- regulāru pārvaldībā esošo nekustamo īpašumu tehnisko apsekošana, stāvokļa apzināšana, uzraudzība un uzturēšana;
- modernu uzskaites sistēmu nodrošināšana, Visma Horizon NĪ modelis;
- nomas noslodzes koeficienta palielināšana Rīgā un Latvijas reģionos.

ZMNĪ finanšu mērķis ir nodrošināt pozitīvu naudas plūsmu no saimnieciskās darbības, tā palielinot valsts meliorācijas sistēmu un NĪ objektu vērtību tos atjaunojot.

*Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"
vidējā termiņa darbības stratēģija 2025-2030*

Finanšu rādītāji										
Pozīcija	Faktiskais gads			Esošais*	Plānotais gads					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Neto apgrozījums, tūkst. EUR	18 536	12 087	17 660	8 800	38 000	20 000	18 000	18 200	19 110	19 110
Bruto peļņa vai zaudējumi, tūkst. EUR	1 233	1 736	2 379	2 472	2 538	2 540	2 574	2 581	2 710	2 710
Peļņa pirms % maksājumiem, nodokļiem, nolietojuma un amortizācijas (EBITDA), tūkst. EUR	302	252	366	329	349	403	451	451	474	474
Pašu kapitāls, tūkst. EUR	3 345	3 052	3 054	3 055	3 055	3 055	3 060	3 060	3 060	3 060
Pašu kapitāla atdeve (ROE), %	0,29	0,54	0,76	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1
Kopējais likviditātes rādītājs, koeficients	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pamatdarbības neto naudas plūsma, tūkst. EUR	798	1 409	-2 531	7 106	2 288	-4 697	3 492	-1 530	1 606	-2 557
Ieguldījumi investīcijās, tūkst. EUR	20	295	-	-	-	-	30	50	100	100
Minimālā prognozējamā peļņas daļa, kas izmaksājama dividendes par attiecīgo pārskata gadu, tūkst. EUR	6,1	14,8	18,6	18,6	17,3	19,9	20,4	20,4	21,4	21,4
Finansējums no valsts budžeta, EUR:										
Apakšprogramma 26.02.00, tūkst. EUR	4 407	7 471	5 656	5 696	6 642	6 642	7 140	7 200	7 350	7 500
Apakšprogramma 26.03.00, tūkst. EUR	752	752	752	752	748	748	1 400	1 400	1 400	1 400
Finansējums no ES fondiem, EUR:										
ELFLA tūkst., EUR	2 267	1 747	5 780	1 827	9 900	8 750	8 750	8 000	8 500	9 000
ANM tūkst., EUR	-	-	798	9 336	25 000	3 500	-	-	-	-
LIFE Goodwater tūkst., EUR	110	75,4	110	267	160	300	221	169	-	-
LIFE RiverFlow tūkst., EUR	-	-	-	-	190	100	-	-	-	-

Finanšu rādītāji										
Pozīcija	Faktiskais gads			Esošais*	Plānotais gads					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ieņēmumi no NĪ apsaimniekošanas, tūkst. EUR:	1 775	1 876	2 342	1 921	1 970	2 000	2 000	2 500	2 500	2 500

*plānotais

ZMNĪ izvirzītie finanšu un nefinanšu mērķi ir savstarpēji līdzsvaroti. Finanšu mērķi noteikti tādā apmērā, lai to sasniegšana atbilstoši un pietiekami nodrošinātu finansējumu, kas nepieciešams nefinanšu mērķu sasniegšanai. Savukārt ZMNĪ nefinanšu mērķi definēti, rēķinoties ar iespējamo pieejamo finansējumu Stratēģijas periodā.

ZMNĪ neto apgrozījuma un apgrozāmo līdzekļu struktūrā lielākais īpatsvars ir ES fondu finansējumam, kā arī valsts budžeta subsīdijām (pārskata periodā no 94,8% līdz 71,8% no kopējā apjoma) valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu, meliorācijas kadastra uzturēšanai un atjaunošanai. Tiek prognozēts valsts budžeta subsīdijas saņemt pieaugošā apjomā, lai nodrošinātu par Valsts un ES finansējumu pārbūvēto un atjaunoto valsts meliorācijas sistēmu izmantošanu paredzētajam mērķim ilgstošākā laika periodā, ne tikai projekta pēc īstenošanas periodā, bet patstāvīgi uzturēt meliorācijas sistēmas darbībai atbilstošā līmenī. Ar ES līdzfinansējuma palīdzību atjaunotajos objektos ir jānodrošina uzturēšana piecu gadu garumā, citādi ES var pieprasīt atmaksāt nelietderīgi izmantoto finansējumu valsts meliorācijas sistēmu pārbūvei vai atjaunošanai. ES fondu finansējums, kā arī valsts budžeta subsīdijas, lai arī nav peļņu nesošs finansējuma avots, nenoliedzami ietekmē ZMNĪ darbības rādītājus. Peļņu nesošs, galvenais ieņēmumu avots, ir darbības virziens ir NĪ administratīvo ēku apsaimniekošanā - telpu noma.

NĪ īpašumu portfelis ir nosacīti sadalīts trīs daļās:

- pamatportfelis, kurā ietilpst īpašumi, kuri nepieciešami valsts sektoram publisko funkciju nodrošināšanai, ZM resora vajadzībām;
- aktīvu portfelis, kurā ietilpst objekti, kurus pārveidojot ir pielāgojami publiskā sektora vajadzībām, vai arī tiek palielināta šo īpašumu vērtība, iznomājot privātajā sektorā;
- atsavināmo īpašumu portfelis, kurā ietilpst īpašumi, kuri publiskajam sektoram nav vajadzīgi, kā arī to uzturēšana rada zaudējumu.

Īpašumus prognozē atsavināt izsolēs, nododot Valsts AS "Valsts nekustamie īpašumi" atsavināmajā portfeli. Daļu īpašumu šobrīd nav iespējams atsavināt likumdošanas ierobežojumu dēļ – objektam pieguļošajā teritorijā atrodas nelielas meža zemju platības.

Zemkopības ministrijas redzējums, ievērojot labās prakses piemērus, turpināt uzsāktu - nodot ZMNĪ pārvaldībā nekustamos īpašumus no ministrijas padotības iestādēm un konsolidēt administratīvās teritorijas nozares pārvaldes funkcijas vienā īpašumā, vienlaikus uzlabojot nekustamo īpašumu izmantošanas efektivitāti, uzlabojot pakalpojuma kvalitāti lauksaimniekiem, kā arī atbrīvojot padotības iestādes no tām neraksturīgo funkciju pildīšanas (nekustamo īpašumu apsaimniekošanas). Saņemtos īpašumus sakārtot atbilstoši mūsdienu prasībām un piesaistīt nomniekus.

Prognozējot ZMNĪ darbības rādītājus ir ņemts vērā Covid-19 krīzes un Ukrainas kara darbības izraisītās ekonomiskas sekas: ieņēmumu samazinājums no nomas maksājumiem, prognozējamā peļņa, ar to saistītie finanšu rādītāji.

Salīdzinājums ar līdzīgiem uzņēmumiem

ZMNĪ darbojas specifiskā tirgus segmentā, pārvaldot valsts nozīmes meliorācijas sistēmas, nodrošina meliorācijas kadastra datu aktualizēšanu un uzturēšanu, tādējādi īstenojot deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu, un veic ZM NĪ apsaimniekošanu. Lai gan ZMNĪ nav komerciāla konkurence tradicionālā tirgus izpratnē, Sabiedrības darbības rādītājus iespējams salīdzināt ar līdzīga profila publiskas personas kapitālsabiedrībām.

Nekustamo īpašumu apsaimniekošanu Latvijā veic arī citas publiskas personas kapitālsabiedrības, piemēram:

- Valsts akciju sabiedrība "Valsts nekustamie īpašumi" (VNĪ),
- SIA "Rīgas namu pārvaldnieks",
- Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Tiesu namu aģentūra",

- Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Šampētera nams".

Taču neviena no šīm sabiedrībām neveic valsts meliorācijas sistēmu pārvaldību vai meliorācijas kadastra uzturēšanu, kas ir ZMNĪ pamatfunkcijas un veido būtisku darbības daļu.

Finanšu un darbības rādītāju salīdzinājums

Rādītājs	ZMNĪ (2025. – 2030. gada plāns), vidējais	Radītāji līdzīgas publiskās kapitālsabiedrības*
Aktīvu atdeve (ROA), %	0,13	0,1 – 1,5
Pašu kapitāla atdeve (ROE), %	1,00	1,0 – 5,5
Peļņas rentabilitāte, %	1,35	1,0 – 2,0
Administratīvās izmaksas / ieņēmumi, %	līdz 20	20 – 30

* Dati apkopoti, balstoties uz publiski pieejamu informāciju par valsts un pašvaldību kapitālsabiedrībām, kas apsaimnieko īpašumus un infrastruktūru.

Salīdzinājuma robežās ņemtas vērā kapitālsabiedrības, kuras veic valsts vai pašvaldību uzdevumu izpildi, t.sk. nekomerciālas funkcijas, līdz ar to rādītāji nav tieši salīdzināmi ar komerciālajiem uzņēmumiem.

ZMNĪ rādītāji atbilst zemākajai vai vidējai robežai šādām sabiedrībām, it īpaši ņemot vērā plašo funkciju spektru (meliorācija, datu uzturēšana, NĪ apsaimniekošana).

ZMNĪ finanšu rādītāji 2025.–2030. gada plānošanas periodā atspoguļo sabalansētu un piesardzīgu finanšu vadību, ņemot vērā Sabiedrības specifiku un deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu.

Aktīvu atdeve (ROA) 0,13 % ir zemāka nekā līdzīgās publiskās kapitālsabiedrībās, taču tas skaidrojams ar lielu infrastruktūras aktīvu apjomu un to, ka šie aktīvi netiek izmantoti komerciālas peļņas gūšanai, bet gan valsts funkciju nodrošināšanai (piemēram, meliorācijas sistēmu ekspluatācijai).

Pašu kapitāla atdeve (ROE) 1 % un peļņas rentabilitāte 1,35 % iekļaujas līdzīgu sabiedrību diapazonā, apliecinot finansiālu stabilitāti.

Administratīvo izmaksu īpatsvars līdz 20 % atbilst publisko funkciju īstenotāju līmenim, kur nepieciešama plaša teritoriālā aptvere, specifiska kompetence un detalizēta normatīvā izpilde.

Peļņas vai zaudējumu aprēķins, balance, naudas plūsmas plāns un dividenžu politika

Stratēģijas periodam sagatavotais peļņas vai zaudējumu aprēķins, balance un naudas plūsmas plāns ir iekļauti dokumenta pielikumā.

Priekšlikums par prognozējamo peļņas daļu, kas izmaksājama dividendēs, tiek sagatavots, ievērojot spēkā esošo normatīvo regulējumu:

- Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu;
- Ministru kabineta 2022. gada 25. janvāra noteikumus Nr. 72 "Kārtība, kādā tiek prognozēti, noteikti un veikti maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu" (turpmāk – MK noteikumi Nr.72).

Normatīvo aktu mērķis ir nodrošināt, ka kapitālsabiedrību dividendēs izmaksājamā peļņas daļa tiek prognozēta un noteikta atbilstoši labas korporatīvās pārvaldības principiem, tādējādi veicinot kapitālsabiedrības vispārējo stratēģisko mērķu sasniegšanu un valsts ieguldītā vai kapitālsabiedrības apsaimniekotā valsts kapitāla atbilstošu atdevi.

MK noteikumu Nr.72 3.1. punkts nosaka, ka minimālā prognozējamā peļņas daļa, kas izmaksājama dividendēs ir 64% no kapitālsabiedrības pārskata gada peļņas, ja kapitālsabiedrības vidējā termiņa darbības stratēģijā nav noteikts citādi.

Savukārt laika periodam no 2025. līdz 2027. gadam piemērojams atsevišķs regulējums - likuma "Par valsts budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam" 24. pants, kurā noteikts, ka minimālā prognozējamā peļņas daļa, kas izmaksājama dividendēs, un dividendēs izmaksājamā peļņas daļa valsts kapitālsabiedrībām 2026. gadā (par 2025. pārskata gadu) un 2027. gadā (par 2026. pārskata gadu) ir 70 procenti no kapitālsabiedrības pārskata gada peļņas.

Investīciju plāns darbības nodrošināšanai un attīstībai

Lai nodrošinātu ZMNĪ stratēģisko mērķu sasniegšanu un veicinātu efektīvu darbību, ZMNĪ stratēģijas periodā plāno veikt vairākas mērķtiecīgas investīcijas. Šīs investīcijas ir vērstas uz Sabiedrības kapacitātes stiprināšanu un attīstību. Investīciju plāns atbilst gan ZMNĪ stratēģiskajām prioritātēm, gan valsts kopējiem mērķiem, tostarp digitālās transformācijas veicināšanai, klimata neitralitātes sasniegšanai un publiskās pārvaldes efektivitātes celšanai.

Investīciju prioritātes

1. Digitālās pārvaldības stiprināšana:
 - Attīstīs vienotu NĪ pārvaldīšanu sistēmu (līgumu vadībai, dokumentu aprītei un datu analītikai).
 - Plānots ieviest datu pārvaldības risinājumus, uzlabojot lēmumu pieņemšanas kvalitāti un caurspīdīgumu.
2. Darba vides kvalitātes uzlabošana:
 - ZMNĪ biroju telpu pielāgošana darba organizācijas modeļiem.
 - Ergonomiska darba aprīkojuma, mēbeļu un tehnoloģiju iegāde.
3. Pāreja uz videi draudzīgu transportu:
 - Stratēģijas ietvaros plānots pakāpeniski atjaunot ZMNĪ dienesta autotransportu ar elektromobiļiem, izvērtējot nepieciešamo uzlādes infrastruktūru ZMNĪ reģionālajās struktūrvienībās.
4. Digitālā drošība un datu aizsardzība:
 - Tiks stiprinātas kibernetikas prasības, attīstīti mākoņpakalpojumi un integrētas sistēmas, lai nodrošinātu drošu datu plūsmu un piekļuvi.

5. Personāla attīstība un institucionālā kapacitāte:

- Tiks attīstītas apmācību programmas, īpaši informācijas sistēmu tehnisko zināšanu, projektu vadības, datu analīzes un citas jomās.

Investīciju virziens	Plānotais apjoms, tūkst. EUR gadā	Galvenie finansējuma avoti
IT sistēmu attīstība un datu pārvaldība	5 000 – 10 000	Valsts budžets, pašu līdzekļi, ES fondu finansējums
Biroju telpu pielāgošana un aprīkojums	4 000 – 10 000	Valsts budžets, pašu līdzekļi,
Digitālā drošība un mākoņpakalpojumi	20 000 – 25 000	Valsts budžets, pašu līdzekļi
Apmācības un personāla kompetenču attīstība	4 000 – 6 000	Valsts budžets, pašu līdzekļu, ES fondu līdzfinansējums
Kopējais investīciju apjoms:	33 000 – 51 000	X

Risku analīze

ZMNĪ risku vadība tiek nodrošināta saskaņā ar ZMNĪ Risku vadību politiku un Risku vadības pasākumu plānu 2023.-2025.gadam. Risku vadības uzdevumi ir identificēt, novērtēt, interpretēt un analizēt riskus, to iestāšanās varbūtību un iespējamās sekas, kā arī plānot un vadīt risku mazināšanas, kontroles un uzraudzības pasākumus.

ZMNĪ risku vadības pamatjautājumi:

Vadības loma- Izveidot vienotu un visaptverošu risku vadības sistēmu Sabiedrībā, koordinēt tās pilnveidošanu, attīstību, uzturēšanu un izpildi. Apstiprināt iekšējos normatīvos dokumentus, kas nosaka procesus risku vadībai Sabiedrībā. Nodrošināt resursus visaptverošas risku vadības sistēmas darbībai Sabiedrībā.

Pretkorupcijas pasākumu īstenošana- Izstrādāts pretkorupcijas pasākumu plāns, kura primārais mērķis ir novērst koruptīvu darbību vai procesu veidošanos ZMNĪ. Novērst varbūtības, kur var rasties interešu konflikts, vai varbūtību, ka netiktu informēta Sabiedrības valde par amatpersonu nodarbinātību citos amatos, biedrībās, nodibinājumos u.c. Pretkorupcijas pasākumu plāna īstenošanas procesos katru gadu iesaistās lielākā daļa ZMNĪ nodarbinātie, pārstāvot dažādu struktūrvienību un speciālistu kompetences, kas attiecīgi ļauj pretkorupcijas pasākumus integrēt visos Sabiedrības darba procesos un uzņēmuma pārvaldības līmeņos.

Sankciju likuma 11.pantā noteikto prasību īstenošana-Uzņēmumā ir izstrādāta kārtība par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma prasību ievērošanu atbildīgā darbinieka novērtēšanas politika un procedūra pilnvaru un pienākumu sadali, kas ļauj Sabiedrības darbības procesos sasniegt Sankciju likumā ietvertos mērķus.

Darbinieku iesaistīšana- Risku vadības noteiktās prasības un principi ir saistoši visiem Sabiedrības darbiniekiem. Risku vadības metodes tiek pielietotas konsekventi visās Sabiedrības darbības jomās un struktūrvienībās.

Monitorings- sistemātisks informācijas ievākšanas process Sabiedrībā par ikdienas darbā konstatētajiem iespējamiem vai esošajiem riskiem. Monitoringa ietvaros Sabiedrības Risku vadītāji(Risku īpašnieki) sniedz Risku vadības speciālistam datus veidlapu formās, kurus Risku vadības speciālists apkopo un, balstoties apkopotajos datos, Risku vadības speciālists sagatavo un izstrādā priekšlikumus Sabiedrības valdei konstatēto risku novēršanai.

Lēmuma pieņemšana par reaģēšanas veidu- Balstoties uz labas prakses risku pārvaldību, nacionālajiem un starptautiskajiem tiesību principiem un risku apetīti Sabiedrībā, Risku vadības speciālists pēc risku vērtēšanas izstrādā ziņojumu par Sabiedrības interesēs balstītu atbilstošu

reaģēšanu uz risku, ziņojumu Risku vadības speciālists iesniedz valdei uz izskatīšanu. Lēmumu par reaģēšanu uz ziņojumā ietvertu informāciju pieņem Sabiedrības valde.

Pilnveidošanās un attīstība-Visiem Sabiedrības darbiniekiem tiek nodrošināta sistemātiska darbinieku izglītošana un informācijas sniegšana, skaidrošana, veicinot sapratni par riskiem, to ietekmi un pārvaldīšanu. Sabiedrībā ir iedzīvināts Ētikas komisijas mehānisms, kas ļauj Sabiedrības darbiniekiem vērsties pēc nepieciešamās palīdzības, skaidrojumiem un atbalsta pie kāda no Ētikas komisijas locekļiem, tāpat darbiniekiem ir iespēja vērsties pie Sabiedrības Risku vadības speciālista, lai saņemtu informāciju par jautājumiem, kas skar risku vadību, interešu konfliktus vai korupcijas novēršanu.

Risku vadības sistēma- pasākumu kopums, kā Sabiedrībā tiek identificēti riski, vērtēta to ietekme uz Sabiedrības darbību un noteikta to kontrole. Risku vadības sistēma apvieno visas Sabiedrībā esošās risku vadības komponentes, sākot no stratēģiskās plānošanas līdz pat ikdienas procesu veikšanai.

Riska mazināšanas un kontroles pasākumi- pasākumi, kas tiek īstenoti, lai mazinātu identificēto risku iestāšanās iespējamību vai potenciālās riska iestāšanās sekas.

Risku mazināšana, kontroles pasākumu noteikšana un ieviešana – aktivitāšu kopums, ko Sabiedrība īsteno, lai pārvaldītu identificētos riskus. Risku mazināšanas un kontroles pasākumus plāno un valdei uz apstiprināšanu piedāvā Risku vadības speciālists, savukārt, valde apstiprina un nosaka Risku vadītāju/ Risku īpašnieku sarakstu, kas ir atbildīgi par risku mazinošo vai novēršanas pasākumu izpildi.

Risku uzraudzība un risku pārskatīšana- uzraudzību veic un Sabiedrībā nodrošina Risku vadības speciālists, tostarp, korektīvo un preventīvo pasākumu kontroli, ja nepieciešams, Risku vadības speciālists var aicināt valdes apstiprināto Risku vadītāju/ Risku īpašnieku sniegt mutiskus vai rakstiskus paskaidrojumus, lai iegūtu informāciju par to, kā tiek realizēti risku mazināšanas vai novēršanas pasākumi.

Risku vadība- Nepārtraukts risku vadības darbību organizēšanas, identificēšanas, novērtēšanas, reģistrēšanas, risku mazināšanas un kontroles pasākumu kopums risku novēršanai. Risku vadības kontroles pasākumu īstenošanas uzraudzības, risku ziņošanas, mazināšanas un novēršanas procesu kopums. Koordinētas darbības, kas virza un vada risku pārraudzību un kontroli Sabiedrībā.

ZMNĪ Risku vadības pamatprincipi:

- **Atbildība-** Katram darbiniekam atsevišķi savas kompetences ietvaros un visiem kopīgi ir pienākums pārliecināties par to, ka visi būtiskie riski, kas varētu ietekmēt Sabiedrības darbības rezultātus, reputāciju un mērķu sasniegšanu, ir izprasti, vadīti un uzraudzīti.
- **Atklātība un informētība-** Darbinieku motivēšana savlaicīgi atklāt potenciālos riskus un informēt par tiem, kā arī šādas informācijas savlaicīga nodošana darbiniekiem, kuri atbildīgi par risku mazināšanu, vadīšanu un lēmumu pieņemšanas procesiem Sabiedrībā.
- **Integrācija-** Politiku integrē ar citiem Sabiedrības procesiem un jomām, tā ir lēmumu pieņemšanas procesu neatņemama sastāvdaļa, sākot ar stratēģiju izstrādi līdz ikdienas operatīvajām darbībām.
- **Nepārtrauktība-** Risku vadības procesa koordinēšanas un kontroles funkcija realizējama nepārtraukti un neatkarīgi no pārējiem Sabiedrības procesiem, kontrolējot iekšējos un ārējos risku apdraudējumus.
- **Objektivitāte-** Izmanto ticamu un objektīvu informāciju, kas balstīta uz pieredzi, aktualitātēm, kā arī analizē ietver prognozējamu nākotnes informāciju.
- **Pieredze-** Politika tiek realizēta, balstoties uz risku vadības labākās prakses principiem un pieredzi, kā arī mūsdienu tendencēm meliorācijā un nekustamo īpašumu nozarē, pakalpojumu sniegšanas sfērā, ekonomikā, politikā un biznesa vidē.

Sabiedrība apmāca darbiniekus risku vadībā, veicina izpratni par risku vadības procesiem.

- **Prevencija-** Pirms jaunu vai esošu darbību veikšanas izvērtē iespējamus riskus, nosaka to veidu, kā arī iespējas mazināt risku ietekmi uz Sabiedrības darbību.
- **Samērojamība un konsekvences-** Risku vadības funkcija tiek veidota saskaņā ar Sabiedrības stratēģiskajiem mērķiem, attīstības plāniem, budžetu un tā ir samērojama ar risku specifiku un riska nozīmīguma vērtējumu.
- **Savlaicīgums-** Iespējamo risku monitorēšana un operatīva rīcība. Risku vadība atbilstoši un savlaicīgi reaģē uz ārējām un iekšējām izmaiņām un notikumiem. Sabiedrība ievēro konservatīvu un piesardzīgu politiku attiecībā uz riskiem, nepieļaujot pārmērīgus riskus nevienā no Sabiedrības darbības nozarēm. Lai Sabiedrībā netiktu pieļauti pārmērīgi riski, palīdz iespējamo risku monitorēšana. Risku pārvaldības lēmumu pamats ir riska apzināšanās. Risku pārvaldībā tiek izmantota vēsturiskā, aktuālā, kā arī prognozējama nākotnes informācija.
- **Piemērotas risku vadības vides princips-** Sabiedrība nodrošina augstiem ētiskās uzvedības standartiem atbilstošu korporatīvās pārvaldības kultūru ar efektīvu iekšējo kontroli visos Sabiedrības organizatoriskās struktūras līmeņos. Sabiedrības ievērotais princips attiecībā uz risku vadību ir motivēt darbiniekus atklāt potenciālos riskus. Netiek atbalstīta rīcība, ja informācija par zināmiem potenciāliem riskiem netiek ziņota. Sabiedrībā tiek veikta regulāra darbinieku izglītošana un izpratnes veicināšana par riskiem un to pārvaldīšanu. Sabiedrība nodrošina, ka iekšējās kontroles funkcijas ir nodrošinātas ar pietiekamiem resursiem to darbības efektīvai īstenošanai.
- **Obligātuma un kopuma princips-** Risku vadība uztverama kā neatņemama lēmumu pieņemšanas sastāvdaļa, kas pastāvīgi notiek visos Sabiedrības pārvaldības līmeņos un struktūrvienībās, sākot ar stratēģijas izstrādi un ieviešanu, līdz pat ikdienas operacionālajai darbībai. Vienota risku pārvaldība nodrošina visu līmeņu risku mijiedarbības un ietekmes uz Sabiedrības darbību kopumā novērtēšanu. Darbības ar riskiem ir pamatā arī stratēģijas realizēšanai struktūrvienību līmenī, nosakot darbības plānus un veicamos pasākumus Sabiedrības mērķu sasniegšanai, kā arī procesos nepieciešamās kontroles procedūras, tādējādi nodrošinot efektivitāti.
- **Piesardzības un efektivitātes vides princips-** Sabiedrības pārvaldība, iekšējā kontrole un risku vadība tiek veikta, ievērojot piesardzības un efektivitātes principus, ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgu Sabiedrības darbību saskaņā ar pastāvošajiem normatīvajiem aktiem. Ikvienam darbiniekam jebkurā Sabiedrības pārvaldes līmenī ir jāizprot katra konkrētā darījuma saturs un būtība, lai spētu noteikt ar to saistītos riskus. Ja pastāv iespējams apdraudējums, tad Sabiedrība ievēro piesardzību, rīkojoties uzmanīgi, pat, ja sākotnēji apdraudējuma cēloņi un sekas nav skaidri saprotami.
- **Sistemātiskuma princips-** Risku vadībai Sabiedrībā tiek izmantota sistemātiska pieeja. Sistēmiska un efektīva risku vadība veicina Sabiedrības mērķu sasniegšanu, procesu īstenošanu un projektu pārvaldību, mazinot nelabvēlīgu notikumu iespējamību un ietekmi uz Sabiedrību un identificējot iespējas, uz kurām ir jāreaģē. Risku vadības sistēmas procesi ir saskaņoti ar Sabiedrības vajadzībām un risku specifiku.

Risku analīze – strukturēta tabula

Riska veids	Riska apraksts	Cēloņi	Riska līmenis	Iespējamās sekas	Rīcība riska mazināšanai	Atbildīgais
Stratēģiskais	Ilgtermiņa valsts investīciju trūkums meliorācijā	Budžeta ierobežojumi	Augsts	Palielināts plūdu risks un lauksaimniecības zemju applūšana	ES projektu piesaiste, priekšlikumi FM	Valde, ZMNĪ Projektu vadība
	Neefektīva organizatoriskā struktūra	Nepieciešams veikt strukturālās izmaiņas	Zems	Neefektīvi izmantots cilvēkresurss	Strukturālo izmaiņu vajadzību apzināšana un procesu veikšana	Valde un Personāla speciālists
	Nepietiekams pilnvaru, kompetenču, pienākumu un atbildības sadalījums	Nepieciešams veikt strukturālās izmaiņas	Zems	Neefektīvi izmantots cilvēkresurss	Strukturālo izmaiņu vajadzību apzināšana un procesu veikšana	Valde un Personāla speciālists
	Nepareizi noteikti mērķi, kā dēļ tiek īstenoti nepareizi uzdevumi un izveidoti nepareizi procesi vai pieņemti nepareizi lēmumi	Kompetenču trūkums, darbinieku savstarpējā komunikācija	Vidējs	Informācijas neprecizitāšu dēļ nelietderīgu lēmumu pieņemšana	Proaktīva komunikācija	Valde, Finanšu un attīstības nodaļa, Meliorācijas departaments un Nekustamo īpašumu departaments
Finanšu	Pieaugošās izmaksas NĪ uzturēšanai	Lēna atsavināšana	Vidējs	Izmaksu pieaugums	Priekšlikumi MK, izmaksu kontrole	Finanšu un attīstības nodaļa
	Plānoto izmaksu atšķirības no reālajām izmaksām	Meliorācijas projektu izpildēs	Vidējs	Izmaksu pieaugums	Priekšlikumi MK, izmaksu kontrole, darbu apjoma samazinājums	Finanšu un attīstības nodaļa, Projektu vadītājs

	Nepietiekamu organizācijas finanšu līdzekļu plūsma	Samazinājums piešķirtajā budžetā	Augsts	Darbinieku samazināšana	Strukturālo izmaiņu vajadzību apzināšana un procesu veikšana	Valde, Finanšu un attīstības nodaļa
Operacionālais	Darbinieku trūkums, zināšanu zudums	Novecošanās, nav pēctecības	Augsts	Kompetenču zudums	Mentoringa programma, sadarbība ar augstskolām	Personāla speciālists
	Nepietiekošu informācijas tehnisko sistēmu funkcionalitāte	Informācijas sistēmu prasību izmaiņas	Vidējs	Nenodrošināts normatīvos aktos prasītais informācijas sistēmu drošības līmeņa apjoms	Informācijas sistēmu apkopošana, ārējo auditoru piesaiste	Drošības pārvaldnieks
	Tehnisko resursu apdraudējums	Cilvēka faktora ietekme	Zems	Attālinātā darba ietekme uz tehnisko resursu izmantošanu, ārējo publisko tīklu izmantošana	Darbinieku apmācība IT drošības jautājumos	Drošības pārvaldnieks
	Iekšējo politiku un standartu neievērošana	Darbinieku zināšanu trūkums, jaunu darbinieku neizglītošana	Vidējs	Preventīva darbinieku izglītošana	Iekšējās kontroles sistēmu stiprināšana, darbinieku regulāra apmācīšana	Risku vadības speciālists
	Normatīvo aktu prasību neizpilde vai neprecīza interpretācija	Darbinieku kompetenču trūkums	Zems	Neprecīzi nodrošināta kāda pakalpojuma izpilde	Darbinieku mācību un kursu apmeklēšana par normatīvo aktu skaidrojumiem un atbilstošu piemērošanu	Juridiskā nodaļa, Publisko iepirkumu nodaļa, Grāmatvedības nodaļa u.c. nodaļas

	Negatīvs viedoklis par Sabiedrību vai tās sniegtajiem pakalpojumiem	Iespējama sabiedrības neizpratne par uzņēmuma kompetenču spektru	Zems	Negatīva publicitāte mediju telpā	Preventīva sabiedrības izglītošana, dalīšanās ar sabiedrības aktivitātēm sociālajās platformās, ziņu medijos un mājaslapā	Valde un nozīmētais darbinieks
	Pieņemti lēmumi savu vai citas personas interešu labā, nepienākošos labumu gūšanai	Ētikas vērtību trūkums sabiedrībā, sabiedrības vienotas vīzijas izpratnes veicināšana uzņēmumā	Vidējs	Interesešu konfliktu vai koruptīvu rīcību iestāšanās sekas	Darbinieku preventīva izglītošana un regulāru mācību nodrošināšana, iekšējo kontroles mehānismu regulāra izpilde	Valde un Risku vadības speciālists
	Informācijas sistēmas uzlaušanas risks	Sistēmu neuzmanīšana un atjauninājumu nenodrošināšana, atbilstības nenodrošināšana pieņemtajām prasībām	Vidējs	Mājaslapas uzlaušanas risks	Regulārā mājaslapas uzmanīšana, sistēmu ārēja auditora piesaiste preventīvu uzlaušanas risku veikšanai, lai vērtētu un uzlabotu procesu vājās puses	Valde un IT sistēmu pārvaldnieks
Reputācijas	Sabiedrības kritika	Vāja komunikācija	Vidējs	Uzticības zudums	Proaktīva komunikācija	Valde
Atbilstības	Kavējumi meliorācijas sistēmu atjaunošanā	Birokrātiski šķēršļi	Vidējs	Aizkavēta uzturēšana/atjaunošana	Normatīvo aktu pārskatīšana	Meliorācijas departaments, Juridiskā nodaļa

Stratēģijas attīstības un atbalsta politika

Meliorācijas ilgtspējīgums ir cieši saistīts ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam iecerēto darbību nodrošināt zemes, kā resursa izmantošanu lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai, nepieļaujot lauksaimniecībā izmantojamas zemes platības un saimnieciskajai darbībai paredzēto meža platību samazināšanos, vienlaikus nodrošinot racionālu un efektīvu klimata mērķu izpildi un turpinot SEG emisiju samazināšanu. Ūdensteces un ūdenstilpes veido Latvijas vienoto hidroloģisko tīklu un ir svarīgs bioloģiskās daudzveidības faktors. Savukārt, Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027. gadam noteikts uzdevums panākt augstas un labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdensobjektu īpatsvara palielinājumu, iekšzemes ūdensobjektu un jūras vides stāvokļa uzlabošanu un pazemes ūdens resursu aizsardzību, samazinot antropogēno slodzi, kā arī CO₂ piesaisti un SEG emisiju samazināšanu, kas izpildāms atjaunojot meliorācijas sistēmas.

Meliorācijas sistēmu un hidrobūvju nozīmība palielinās, it īpaši klimata pārmaiņu kontekstā, kad klimata pārmaiņu ietekmē palielinās kopējais nokrišņu daudzums, kad tās palīdz efektīvi regulēt ūdens resursus un pielāgot saimniecības apstākļos mainīgas situācijas.

Viens no hidrotehniskās meliorācijas pamatzdevumiem ir regulēt zemju ūdens režīmu. Lai regulētu zemes ūdens režīmu, ir būtiski pievērst uzmanību gruntsūdens līmeņa uzraudzībai un pārvaldībai. Ilgstoši augsts gruntsūdens līmenis var radīt augsnes samitrināšanu un sakņu puvi, tādējādi samazinot augsnes aerāciju un tās spēju atbalstīt kultūraugus. Tāpēc ir svarīgi attīstīt un uzturēt meliorācijas infrastruktūru, kas spētu pielāgoties mainīgajiem klimata apstākļiem un nodrošināt ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi. Latvijā, kura atrodas humīdā klimata zonā, tas galvenokārt nozīmē liekā ūdens novadīšanu.

Valsts nozīmes ūdensnoteku sakārtošana veicinās valsts ekonomikas vienmērīgu attīstību reģionos, radīs priekšnosacījumus vienlīdzīgai konkurencei valstī lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanā, dodot iespēju cilvēkam nodarboties ar lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanu meliorētajās platībās. Saglabājot funkcionējošas meliorācijas sistēmas meža zemēs, meliorētajās platībās tiek palielinās esošais CO₂ piesaistes līmenis un saglabāta esošā mežaudžu struktūras dažādība. Meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana nodrošina, ka oglekļa piesaiste nesamazinās, saglabājot augu veģetācijai normālu mitruma režīmu augsnē.

Meliorācijas (nosusināšanas) sistēmu esamības un uzturēšanas kārtībā ir saistīta ar netiešo N₂O emisiju veidošanos slāpekļa izskalošanās rezultātā (slāpekļa noplūdes apjoms no lauksaimniecībā intensīvi izmantotām platībām tiešā veidā nosaka emisiju lielumu). Uzlabota augsnes struktūra nodrošina labāku mēslojuma uzņemšanu un rada mazāku noteci, tādējādi samazinot N₂O emisijas. Latvijas apstākļiem veiktie aprēķini, pamatojoties uz Latvijas Lauksaimniecības universitātes Vides un ūdenssaimniecības katedrā kopš 1994. gada veiktā lauksaimniecības noteču monitoringā uzkrātajiem datiem, parāda, ka vidēji Latvijas klimatiskos apstākļos slāpekļa izskalošanās koeficients samazinās par 7%.

ZMNĪ kopīgā vērtība sabiedrībai un tautsaimniecībai ir tās būtiska sastāvdaļa Latvijas lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanā, radot:

Ilgspējīgu attīstību: ZMNĪ pievērš uzmanību ilgtspējīgai attīstībai, kas nozīmē, ka nekustamā īpašuma uzturēšana un iznomāšana ietvert energoefektīvu ēku izmantošanu, kas samazina resursu patēriņu un pozitīvi ietekmē vidi;

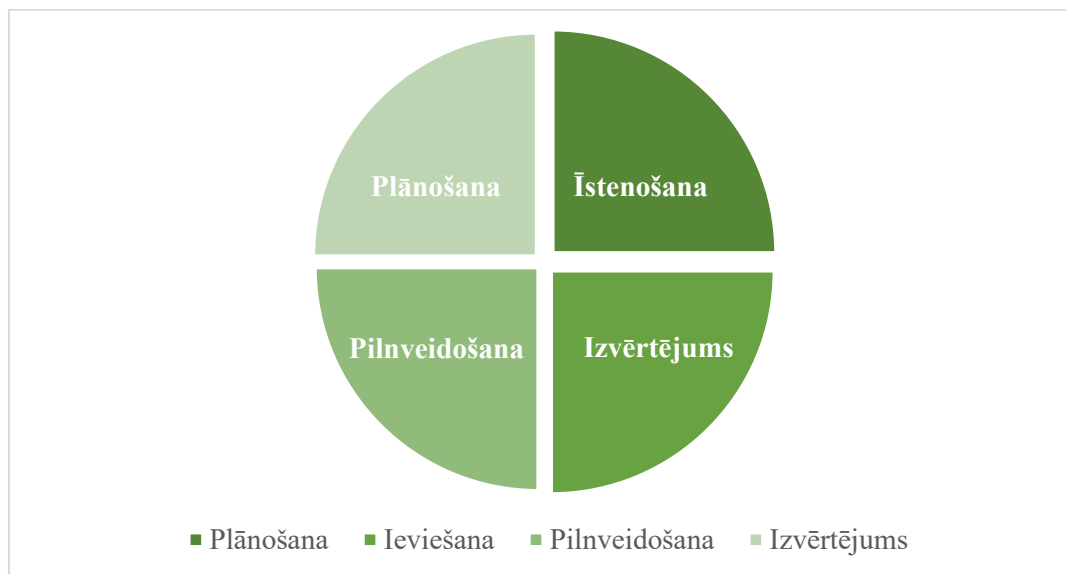
Reģionālo attīstību: nekustamie īpašumi, kas pieder Zemkopības ministrijai un kuru pārvalda Sabiedrība, tiek izmantoti valsts sektora administratīvās darbības nodrošināšanai gan Rīgā, gan reģionos un tas sekmē sociālo labklājību Latvijas iedzīvotājiem;

Vides aizsardzības un ilgtspējības: polderētās teritorijas var kalpot kā ekoloģiski nozīmīgas teritorijas, kas palīdz saglabāt bioloģisko daudzveidību un veicināt vides aizsardzību;

Sociālā labklājība: īstenojot projektus, kas saistīti ar meliorācijas sistēmu (Valsts nozīmes ūdensnoteku, aizsargdambju un sūkņu staciju) atjaunošanu reģionos, tiek radītas darba vietas un uzlabota vietējo iedzīvotāju labklājība;

Izglītība un pētniecība: ZMNĪ ir laba sadarbība ar LBTU dažādu pētniecības pasākumos, kas nesīs pievienoto vērtību izglītības un apmācību programmu īstenošanai lauksaimniecības jomā.

Plānošanas uzraudzības sistēma:

23. attēls. ZMNĪ plānošanas uzraudzības sistēma

Stratēģijas plānošana

Svarīgākā metode stratēģijas ieviešanas uzraudzībā ir sasniegtā līmeņa salīdzināšana ar izvirzīto līmeni. Lai veicinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu, jānodrošina savlaicīga un kvalitatīva uzdevumu un nodošana atbildīgajiem darbiniekiem. Tātad stratēģijas ieviešanas uzraudzībā svarīgi taktiskā un budžeta plānošana. Stratēģijas plānotie mērķi ir saskaņoti ar normatīvo regulējumu, augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem un balstīti ZM kapitāldaļu turētāja gaidām. Stratēģija jāakceptē un jāiesniedz īpašniekam Zemkopības ministrijai un koordinācijas institūcijas atzinuma sniegšanai. Vidējā termiņa stratēģija tiek prognozēta atbilstoša ZMNĪ reālās situācijas iespējamai izaugsmei un riskiem, darbības virzieniem, noteiktiem mērķiem, un to rezultātiem rādītājiem. ZMNĪ prognozē, ka uzņēmuma darbības rezultāts radīs vērtību sabiedrībai un tautsaimniecības attīstībai.

Stratēģijas īstenošana

Atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem tiek izvirzīti taktiskie mērķi, kurus ik gadu apstiprina ZMNĪ valde. Tie tiek noteikti lielākas noteiktības apstākļos, ir precīzāki, ar lielāku detalizāciju un īsākiem termiņiem. Vēl lielāka detalizācija ir atbilstoši uzņēmuma budžetam. Stratēģijas ietvaros, veic ikgadējā darbības plāna sagatavošanu, nosakot konkrētus, izmērāmus finanšu un nefinanšu mērķus. Pārskata gada uzdevumi tiek noteikti atbilstoši meliorācijas sistēmu programmu finansēšanas līgumam un piešķirtam finansējumam. Valde apzina rezultātu sasniegšanai nepieciešamo resursu nodrošinājumu, rada kapitālsabiedrības iekšējās vides apstākļus stratēģisko mērķu sasniegšanai, nosakot prioritātes un izvērtējot izdevumu pozīcijas.

Stratēģijas izvērtējums

Ja tiek konstatētas būtiskas novirzes no stratēģijā noteikto rezultātīvo rādītāju izpildes, tiek pieņemts lēmums par veicamajiem pasākumiem mērķu un budžeta korekcijai. Kopā ar atzinumu

par gada pārskatu kapitālā daļu turētājam sniedz ziņojumu par darbības novērtēšanu atbilstoši tām uzdotajiem uzdevumiem. Valde izvērtē noviržu cēloņus, to objektivitāti un pieņem lēmumu par turpmāko rīcību plāna izmaiņām, nepilnību novēršanu un/vai citām nepieciešamajām darbībām, izņemot gadījumus, kad rezultātīvo rādītāju neizpildei ir objektīvi apstākļi (*force majeure*). Visi nepieciešamie stratēģijas grozījumi tiek atrunāti ar kapitāldaļas turētāju.

Izpildes pilnveidošana tiks izvērtēta

Darbības efektivitāte: identificējot iespējamās darbības uzlabojumu jomas un jāievieš sistēmas, kas samazina liekas izmaksas un palielina produktivitāti;

Pārskatu ticamība: uzticamu finanšu un operatīvo pārskatu sagatavošanas iekšējās kontroles sistēmas izveide un uzraudzība, lai nodrošinātu iesaistītās puses par rezultātu patiesumu;

Darbības atbilstība tiesību aktiem: uzņēmumam ir jānodrošina, ka visi procesos tiek ievēroti spēkā esošie likumi un noteikumi, kas attiecas uz nozares regulējumiem. Tas ne tikai pasargās no juridiskām sekām, bet arī veicinās ZMNĪ reputāciju un uzticamību tirgū.

Stratēģijas pārskatīšana

ZMNĪ valde veic regulārus pasākumus, lai novērtētu izvirzīto mērķu sasniegšanu, pārskata prioritātes, kā arī, konsultējoties ar nodaļas vadītājiem un attiecīgos projektos iesaistītiem darbiniekiem, nosaka uzdevumus un plānus nākošam periodam.

Stratēģija tiek pārskatīta un aktualizēta, ja mainās stratēģiskie virzieni, ja mainās valsts ekonomiskā un politiskā situācija, īpaši meliorācijas nozarē, ka arī ja no ZMNĪ darbības rezultātiem izriet nepieciešamība nodrošināt efektīvāku vai atšķirīgu pārvaldību konkrētā jomā.

Nobeigums

Vidēja termiņa darbības stratēģija periodam no 2025. gada līdz 2030. gadam ietver būtiskākos stratēģiskos mērķus un to sasniegšanai nepieciešamās darbības.

Stratēģija ir izstrādāta, ņemot vērā normatīvos aktus, deleģēšanas līgumu, Sabiedrības iepriekšējā plānošanas periodā noteiktos darbības stratēģiskos virzienus, tā nodrošinot funkcionālu un strukturētu tās attīstības pēctecību.

Stratēģija ir balstīta uz pieņēmumu, ka kardināli nemainās ZMNĪ deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu būtība, juridiskais statuss un valsts nodokļu politika, kā arī vadoties no ZMNĪ kapitāldaļu turētāja gaidu vēstulē minētā.

Latvijā trūkst zinātnisko pētījumu un secinājumu jautājumā par neuzturētu meliorācijas sistēmu stratēģisko ietekmi uz platību pārpurvošanos, meliorēto platību ekonomiskās un sociālās vērtības zaudēšanu, mežu un lauksaimniecībā izmantojamās zemes ražības un produktivitātes samazināšanos, mežu apsaimniekošanas apstākļu pasliktināšanos, saimnieciskās darbības samazināšanos, lauku iedzīvotāju sociālā stāvokļa pasliktināšanos, migrācijas palielināšanos no lauku apvidiem uz pilsētu, tautsaimniecībā svarīgas infrastruktūras degradāciju, plūdu riska draudiem, draudiem civilajai drošībai u.tml.

Kopējā meliorācijas sistēmu attīstībā ir jāņem vērā, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija par apbūves teritoriju ir palielinājusi plūdu risku un agrākās piepilsētu lauksaimniecības zemes meliorācijas sistēmas tiek izmantotas arī teritorijas un iedzīvotāju aizsardzībai no plūdiem. Lauksaimniecības zemes meliorācijas infrastruktūra neatbilst jaunajam zemes lietošanas mērķim.

Atzīstot plūdu riska nozīmību klimata pārmaiņu kontekstā, pamatnostādnēs to mērķa sasniegšanai paredzēti tādi rīcības virzieni kā infrastruktūras nodrošināšana klimata pārmaiņu izraisīto plūdu risku novēršanai, tostarp dabisko ekosistēmu funkciju nodrošināšana, hidrotehnisko būvju un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu rekonstrukcija un renovācija, līdzsvarojot ūdeņu ekosistēmas ilgtspējīgu funkcionēšanu un saimnieciskās darbības nodrošināšanu, pretplūdu un krasta erozijas riska mazināšanas pasākumu ieviešana sabiedriski nozīmīgu infrastruktūras objektu

aizsardzībai, vienlaikus saglabājot dabisko ekosistēmu funkciju uzturēšanu un izmantojot ekosistēmu pakalpojumus mērķa sasniegšanai.

Latvijā meliorācijas sistēmu atjaunošana uzskatāma par pasākumu, kas sekmē CO₂ piesaisti un mazina SEG emisiju. Lai mazinātu negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un ūdens kvalitāti, meliorācijas kadastrā reģistrētu meliorācijas sistēmu pārbūves un atjaunošanas pasākumā tiek veicināta videi draudzīgu meliorācijas sistēmu un elementu (piemēram, sedimentācijas baseinu, akmeņu krāvumu, divpakāpju meliorācijas grāvju) izveide, īpaši riska ūdensobjektu teritorijās.

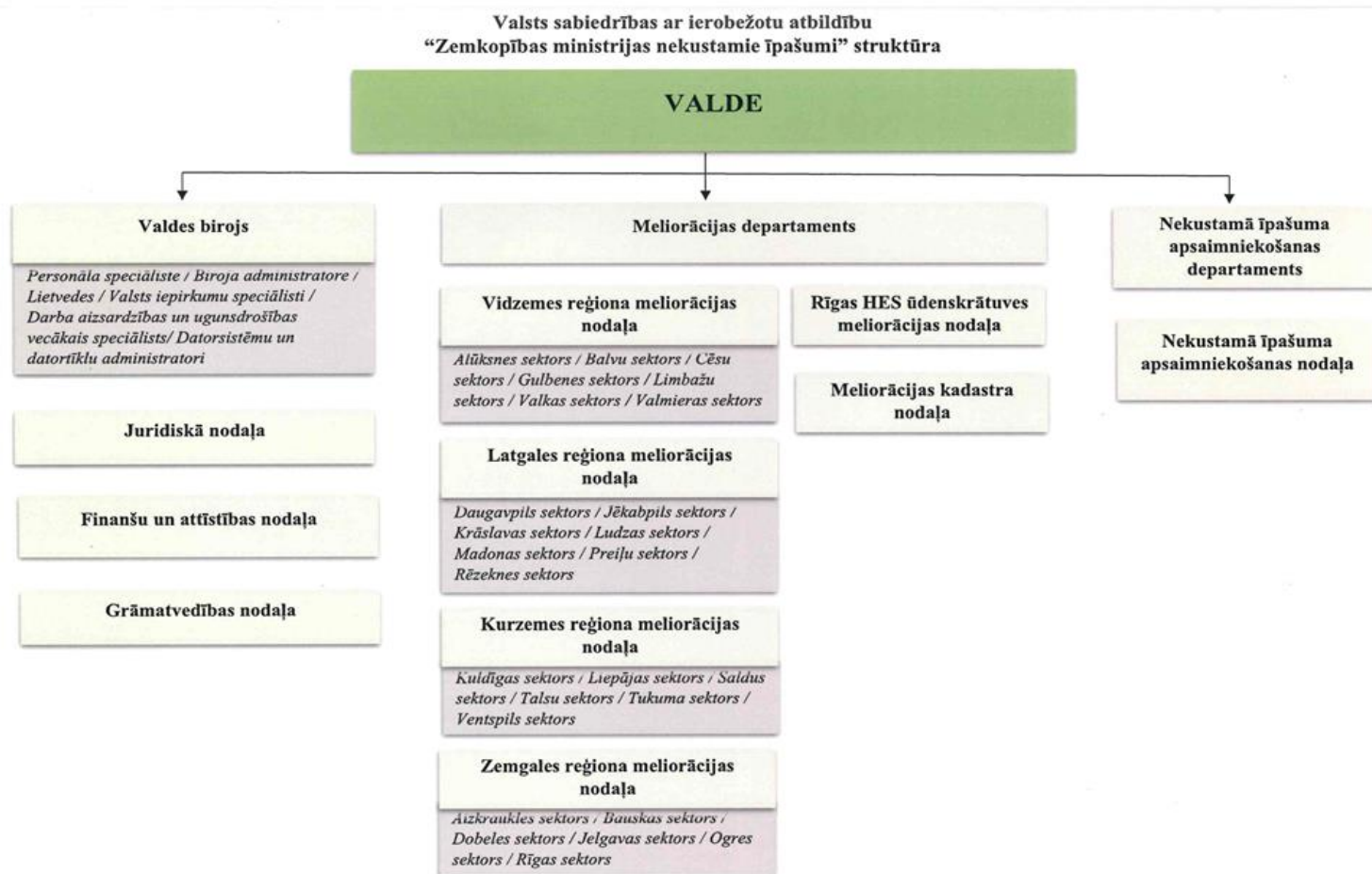
ZM stratēģijā teikts: lai infrastruktūras objektus, lauksaimniecības zemi, meža zemi un apdzīvotas vietas pasargātu no applūšanas, kā arī nodrošinātu lauku teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu un informāciju par meliorācijas kadastra un hidrometrijas datiem, tiek uzturētas valsts meliorācijas sistēmas un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas. Šos uzdevumus uzticēts veikt ZMNĪ.

Stratēģijas mērķus un virzienus regulējošie normatīvie akti	
Attīstības plānošanas/ normatīvais dokuments	Prioritāte/mērķis
Eiropas Savienības regulas un lēmumi	
Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Direktīvai 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību	Direktīvas mērķis ir izveidot plūdu riska izvērtēšanas un pārvaldības sistēmu, lai mazinātu ar ES dalībvalstīs notikušiem plūdiem saistītu nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību. Direktīvā 2007/60/EK noteikts, ka plūdu riska pārvaldības plānos ņem vērā būtiskus aspektus, piemēram, izmaksas un ieguvumus, plūdu apmēru un plūdu izplatīšanās ceļus un teritorijas, kas spēj aizturēt plūdus, piemēram, dabiskās palienes. Plūdi var prasīt cilvēku upurus, piespiest cilvēkus mainīt dzīvesvietu un radīt kaitējumu videi, būtiski apdraudēt ekonomikas attīstību un traucēt saimnieciskajai darbībai valstī. Izstrādājot politiku par ūdens resursu un zemes izmantošanu, Latvijai jāņem vērā šīs politikas iespējamā ietekme uz plūdu risku un tā pārvaldību.
Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE)	Šīs direktīvas mērķis ir paredzēt vispārīgus noteikumus, lai izveidotu Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā, lai atbalstītu Kopienas vides politiku, kā arī politiku un darbības, kas var ietekmēt vidi. Telpiskie dati ir arī upju hidrogrāfijas dati, tostarp dati par visām ūdenstilpnēm, un ar tiem saistītie elementi, tostarp upju baseini un apakšbaseini. Telpiskie dati ir arī zemes virsmas fiziskais un bioloģiskais segums, tostarp mākslīgu virsmu, lauksaimniecības teritoriju, mežu, (daļēji) dabisku platību, mitrzemju, ūdenstilpņu fiziskais un bioloģiskais segums.
Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par cīņu pret pārtuksnešanos/ zemes degradāciju valstīs, kurās novērojami ievērojami sausuma periodi un/vai pārtuksnešanās	Pārtuksnešanās konvencijā liktais uzsvars uz augsnes auglības veicināšanu daļēji saskan ar NAP 2027 noteikto, ka Latvijai ir ievērojami meža, kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes resursi, kuru ilgtspējīga izmantošana var ievērojami uzlabot tautsaimniecības stāvokli. Zemes un augsnes degradācijas novēršanā nozīmīga ir meliorācija. Lai gan aptuveni 90% Latvijas teritorijas ir potenciāli pakļautas pārlieta mitruma riskam.
Ramsāres konvencija	Ramsāres konvencija (jeb Mitrāju konvencija) "Par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi" tika pieņemta 1971. gada 2. februārī (stājās spēkā 1975. gadā), un tās mērķis ir nodrošināt visa veida mitrāju aizsardzību un saprātīgu izmantošanu, atzīstot, ka mitrāji kā ekosistēmas ir ļoti nozīmīgi bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, kā arī cilvēku labklājības nodrošināšanā. Latvija ir noteikusi 6 Ramsāres vietas ar kopējo platību 148 145 ha. Tās ir Kaņiera un Engures ezers, Teiču un Pelečāres purvs, Lubānas un Papes mitrāju komplekss un Ziemeļu purvi.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām un Parīzes nolīgums	Klimata konvencijā teiktais, ka valstis ar zemām piekrastes platībām un teritorijām, ko apdraud applūšana, īpaši skar klimata pārmaiņu kaitīgā ietekme, tāpēc pretpasākumi klimata pārmaiņām integrācijas ceļā jāpielāgo sociālās un ekonomiskās attīstības procesiem, cenšoties izvairīties tos jebkādi traucēt un pilnībā ņemot vērā jaunattīstības valstu likumīgās vitālās vajadzības panākt pastāvīgu ekonomikas augšupeju un nabadzības izskaušanu. Klimata konvencija paredz tiesības un pienākumus valstīm, arī Latvijai, veicināt ilgtspējīgu attīstību. Tajā noteikts, ka pasākumu sistēmai, kas aizsargātu klimatu pret cilvēku darbības izraisītām pārmaiņām, jāatbilst katras valsts specifiskajiem apstākļiem un jābūt saistītai ar valsts attīstības programmu, ievērojot to, ka valsts ekonomiskajai attīstībai ir būtiska nozīme klimata pārmaiņu kaitīgās ietekmes apkarošanā.
Nr. 1303/2013 Eiropas parlamenta un padomes regula (ES), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006	kopīgi noteikumi, kas piemērojami Eiropas Reģionālās attīstības fondam (ERAF), Eiropas Sociālajam fondam (ESF), Kohēzijas fondam, Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondam (EJZF), kuri darbojas saskaņā ar vienotu satvaru ("Eiropas Strukturālie un investīciju fondi" – "ESI fondi"). Tajā arī paredzēti noteikumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu ESI fondu efektivitāti, to savstarpējo koordināciju un koordināciju ar citiem Savienības instrumentiem. Kopīgie noteikumi, kas piemērojami ESI fondiem, ir izklāstīti šīs regulas otrajā daļā.
Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulai (ES) Nr. 1305/2013 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA)	Nodrošināt lauku apvidu ilgtspējīgu attīstību, visa veida lauksaimniecības darbības konkurētspēju, un ar lauksaimniecību saistīto ekosistēmu atjaunošanu, saglabāšanu un uzlabošanu. Atbalstīt lauku attīstību, tai skaitā atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībai.
Nacionālie stratēģiskie plāni Latvijā	
Latvijas valsts civilās aizsardzības plāns	Prioritāte: Latvijas civilās aizsardzības nodrošināšanas pasākumi Mērķis: Plāna mērķis ir noteikt pašvaldību un valsts institūciju preventīvos, gatavības, reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumus, kā arī resursu pieejamību un iesaistīšanas kārtību. Starp iespējamajiem nacionālās civilās aizsardzības apdraudējuma veidiem ir minēti plūdi un lietusgāzes, kas tieši saistīti ar meliorācijas sistēmu darbību un to funkcionēšanas efektivitāti.
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2023.gadam	Prioritāte: Telpiskās attīstības perspektīva Mērķis: Radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus. Rīcības virziens: Nacionālo interešu telpas: lauku attīstības telpa

	Risinājumi: <i>Zemes ielabošanas pasākumi</i> . Jāsniedz atbalsts lauku saimniecībām meliorācijas un zemes ielabošanas pasākumu veikšanai (375. punkts).
Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam	Prioritāte: Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība Prioritātes mērķis: Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai. Rīcības virziens: Daba un Vide – “Zaļais kurss” Kopš 1961. gada ir pastiprinājusies nokrišņu intensitāte, kā arī palielinājusies dienu skaits, kad ir stipri un ļoti stipri nokrišņi. Jāņem vērā, ka klimata pārmaiņu rezultātā palielināsies nokrišņu daudzums, līdz ar to meliorācijai un spējai novadīt lieko ūdens daudzumu būs arvien lielāka nozīme (80.punkts). Rīcības virziena uzdevums: Klimata pārmaiņu ietekmju mazināšana, īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus un panākot materiāltehniskā un infrastruktūras nodrošinājuma uzlabojumus (katastrofu draudu, t.sk., plūdu un krasta erozijas, novēršanas un to pārvaldīšanas pasākumu īstenošanai), kā arī tautsaimniecības nozaru pārvaldībā, un ilgtspējīgā nokrišņu notekūdeņu apsaimniekošanā, ņemot vērā jaunākos zinātniskos datus un prognozes par klimatnoturīguma sasniegšanu un stiprināšanu.
Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021-2030	Prioritāte: uzlabot enerģētisko drošību un sabiedrības labklājību, ilgtspējīgā, konkurētspējīgā, izmaksu efektīvā, drošā un uz tirgus principiem balstītā veidā, veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību. Rīcības virziens: Resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā. Meža zemēm, tāpat kā lauksaimniecības zemēm, liela problēma ir nesakoptā vai neatjaunotā meliorācijas sistēma, kas vēsturiski tika izveidota lielā apjomā būtiski uzlabojot zemju kvalitāti un izmantošanas iespējas. Tomēr šobrīd šī sistēma ir būtiski novecojusi vai vietām vispār iznīcināta, tādēļ ir nepieciešams strādāt pie pasākumiem meliorācijas sistēmu atjaunošanas. Rīcības un pasākumi: Augsnes auglības uzlabošana. Meliorācijas sistēmu uzturēšanai ir kompleksa ietekme uz augsni un tās auglību, tādējādi samazinot netiešās NO₂ noteces. Gan pārmitra, gan pārāk sausa augsne ir nepiemērota kultūraugu audzēšanai. Pie optimāla ūdens daudzuma pieejamības, augu saknēm ir pieejams daudz vairāk skābekļa un netiek ietekmēta augsnē dzīvojošo organismu bioloģiskā daudzveidība.
Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam	Latvijas teritorijā ir novērojama arī kopējās atmosfēras nokrišņu summas palielināšanās. Dienu skaits ar stipriem un ļoti stipriem nokrišņiem kopš 1961. gada ir pieaudzis par attiecīgi vidēji divām un vienu dienu. Tiek prognozēts, ka nokrišņu daudzums, kā arī dienu skaits ar stipriem un ļoti stipriem nokrišņiem pieaugs arī turpmāk. Līdz 21. gadsimta beigām tiek prognozēts gada kopējā nokrišņu daudzuma palielinājums par 10 līdz 21% (aptuveni 80-100 mm). Sezonālā griezumā vislielākais nokrišņu daudzuma palielinājums gaidāms ziemas un pavasara sezonās. Jo plašāk un savlaicīgāk valstis īsteno SEG emisiju samazināšanas pasākumus, jo mazākas ir klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes, kurām nepieciešams pielāgoties.
Par Valdības rīcības plānu Deklarācijas par Evikas Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai	Īstenoti KLP lauku attīstības atbalsta pasākumi, lai stiprinātu mazo un vidējo lauku saimniecību konkurētspēju, veicinātu pievienotās vērtības radīšanu un lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumu eksportspēju, sekmētu bioloģiskās lauksaimniecības attīstību, atbalstītu ilgtspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības praksi, kas mazinātu klimata pārmaiņas un mazinātu lauksaimniecības radīto piesārņojumu, veicinātu uzņēmējdarbību lauku teritorijā un vietējo teritoriju pievilcību.

Nozares normatīvie akti	
Par plānu "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.–2027. gadam" (MK Nr.238)	Mērķis: zemes un vides resursu ilgtspējas nodrošināšana lauksaimniecības, mežsaimniecības un tautsaimniecības infrastruktūras objektu saglabāšanai, izmantošanai un attīstībai, vienlaikus rūpējoties par kvalitatīvas dzīves vides nodrošināšanu un iedzīvotāju civilo drošību. 1) klimata pārmaiņu mazināšanai (tostarp panākot SEG emisiju samazināšanu un CO2 piesaistes palielināšanu) un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana; 2) kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana; 3) sabiedrības izpratnes par meliorācijas nozīmību veicināšana, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana.
Meliorācijas likums	Mērķis ir nodrošināt tādu meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismu, kas veicina dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un izmantošanu, nodrošina iedzīvotāju drošībai un labklājībai, infrastruktūras attīstībai nepieciešamo ūdens režīmu, kā arī racionālu meliorācijas sistēmu būvniecību, ekspluatāciju, uzturēšanu un pārvaldību lauku apvidu un pilsētu zemē. Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju nodrošina ZMNĪ.
Daugavas hidroelektrostaciju ūdenskrātuvju krastu nostiprināšanas darbu un Rīgas hidroelektrostacijas ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācijas izdevumu finansēšanai piešķirtās ikgadējās budžeta dotācijas izlietojuma kārtība (MK Nr. 860)	Daugavas HES ūdenskrātuvju krastu nostiprināšanas darbus un Rīgas HES ūdenskrātuves inženieraizsardzības būvju ekspluatācijas izdevumus sedz no attiecīgās ikgadējās valsts budžeta dotācijas par videi nodarīto kaitējumu, kas piešķirta Zemkopības ministrijas un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas budžetā 1 452 260 EUR apmērā, tai skaitā 752 260 EUR apmērā Zemkopības ministrijas budžeta apakšprogrammā 26.03.00 "Ikgadējie maksājumi par Daugavas kaskādes HES zemes resursiem nodarīto kaitējumu kompensēšanu".

Organizatoriskā struktūra un cilvēkresursi

Lai nodrošinātu ZMNĪ stratēģisko mērķu sasniegšanu un efektīvu iestādes darbību visā Latvijas teritorijā, valde ir apstiprinājusi organizatorisko struktūru, kurā definētas struktūrvienības, to savstarpējā pakļautība, funkcijas un atbildības jomas. Organizatoriskā struktūra balstās uz funkciju centralizāciju, reģionālo pārklājumu un profesionālas kapacitātes nodrošināšanu katrā darbības virzienā. ZMNĪ Stratēģijas periodā nodrošinās organizatoriskās struktūrshēmas regulāru aktualizēšanu un, nepieciešamības gadījumā tās pārskatīšanu, lai nodrošinātu atbilstību Stratēģijas mērķiem un Sabiedrības funkciju izpildes efektivitāti.

ZMNĪ struktūrā ietilpst šādas galvenās vienības:

1. Valdes birojs – nodrošina centrālās pārvaldības, administratīvās un atbalsta funkcijas. Sastāvā ietilpst: biroja administrators, lietvedes, darba aizsardzības inženieris, personāla speciālists, datorsistēmu un datortīklu administratori, iepirkumu un riska vadības speciālisti, kā arī šādas nodaļas: Juridiskā nodaļa, Finanšu un attīstības nodaļa, Grāmatvedības nodaļa.
2. Meliorācijas departaments – atbild par valsts meliorācijas sistēmu pārvaldību, uzturēšanu, projektēšanu, būvniecību un meliorācijas kadastra uzturēšanu.

Sastāvā ietilpst: Meliorācijas kadastra nodaļa, Reģionālās meliorācijas nodaļas: Kurzemes, Zemgales, Vidzemes, Latgales; Rīgas HES ūdenskrātuves meliorācijas nodaļa.

3. Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas departaments – nodrošina ZMNĪ pārvaldījumā esošo īpašumu uzturēšanu un apsaimniekošanu, tajā skaitā siltummezglu, elektrosistēmu un teritoriju apsekošanu un saimniecisko uzturēšanu.

Sastāvā ietilpst: Nekustamā īpašuma apsaimniekošanas nodaļa.

Kopējais darbinieku skaits

Struktūrvienība	Esošais skaits, 2024. gads	Plānotais skaits, 2030. gads	Izmaiņas, skaits	Izmaiņas, %
Valdes birojs	27	26	-1	-3,7%
Meliorācijas departaments	88	85	-3	-3,4%
Nekustamo īpašumu apsaimniekošanas departaments	20	19*	-1	-5,0%
Kopā:	135	130	-5	-3,7%

*Pie nosacījumā, ka ZMNĪ pārvaldīto nekustamo īpašumu skaits nepieaugs.

Peļņas un zaudējuma aprēķins										
Pozīcija, tūkst. EUR	Faktiskais gads			Esošais*	Plānotais gads					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Neto apgrozījums	18 536	12 088	17 660	8 800	38 000	20 000	18 000	18 200	19 110	19 110
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	17 304	10 351	15 282	6 328	35 462	17 460	15 426	15 619	16 400	16 400
Bruto peļņa vai zaudējumi	1 233	1 736	2 379	2 472	2 538	2540	2 574	2 581	2 710	2 710
Pārdošanas izmaksas	1 547	1 823	2 005	2 080	2 142	2 210	2 240	2 244	2 356	2 356
Pārējie ieņēmumi	125	202	224	225	203	203	203	205	215	215
Pārējās izmaksas	104	95	571	590	570	500	500	505	530	530
Peļņa vai zaudējumi pirms uzņēmuma ienākuma nodokļa	-293	20	27	27	29	33	37	37	39	39
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata gadu	2,7	1,5	3,7	3,7	3,9	4,6	5,1	5,1	5,4	5,4
Peļņa vai zaudējumi pēc uzņēmuma ienākuma nodokļa aprēķināšanas	-295	19	23	23,3	24,7	28,4	31,9	31,9	33,5	33,5

*plānotais

BILANCE										
Pozīcija, tūkst. EUR	Faktiskais gads			Esošais	Plānotais gads					
	2021	2022	2023	2024*	2025	2026	2027	2028	2029	2030
AKTĪVS										
I Ilgtermiņa ieguldījumi	3 265	4 449	3 833	3 618	3 725	3 725	3 725	3 946	3 946	3 946
II Apgrozāmie līdzekļi	10 248	12 069	4 202	10 775	42 628	20 028	18 060	17 100	17 750	18 400
<i>Aktīvs kopā</i>	13 512	16 517	8 035	14 393	46 353	23 753	21 785	21 046	21 696	22 346
PASĪVS										
I Pašu kapitāls	3 345	3052	3054	3 102	3 150	3 150	3 150	3 249	3 249	3 249
II Ilgtermiņa kreditori	0	1 111	676	296	290	290	70	0	0	0
III Īstermiņa kreditori	10 168	12 355	4 305	10 995	42 913	20 313	18 565	17 797	18 447	19 097
<i>Pasīvs kopā</i>	13 512	16 517	8 035	14 393	46 353	23 753	21 785	21 046	21 696	22 346

*plānotais

Naudas plūsmas prognoze										
Pozīcija, tūkst. EUR	Faktiskais gads			Esošais	Plānotais gads					
	2021	2022	2023	2024*	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pamatdarbības bruto naudas plūsma	802	1 411	-2 490	7 101	2 306	-4703	3 504	-1535	1 610	-2 570
Pamatdarbības neto naudas plūsma	799	1 409	-2 531	7 106	2 288	-4697	3 492	-1 530	1 606	-2 557
Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma	92	885	707	14	361	-187	-274	-40	-30	-20
Finansēšanas darbības neto naudas plūsma	8	532	-138	-112	-125	-119	-122	-75	-79	-85
Naudas un tās ekvivalentu neto pieaugums/ samazinājums	699	1057	-1962	7 004	-3 502	1 751	-876	236	-1 267	262
Naudas un tās ekvivalentu atlikums perioda sākumā	1 852	2 551	3 608	1 646	8 650	5148	6 899	6 024	6 260	4 993
Naudas un tās ekvivalentu atlikums perioda beigās	2 551	3 608	1 646	8 650	5 148	6 899	6 024	6 260	4 993	5 255

*plānotais